

WESTERN ROMAN
LASO

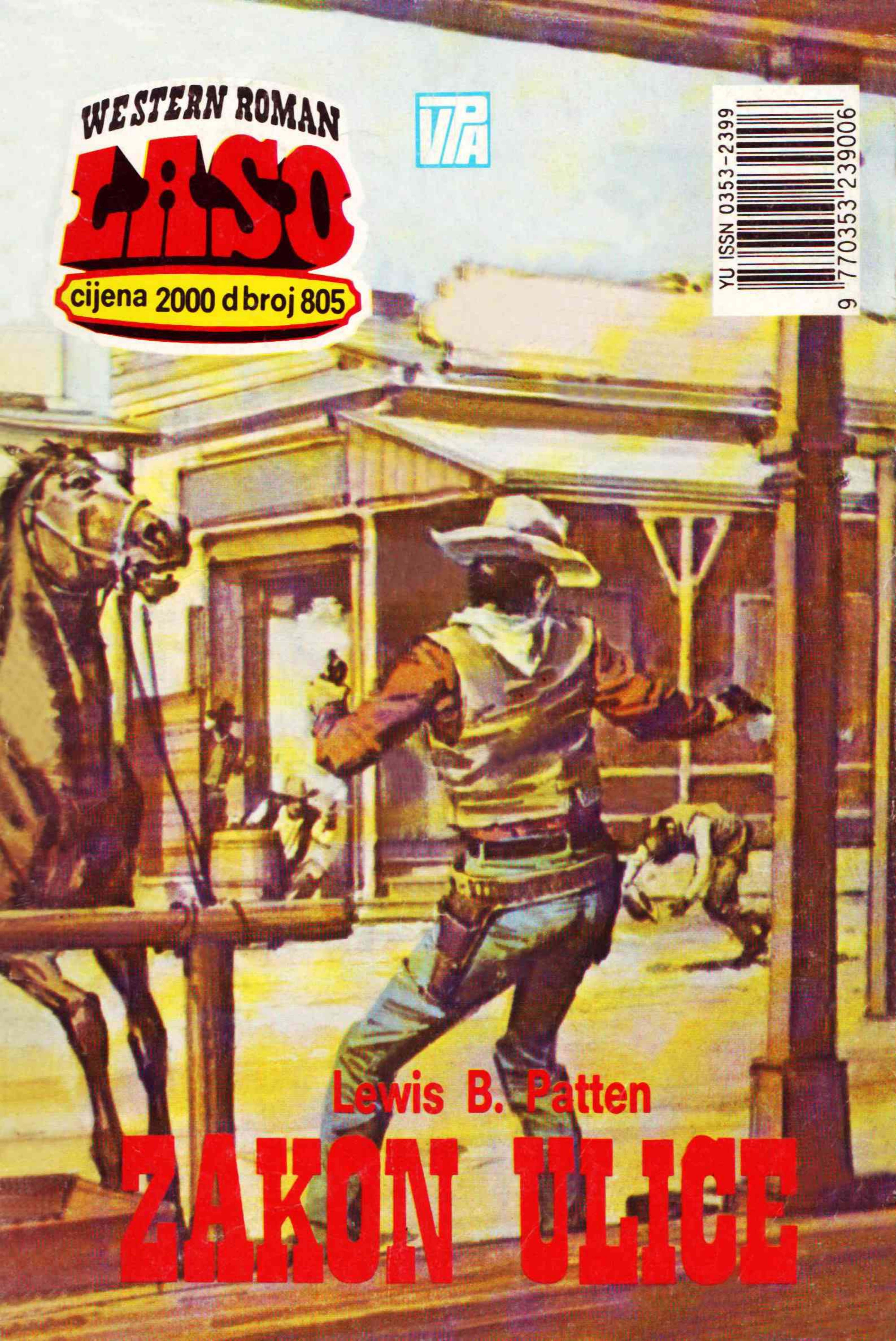
cijena 2000 d broj 805

YU ISSN 0353-2399

9 770353 239006

Lewis B. Patten

ZAKON Ulice

Lewis B. Patten

ZAKON ULICE

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček
Izdavač: NISPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog
odbora Vjekoslav Koprivnjak)
– OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor
Božidar Radman) Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan
Krtalić

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb,
Avenija bratstva i jedinstva 4

Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333

Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.)

Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i
odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavac

(pomoćnik gl. i odg. urednika) Tisak: NISPRO

»Vjesnik«, OOUR Novinska rotacija i OOUR TM

Urednik: Ana Hrastović

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Lewis B. Patten: Zakon ulice

Naslov originala: Ride the Hot Wind

Copyright: VPA

Recenzija: Marijan Krmpotić

Prijevod: Tomislav Odlešić

Laso broj 805 izlazi 17. 3. 1989.

u naknadi od 60.000 primjeraka

I

Frank Kilburn zaustavi za trenu- tak konja na početku uskog putelj- ka. Bila su dva sata po podne i sun- ce je pržilo svom snagom. Gurne še- šir na potiljak i obriše čelo maram- om, zatim pogleda letimice Glena Eppersona, svog uhapšenika. Vi- djevši da ga Epperson mrko gleda, donekle se razljuti i koljenima pot- jera konja niz puteljak. Nestrpljivo povuče za sobom Eppersonova ko- nja.

Vrući je vjetar donosio s juga oblake prašine tako da se odozgo, sa sedamsto metara visine, teško razabirala dolina. Ali Kilburn je, i ne gledajući je, znao da je smeda, spržena višemjesečnom sušom.

Možda će sve propasti, pomisli Kilburn. Možda neće više ni padati kiša. Možda će sve biljke usahnuti, stoka uginuti, naposljetku i ljudi pomrijeti. Već presušili svi izvori na visoravni. Jašući dva dana, nije vidio ni jedno jedino govedo. Umje- sto da bude na padinama i visorav- ni gdje još ima ponešto požutjele trave, stoka se okupila u dolini duž rječice koja je već gotovo sasvim presušila. Goveda ugibaju jer više nemaju snage da se vrate tamo gdje bi se još našla kakva-takva ispaša.

Frank Kilburn bijaše visok i pre-

planuo, a doimao se deset godina starijim nego što je bio. Oko plavih očiju širile su mu se borice izazva- ne donekle škiljenjem zbog jarkog sunca. Jahao je pogrbljen, navukav- ši znojem umrljani šešir na čelo ka- ko bi zaklonio oči. Na košulji je no- sio srebrnu zvijezdu. Bio je šerif okruga Arroyo Blanco. Upravo se vraćao u okružno sjedište Guthrie, vodeći Glena Eppersona koji je, po- mahnitavši od bijesa nakon svade u pijanom stanju, ubio prije dva dana čovjeka pucajući mu u leđa. Vjero- jatno će visjeti zbog toga.

Kilburn nije nosio revolver, ali mu je iz navlake na sedlu virio pu- ščani kundak.

Stigavši do podnožja obronka, ujahaše među cedrove i borove. I stabla su se već počela sušiti.

Kilburn se plašio povratka u okružno središte. Ovih dana se, kao šerif, osjećao tako kao da sjedi na buretu baruta. Banka je već zatraži- la dospelu isplatu zajmova. Ljudi su duž cijele Crvene rječice bili očajni dok su gledali kako im pro- pada sav trud i ugiba izglađnjela stoka. Njihovu je nezadovoljstvu pridonosila i činjenica da Adam Guthrie, mjesni moćnik i osnivač grada po kojem je grad dobio ime,

nekoliko tisuća jutara sjenokoše na kojoj je trava još preniska da bi se kosila. Znali su da ima i nekoliko stotina tona sijena što mu je ostalo iz prijašnjih godina. No nije htio prodati ni pašnjak, ni sijeno, tvrdeći da su potrebni njemu.

Guthrie je prokleta sebičan, pomisli Kilburn, no ne može se poreći njegovo pravo da spašava najprije svoju stoku. Međutim, svojim postupkom izaziva bijes susjede. Cijeli je okrug na rubu nasilja. Izbije li eksplozija, vjerojatno će Guthrie stradati prvi. Kilburn je imao neugodan zadatak da spriječi bilo kakve brzoplete poteze.

Stigavši do ceste, osvrne se opet prema zarobljeniku. Epperson bijaše neženja, jedan od najsiriomašnjih rančera kraj Crvene rječice. Još nikada se nije sukobio sa zakonom, a vjerojatno ne bi ni sada da ga nije suša dotjerala do očaja, da nije morao nemoćno gledati kako mu uginu stoka, da nije dan prije svade doznao kako zbog isteklog roka gubi prava kod banke.

Naravno, to ne opravdava ubojstvo, pogotovu pucanje u leđa. Međutim, da nema ove proklete suše, Epperson ne bi ubio nikoga.

— Hoćeš popiti vode? — zapita Kilburn nastojeći da mu glas bude prijazan usprkos žezi, umoru i sve većoj razdražljivosti.

— Ako još ima vode u prokletoj rječici — progunda Epperson.

Kilburn ga povede prema rječici kroz visoko žalfijino grmlje. U riječnom je koritu voda bila široka samo pola metra. Kilburn se umorno spusti s konja. Budući da su mu ruke bile sputane na leđima, Epperson podigne desnu nogu preko jabuke sedla i sklizne na tlo. Legne potrbuške i počne piti.

Pogledavši uzvodno, Kilburn opazi dva mršava goveda kako ga gle-

daju kroz grmlje. Mogao im je izbrojiti sva rebra, a na bokovima su im se izbočile kosti tako da bi se o njih lako objesio šešir.

— Meni bi, zapravo, trebalo da bude sasvim svejedno — progovori Epperson kad se digoa. — Završit ću u zatvoru, a moja stoka će pripasti banci. Pa ipak, ne mogu mirno gledati ovo. Prava je sramota što onaj podlac Guthrie neće prepustiti dio trave susjedima....

— I on ima stoku — reče Kilburn.

— Ne može očekivati od njega da uskrati hranu vlastitoj stoci i dade je tuđoj. — Epperson ne odvrati ništa. Tada Kilburn ode desetak metara uzvodno, legne i također se napije vode. Kad se digao, obriše usta i prozbori: — dobro hajdemo sada.

— Uh, kako je vruće! — progunda Epperson kad se opet našao na konju.

Kilburn pomisli na hladno pivo što će ga popiti kad smjesti Eppersona u zatvor. Oblizne usne, suhe i ispucale. Konji bezvoljno krenu cestom.

Kad su oko šest sati ujahali u grad Guthrie, sunce je bilo još prilično visoko. Zaputili su se pustom ulicom prema zatvoru. Kilburn sjaše i veže oba konja za privezište. Skliznuvši sa sedla, Epperson je mirno stajao kraj njega, kao da se pomirio sa sudbinom.

— Postoji jedna povoljna okolnost za tebe — reče mu Kilburn. — U zatvoru nije vruće. — Kad je zaključao vrata zatvorske ćelije, zapita ga: — Želiš li neko posebno jelo?

Epperson zatrese glavom.

— Najradije bih popio pivo — reče.

Kilburn htjede to odbiti, ali se predomisli. Ne bi smio dopustiti pivo zatvorenici, ali može jednom prekršiti taj propis.

— Dobro — promrmlja i izide. Za-

ključa iza sebe čvrsta drvena vrata.

U gradu je bio samo jedan salun. Koraknuvši u njega, Kilburn opazi da je unutra samo šest ljudi. Dvojica bijahu kauboji što su radili kod Adama Guthriea. Treći je bio Hugo Enzbarger, bradat, sijed i zdepast, koji je zlovoljno buljio u velik vrč piva pred sobom. Četvrti bijaše ovčar Oscar Tafoya s dvojicom od trojice svojih sinova. Za šankom je stajao Ute Willis, vlasnik. Natoči pivo iako ga Kilburn nije još ni naručio.

— Kako se snalaze ovce? — zapita Kilburn, pogledavši Tafoyu.

— Bolje nego goveda — odgovori Tafoya i gotovo neprimjetno slegne ramenima. — Možemo ih zadržati na planini i tjerati na pojilo svaka dva dana. Izdržat ćemo ako suša ne potraje predugo.

— I uništiti ćete svu travu u širokom krugu oko rječice — umiješa se Enzbarger. — Nije nikakvo čudo što goveda skapaju.

— Goveda ne bi, ionako, htjela ići tako daleko — odvrati Tafoya.

— Išla bi — reče Enzbarger, bijesno ga gledajući — kad trava ne bi bila tako daleko.

— U redu, ne počinjimo prepirku — uplete se Kilburn.

— Prokleti Meksikanac — reče Enzbarger — Trebalo je da ga otjeramo odavde čim se pojavio sa svojim šugavim ovcima.

— Zaveži, Hugo — odbrusi mu Kilburn.

— Komu veliš neka zaveže? Što umišljaš sebi? Tko si ti, uopće?

— Dobro znaš tko sam. Zašuti ili idi kući.

— Zašto ne kažeš ovom prokletom Meksikancu neka ide odavde?

— Zato što on ne stvara neprilike, a ti ih stvaraš. — Sve je u redu, šerife — prekine ga tihim glasom Tafoya. — Idemo.

Njegov najstariji sin pocrveni i gnjevno mu bljesnu oči.

— Zašto? Zašto idemo odavde? — pobuni se. — Imamo pravo biti ovdje baš kao i taj... baš kao i on.

— Josephe! — ukori ga Tafoya.

— Zašto moramo otići? — ustraje Joseph. — Zašto? — Da bismo izbjegli nevolje — odgovori Tafoya.

— Da bi smo izbjegli nevolje? Pa, nevolje se ne mogu izbjeći ako se bježi od njih.

— Sada je dosta.

— Ako netko bude išao odavde, onda je to Enzbarger — reče Kilburn. — Zaboga, prekinimo takav razgovor.

Enzbarger se zajapurio i obilno znojio. Brzo ispije pivo i odlučnim se koracima zaputi prema vratima, mrmljajući sebi u bradu.

— Svemu je kriva vrućina — zaključio Kilburn kad je on izišao. — Gleda kako mu ugiba stoka, a ne može ništa učiniti.

— Jeste li uhvatili Eppersona? — upita Tafoya.

— Jesam. Zatvorio sam ga. — Kilburn iskapi pivo. — Daj mi još jedan vrč, Ute. Za Glena.

Ostavivši kovani novac na šanku, uzme vrč i izide na ulicu. Kraj vrata je, u hladu, bio termometar. Živa se popela do četrdeset stupnjeva. Nije čudno što su svi razdražljivi, pomisli. I noću je vrlo vruće. Neprestano puše prokleti vjetar, suši sve i donosi prašinu. Ima prašine u jelu, ima je na svemu što se dotakne.

Letimice pogleda banku. Ne može se ona okriviti za sve nevolje. Upravo njoj prijeti najveći gubitak. Međutim, nije mogao razumjeti što će banka postići ako bude odustala od hipotekarnih zajmova i zaplijenila stoku kako bi podmirila dospjele svote. Rančevi se neće moći prodati jer nema zainteresiranih kupaca, a za stoku će se dobiti onoliko koliko vrijedi koža.

Ušavši u zatvor, pruži Eppersonu vrč između prečki.

– Hvala ti, Frank – izusti Epperson kad je pošteno potegnuo iz vrča.

– Nema na cemu. Idem sada jesti. Donijet ću ti poslije večeru.

Uznemiren i razdražljiv, Kilburn se zaputi koso preko ulice prema restoranu.

II

Grad Guthrie imao je dvije glavne ulice, koje su se sjekle pod pravim kutom. Jedna se završavala na zapadnom rubu naselja i, pretvorivši se u cestu, protezala duž rijeke prema gradu Ividu, udaljenom tridesetak kilometara. Druga se pružala na sjever i, postavši kakvom-takvom cestom, naposljetku gubila u gustoj šikari. Ona ulica što se protezala u smjeru sjever-jug zvala se Prvom ulicom, dok je druga bila Glavna ulica.

U jugoistočnom dijelu grada bio je restoran Maggie Morgan. U njemu bijaše još sparnije nego vani. Kilburn sjedne za šank i metne šešir na stolac kraj sebe.

Uto dode iz kuhinje Jennie Morgan, Maggiena kći, i ukloni maramicom vlažan uvojak tamne kose sa čela. Očito je bila umorna i smetala joj je vrućina, ali se, ipak srdačno osmjenula Kilburnu. Već dugo ju je vodio na ples kad god bi imao priliku i vjerojatno bi, da ga je netko izravno upitao, odgovorio da će se po svoj prilici, jednog dana oženiti njome ako ga bude htjela, u što je sumnjao jer koja bi djevojka htjela tridesetpetogodišnjeg neženju? Nije mu padalo na pamet da je i Jennie već trideset godina pa je ponekad hvata panika pri pomisli kako godine brzo prolaze.

– Jesi li uhvatio Glena Epperso-

na? – upita ga ona. Kad je kimnuo, vidjelo se da je odahnula. – Da li se odupro?

– Nije. U prvi čas je htio, a onda se predomislio.

– Zacijelo si gladan. Što bi htio pojesti?

– Ako me nos ne vara imaš pile-tine.

– S valjušcima. Hoćeš da ti donesem to jelo?

– Aha. I neko hladno piće.

– Imam još hladne limunade. Dođuše, uskoro će mi ponestati leda. Kad sam prošli put otišla u ledanu, jedva jedvice sam pronašla komad leda, težak samo pet ili šest kilograma.

– Limunada će mi baš prijati – reče Kilburn. Ako Jennie više nema leda, onda je i zaliha Utea Willisa pri kraju. To znači da će se ubuduće piti toplo pivo, a takvo pivo neće, bez sumnje, popraviti raspoloženje ljudima koje su već razdražile vrućina, prašina i neizvjesnost.

Gledajući mu za trenutak lice, Jennie je vidjela na njemu umor, zlovolju i razdražljivost. Okrene se i ode u kuhinju. Čuo je kako razgovara s majkom, ali nije mogao razabrati riječi. Ubrzo dode ih kuhinje Maggie Morgan, noseći u ruci čašu limunade. U njoj je zveckao samo jedan komadić leda.

– Doimaš se umorno – reče ona kad je metnula čašu pred njega.

– I jesam umoran. Noćas se nisam usudio spavati. Nisam vjerovao da će Glen bilo što pokušati, no nikad se ne zna.

Sinoć su izbile tri tučnjave u salunu – napomene ona. – I jedna ov-dje.

– Kad bi se, barem, naoblačilo i pala kiša.

– Neće.

– Kako znate?

– Doživjela sam ovakvu sušu kao

mala djevojčica. Cijelo ljeto nije padala kiša. Niti je zimi bilo snijega.

– Pa ipak, ljudi su preživjeli.

– Jesu. Ali ono nije bio stočarski kraj. Nisu se pojavile ovakve teškoće. Niti je bilo Adama Guthriea koji neće dati drugima ni ono što mi nije potrebno.

– A banka nije ukinula zajmove.

– Nije. Barem koliko se ja sjećam.

Meggie mu donese jelo, zatim se povuče u kuhinju. Tada dođe Jennie, noseći i sebi limunadu, te sjedne nedaleko od njega.

– Kako se snalazite ti i majka?

– zapita je Kilburn između zaloga. – Budući da nitko nema novca, vjerojatno vam ne cvatu ruže.

– Istina je. Međutim, mi ne dugujemo banci ništa. I trošimo vrlo malo. – Ona zašuti za trenutak, zatim upita:

– Što će biti s Glenom?

– Vjerojatno će završiti na vješalima. – Kilburn se namršti i zagleda kroz prozor. Iako je vjetar potkraj dana oslabio, ipak je još kovitlao prašinu na ulici pred restoranom. Gledajući niz ulicu, vidio je suca Barngrovera kako izlazi iz suda i noseći kaput i šešir, kreće kući.

– Jesu li već pokopali Millera Grossa?

– Danas.

– Da li je bilo kakvih sukoba na sprovodu?

– Nije. Rančeri sa Crvene rječice stajali su s jedne strane groba, a ljudi Adama Guthriea s druge. Samo su se mrko gledali, a nakon sprovoda su rančeri otišli u salun. Guthrie je svoje ljude odveo kući.

Miller Gross je bio Guthrieov kauboj, pa je njegova nasilna smrt još povećala neprijateljstvo između Guthriea i ostalih rančera duž Crvene rječice. Ubio ga je sleđa Glen Epperson. Ako na sprovodu i nije

bilo nepravilika, na suđenju će ih biti. Pogotovu ako Epperson bude osuđen na vješanje...

Kilburn strese glavom. Nije htio ni razmišljati o tom. Možda uspije nagovoriti suca Barngrovera da odgodi suđenje. Ako bi se dogodilo do kiše... Ne, vjerojatno mu to neće poći za rukom. Tko zna kad će pasti prva kiša?

– Hoćeš mi pripremiti jelo i za Glena? – reče kad je pojeo sve i popio posljednje kapi limunade.

Jennie se odmah digne i donese mu pladanj, prekriven bijelom krpom.

– Navrati se poslije ako budeš raspoložen – dovikne za njim dok je izlazio. – Kad malo popusti vrućina.

Noseći večer u Eppersonu, Kilburn opazi da pred zatvorom čeka ju dva čovjeka: Ross Lockhart, Eppersonov susjed, i Tako Nomura, koji je radio kod Lockharta. Kilburn je dobro znao da Lockhart nije već mjesecima platio ni paru Nomuri, ali je Nomura ostao kod njega, samo za stan i hranu, jer nije znao kamo bi drugdje otišao.

– Čujem da si uhapsio Glena – prozbori zlovoljno Lockhart.

Kilburn kimne, gledajući ga oprezno.

– Možemo li ga posjetiti?

– Možete – odgovori Kilburn. Pruži pladanj Nomuri, niskom krivonogom Japancu koji je znao vrlo malo engleskih riječi, i pogleda Lockharta. – Daj mi revolver.

– Zašto, bogamu? – Lockhart se odmah namrgodi. – Zar misliš da ću ga izvući iz zatvora?

– Dobro, želiš li ga posjetiti ili ne?

– Ne moraš biti baš tako ukočen. Kruto se držiš pravila.

– Bio sam dva dana izvan grada – reče Kilburn, uzevši Lockhartov

revolver i zataknuvši ga za pojas – i noćas nisam spavao. Vrućina djeluje na mene kao i na vas. – Otključa vrata, uzme od Nomure pladanj i pusti njih dvojicu da uđu ispred njega. Pričekali su dok nije gurnuo pladanj ispod ćelijskih vrata i sjeo za stol; tada Nomura ostane uz njega, a Lockhart pride rešetki.

– Kako si Glene? – zapita.

– Dobro. – Epperson slegne ramenima.

– Ovdje je, barem, hladno.

– Da, ugodnije je nego na suncu, ali još nikad nisam bio u zatvoru. Čini mi se da ću poludjeti. Najradije bih pokušao golim rukama iščupati ove prečke, htio bih urlati iz svega glasa ili zaplakati kao u djetinjstvu.

– Nećeš dugo ostati ovdje.

– Zar nisi pri sebi? Neću nikada izići odavde. Osim kad me budu vodili na vješala.

– Posvadio si se s protivnikom. Neće te objesiti zato što si ga ubio u svadi.

– Objesit će me zato što sam mu pucao u leđa. To se ne može poreći. Desetak je ljudi vidjelo kako sam ustrijelio Millera Grossa.

– Ne zaboravi da imaš prijatelje – reče Lockhart. Eppersona kao da nije više zanimao razgovor.

– Gladan sam – promrmlja. – Hvala ti što si me posjetio, Rosse.

Lockhart kimne, uzme od Kilburna svoj revolver i izide. Nomura šutke pođe za njim. Kilburn zatvori vrata kako ne bi unutra prodirala vrućina s ulice.

– Misliš li i ti da ću izići živ odavde? – zapita ga Epperson kad je počeo jesti.

– Na tvom se mjestu ne bih previše nadao. Doduše, ne može se unaprijed znati odluka porote.

– Moram otći u zahod – reče Epperson kad je sve pojeo.

Kilburn izvadi iz ladice revolver i

zatakne ga za pojas. Zatim otključa ćelijska vrata i povede Eppersona u vanjski zahod iza zatvora. Pričeka ga i ubrzo ga ponovo zaključa u ćeliju. Znao je da mora biti vrlo oprezan, jer su sitni rančeri oko Crvene rječice već očajni i spremni učiniti svašta. Mogli bi pokušati osloboditi Eppersona.

Noseći pladanj u restoran, pogleda opet banku i upita se zašto se Nelson Struthers, njezin upravitelj, želi dočepati rančeva i stoke. Činilo mu se da bi bilo pametnije dati priliku ljudima da opet stanu na svoje noge i otplate zajmove.

Iznenada mu padne na pamet sumnja da Nelson Struthers nema banku potpuno u svojim rukama. Možda jedan dio pripada Adamu Guthrieu; ako je tomu tako, onda bi se moglo shvatiti otkazivanje zajmova.

Zbunjeno strese glavom dok je prelazio preko ulice. Očito je i njemu već udarila vrućina u glavu. Guthrie nije suvlasnik banke. A ako bi i bio, ne bi nastojao tako podlo uništiti susjede.

Pa ipak, dok je ulazio u restoran, još se nije mogao osloboditi sumnje.

III

Raširivši se od jedne strane široke sutjeske do druge, ovčje je stado sličilo sivom valovitom moru. Iza tih četiriju tisuća ovaca jahao je Domingo Tafoya, najmlađi sin Oscara Tafoye, koji je dobio zadatak da se brine o stadu kad su se otac i oba starija brata odvezli kolima u Guthrie po zalihe. Bio je crnomanjast i vitak devetnaestogodišnjak. S obiju strana stada trčkarakali su psi i pazili na ovce.

Polako se spuštajući prema Crvenoj rječici, ovce su se povremeno

zaustavljale i hvatale gubicom rijetko požutjelo lišće koje se još zadržalo na grmlju ili bi pasle travu ondje gdje se činilo da nema više ničega osim golog tla. Kad je vjetar promijenio smjer i donio im miris vode, prestale su tražiti hranu i požurile prema Crvenoj rječici.

Dominga je gušila prašina što ju je podiglo stado. Smetao mu je i ovčji smrad, na koji se nikako nije mogao priviknuti.

Znojio se, bio je umoran i ljutio se zato što nije mogao otići u grad. Osim toga, mrzio je ovce. Bili su mu mrski njihov smrad i glupo blejanje. Ponajviše ih je mrzio zato što je zbog njih postao izopćenik; izbjegavali su ga svi ljudi u okolici.

Strese glavom i prizna sebi da nije potpuno iskren. On, otac i braća nisu izopćenici samo zbog ovaca. Ljudi ih se klone i zato što su Meksikanci. Možda i zato što im je sreća naklonjenija nego uzgajivačima goveda. Oni mogu otjerati ovce na visoravan gdje još ima ispaše i mogu ih napojiti svaka dva dana na rječici. Ovce će omršavjeti, ali neće pocrkati kao goveda.

Zaustavivši se na brdašcu, vidio je dolinu oko Crvene rječice i mjesto gdje će stado prijeći preko ceste. Na obali su bila natkrivena kola što su njemu, ocu i braći služila kao dom. Upravo su prve ovce počele prelaziti preko ceste.

Iznenada se ukoči. Spazio je na cesti tri jahača. Približavali su se. Odmah ih je prepoznao. Bili su to sinovi Huga Enzbargera: Rudy, Karl i Sam. Ovce su već potpuno zakrčile cestu. Morale su se zaustaviti zato što su one ispred njih stale i pile vodu iz rječice.

Trojica Enzbargera podbodu ko koje ne bi li se probili kroz more vunnastih tijela. Ovce su prestrašeno zablejale, ali im se nisu mogle mak-

nuti s puta. Zbijene u stado, nisu mogle naprijed ni natrag. Domingo je čuo Enzbargere kako viču i našlutio je da proklinju ovce i Meksikance kojima pripadaju.

U želudac mu se uvuče nekakva čudna praznina. Srce mu zakuca brže i zadržu mu koljena. Morao je, protiv volje, priznati da se boji te trojice krupnih, prljavih, dlakavih momaka. Natjera konja u galop da bi im što prije prokrcio put i dovikne psima.

Kad je bio udaljen još trista metara, jašući kroz šikaru koja je bila viša od njega, začuje praskanje njihovih revolvera. A onda, izjurivši iz šikare, opazi da ne pucaju u zrak.

Pucali su ravno u stado i izbezumili ovce. Penjale su se jedne preko drugih i nastojale pobjeći. Polako se otvorio pred jahačima uzak prolaz. Nastavili su pucati, ne iznad ovčjih glava, nego ravno u ona grla koja su im još zatvarala put.

— Hej, prestanite pucati u ovce!
— dovikne im bijesno Domingo kad se približio ubijenim ovcama na cesti. — Morat ćete nam ih platiti, kugini sinovi!

Jahači se zaustave. Najstariji među njima bijaše Karl. Već gotovo tridesetogodišnjak, bradat, dlakavih prsiju i debeo, nosio je tanku, znojem umrljanu košulju i prljave hlače kojima su se nogavice sjale sprijeda zato što je neprestano brisao o njih masne dlanove. Imao je čupavu kosu, prerano prosijedu. Oči su mi bile, kao i očeve, podle, sitne i premalo razmaknute.

Sam je bio pet godina mlađi od Karla. Nije se obrijao već danima, no nije nosio bradu. Oči su mu sličile Karlovima, ali je imao punije usne nego brat i na njima su se zadržali tragovi duhana.

Rudy, najmlađi među njima, bijaše Domingov vršnjak, ali viši i teži

od Dominga. Nosio je crn kožnat prsluk i crne čizme što su se slagale s njim. Imao je srebrnaste ostruge, s velikim kotačićima na njima.

Sva trojica okrenuše konje i mrko se zagledaše u Dominga. Razdražljivi zbog mučnine kao i on, napokon su pronašli nekoga na komu su mogli iskaliti bijes.

Domingo im se približi na tričetiri metra. U nađvremenu su se ovce donekle povukle i stvorile čistinu oko braće Enzbarger. Sedam je ovaca bilo mrtvo, a osma se koprčala i tužno blejala. Zacijelo ih još ima ranjenih, pomisli Domingo, i neke će među njima uginuti.

Osjeti mučninu. Kako će ovo objasniti ocu? Povjerili su mu stado, a, evo, što se dogodilo.

Premda se bojao, počne psovati trojicu pred sobom koji su ga mrko gledali kao da je on kriv. Razbjesnio se tako da nije obratio nikakvu osobitu pažnju Samu kad se on počeo povlačiti udesno ni Rudyu koji je krenuo ulijevo.

Iznenada mu Sam dovikne. Iznenadeno je pogledao prema njemu. Opazivši krajičkom oka neku kretanju na drugoj strani, trzne glavu i ugleda Rudyev laso kako leti prema njemu.

Pokuša se sagnuti, pokuša podići ruke i zaštititi se od omče. Međutim, bilo je već prekasno. Omča mu sklizne preko glave, Rudy snažno povuče konopac. Zatim, pobjedonosno uskliknuvši podbode svog konja.

Domingo odleti sa sedla i padne na cestu tako da je ostao bez zraka. Ošamućeno je osjećao ispod sebe neravnine dok mu se uže okrutno urezivalo u nadlaktice, prsa i leđa. U oči, nos i usta uvlačila mu se prašina.

Bio je bijesan kao ris, ali i potpuno nemoćan. Znao je da mu život vi-

si o niti. Hoće li preživjeti ili umrijet, ovisi samo o tom koliko će potrajati ova divljačka igra.

Rudy Enzbarger napokon okrene konja, vrati se u galopu i zaustavi pred braćom.

– Ovo će ga naučiti pameti – progunda, skoči na zemlju i pride Domingu Tafoyi. Sagne se i oslobodi ga omče, zatim ga gurne nogom. – Dobro, smrdljivče, možeš se sada dići. Ali idući put pripazi kako razgovaraš s nama.

Domingo Tafoya se ne pomakne.

– Hej, prljavi Meksikanče! – vikne Rudy i ponovo ga udari nogom. – Rekao sam ti da se možeš dići.

Nije još htio priznati ono što je vidio. Domingova se prsa nisu dizala i spuštala. Rudy okrene glavu i pogleda najprije Karla, uzatim Sama. U očima mu se odrazila panika.

– Ustani, vrag te odnio! – vikne vrištavim glasom kad se ponovo okrenuo prema Domingu Tafoyi i još snažnije pogodio vrškom čizme. – Ne leži kao crknuto pseto!

Začuvši režanje, osvrne se i ugleda kraj grmlja iznad ceste jednog od ovčarskih pasa. Prijeteći je iskešio zube.

Nebesa, mrtav je – progovori zaprepašteno Sam. – Zaista je mrtav!

Rudyu se srce sledi od straha.

Lažeš! – vikne. – Nije mrtav. Samo glumi!

Međutim, znao je da je istina ono što veli Sam. Domingo Tafoya je smrtno stradao!

Kako se to moglo dogoditi? Ako ga je malo vukao po zemlji, to još nije razlog da umre. Osvrne se prema Tafoyi, koji jeležao na rubu ceste, prekriven žutom prašinom. Odjeća mu se poderala i lice ogulilo na nekoliko mjesta tako da se s prašinom pomiješala krv. Na sljepoočici je imao udubinu i iz nje je

tekla krv tako da je na prašnjavom tlu nastala već ljeskava lokva. Očito, udario je glavom negdje o kamen.

— Što ću sada? — prozbori Rudy, pogledavši braću. — Što ću sada učiniti, dovraga?

— Uzjaši i vrati se kući — odgovori Karl. — Možda smislimo nešto.

Usprkos vrućini, Rudyu je najednom bilo hladno. Drhturio je.

Karl krene na čelu. Rudy za njim, dok je Sam jahao na začelju i svaki čas se uznemireno osvrtao kao da očekuje potjeru.

Što ću reći ocu? misio je Rudy.

IV

Kad je uzašlo sunce, vrućina je malo popustila, ali ne mnogo. Zadržala se u prašini na ulici i u kućnim zidovima, te je isijavala iz njih.

Frank Kilburn se za tren zaustavi pred restoranom i pogleda niz ulicu. Oscar Tafoya je s dvojicom svojih sinova upravo tovario zalihe na kola pred Littlejohnovom trgovinom. Kilburn se sjećao da mu je netko jednom ispričao da je Tafoyina majka bila Njemica, pa je tako i dobio ime »Oscar«. Ali ovdašnji ljudi kao da su potpuno zanemarili tu činjenicu. Za njih je Tafoya bio pravi pravcati Meksikanac. Možda bi, ako bi on uzgajao goveda umjesto ovaca, mogli donekle zaboraviti da mu je u žilama meksička krv, no nikako mu neće oprostiti što je ovčar.

Uto izide iz saluna Hugo Enzbarger. Zastane na nogostupu i pogleda niz ulicu. Namršti se kad je spazio Tafoye, a onda odveže konja i odjaše prema Crvenoj rječici.

Gledajući za njim, Kilburn se nije mogao osloboditi neugodne slutnje da će se Enzbarger prije ili poslije sukobiti s Tafoyom. Oni su susjedi u gornjem toku rječice i otimaju se za

travu i vodu. U natjecanju s ovcima, goveda uvijek gube bitku. Ovce pasu travu malone do korijena tako da govedima ne ostane ništa, a goveda rijetko piju vodu ondje gdje su već bile ovce.

Kilburn odnese pladanj u restoran i metne ga na kraj šanka. Unutra je bilo troje gostiju: jedan Guthireov kauboj te neki građanin sa ženom. Uljudno im je kimnuo.

— Idem u hotel — obrati se on Jennie kad je, začuvši vrata, došla iz kuhinje — pa ću se oprati. U koliko sati zatvaraš?

— Oko osam.

— Doći ću tada i otpratiti te kući.

— Dobro — odvrati ona zadovoljno. Podigne ruku i ukloni s lica vlažan uvojak kose. Promatrao ju je, napolâ se smješkajući. Imala je gustu tamnosmeđu kosu, koja se svojom bojom podudarala s očima. Koža joj je bila glatka i donekle rumena od vrućine. Usne joj bijahu sočne i stvarala je dojam, čak i kad je bila sasvim ozbiljna, kao da će se svaki čas nasmiješiti. — Što je? — upita ona, zapazivši njegov pogled.

— Imam nekakvu mrlju na nosu?

— Nemaš — odgovori on i nakesi se. — Jednostavno, rado te gledam.

— Gubi se odavde. Imam posla.

Još se smijuljeći, Kilburn izide na ulicu i zastuavi se kako bi zapalio lulu. Nikako se nije mogao osloboditi nelagode. Mučila ga je otkad je dojahao u grad s Eppersonom.

Njegov i Eppersonov konj stajali su još pred zatvorom. Ode po njih i odvede ih u javnu konjušnicu. Pozove konjušara. Odmah se pojavi krakat, žutokos petnaestogodišnjak Phil Whatley.

— Pošteno istrljaj oba konja — reče mu Kilburn — i daj im zobi. Ne dopusti im da se previše napiju vode.

— Dobro, šerife. Pobrinit ću se za njih.

Vrativši se na ulicu, Kilburn iznenada osjeti umor. Pokaje se što je obećao Jennie da će je otpratiti kući. Najradije bi odmah pošao na spavanje.

Kad je došao u svoju hotelsku sobu, uzme ručnik i čistu odjeću te se zaputi kroz hodnik u kupaonicu. Na hotelskom su krovu postojali vjetrenjača i drven rezervoar. Voda je, pošto bi vjetrenjača napunila njome rezervoar, tekla uslijed sile teže kroz željeznu cijev u kupaonice na prvom i drugom katu.

Okupivši se i osvježivši u hladnoj vodi, Kilburn se obuče i obrije. Kad je ponovo izišao na ulicu, već se sasvim smračilo. Ode u zatvor, zapali petrolejku i metne je na stol. Epperson je spavao. Zagleda se u opasak s revolverom što mu je visio o kuci kraj vrata, zatim mu pride, uzme ga i zakopča oko bokova. Već se odvikao od njega. Rijetko ga je nosio.

Upita se zašto ga je zakopčao večeras. Vjerojatno zbog one čudne nelagode. Kao da očekuje nasilje, kao da očekuje da će i ostali postupiti onako kako je Epperson prije tri dana.

U restoranu su gorjele svjetiljke, ali više nije bilo gostiju. Kilburn zastane za trenutak i lupne lulom o petu čizme kako bi istresao pepeo. Uspravivši se, letimice pogleda uličicu iz banke. Bila je puna svakakvih sjena. Međutim, jedna se sjena pomakne, te se odmah ukočio. Na jednom mu je bilo drago što večeras nosi revolver o boku. Potrči preko ulice i istodobno povuče oružje iz korica. Bez razmišljanja utrči u uličicu.

— Stani! — vikne kad je ponovo opazio micanje. — Imam revolver i pucat ću ako budem morao!

Sjenka se ukoči. Shvativši da se ocrtava nasuprot osvijetljenim re-

storanskim prozorima, Kilburn se naglo priljubi uz zid banke.

— Izidi! — naredi. — Digni ruke!

Iz tame izroni čovjek, visoko uzdignutih ruku.

Produži na ulicu tako da mogu vidjeti tko si — reče Kilburn.

— Dovraga, pa ja ću ti reći tko sam. Ross. Ross Lockhart.

— Je li tkogod s tobom?

— Nije.

— Šta radiš ovdje?

— Zar je zabranjeno hodati uličicom?

— Nisi mi odgovorio na pitanje.

— Pa, morao sam... k vragu, popio sam previše piva.

— Postoji iza saluna vanjski zahod.

— Znam, postoji, ali mi je ovo bilo zgodnije.

Kilburn je promatrao Lockharta. Nekako mu nije vjerovao, iako za to nije imao nikakvih čvrstih razloga.

— Dobro, idi — promrmlja. Zagledavši se za njim, mrštio se. Stekao je dojam da je Lockhart htio provaliti u banku. Napokon se okrene i ude u restoran.

Jennie ga je već čekala. Ugasivši jednu po jednu svjetiljku, izađe s njim i zaključa iza sebe vrata. Zaputiše se prema njezinoj kući na zapadnom rubu grada.

— Prošećimo duž rječice — predloži ona. — Možda je ondje svježije.

Jennie Morgan je bila napeta i razdražljiva kao i svi u gradu. Nije htjela dočekati starost sama, a bojala se da bi Frank Kilburn i ona mogli ostarjeti odvojeno. Željela se udati i imati obitelj. U nojoj je postojala iskonska želja, stara koliko i svijet: da rodi djecu, da ih drži u naručju, da tako potvrdi samu sebe. Međutim, Frank nije nikada spominjao budućnost. A prema ustalje-

nim običajima, trebalo je da muškarac prvi progovori.

Dabome, postoje i drugi načini, drevni načini kojima su se vrlo uspješno poslužile njezine prijateljice. Četiri školske drugarice udale su se prije sedamnaeste godine. Sve četiri bile su u drugom stanju u doba vjenčanja i sretne su u braku.

Međutim, hvatanje muškaraca u klopu pomoću trudnoće uvijek joj se činilo nepoštenim, pa se nije htjela koristiti tom podvalom.

U riječnom je koritu pirkao malo svježiji vjetrić. Kilburn sjedne na jedno srušeno deblo. Jennie sjedne kraj njega, ali ne preblizu. Bila je u iskušenju da sjedne tik kraj njega i pokuša ga uzbuditi, ali to nije činila. Opet to prokleta poštenje, reče ljutito sebi.

– Što će biti s Glenom? – zapita kako bi zapodjenulo razgovor i odmah shvati da ga je to već pitala.

– Vjerojatno će završiti na vješalima – odgovori joj on kao da je, također, zaboravio da je već jedanput izrekla takvo pitanje. – Ili će vrlo dugo sjediti u zatvoru.

– Jadni Glen.

On je samo šutio. Pogurio se, pa je posumnjala da žmiri. Iznenada se, sasvim neočekivano, razbjesnjela. Zažarilo joj se lice i tijelo joj je oblio znoj.

– Idi dovraga, Frank Kilburne! – progovori prigušenim glasom. – Ah, idi do stotinu vragova!

On se uspravi i šutke je pogleda.

– Dobro – progovori napokon – što to znači?

– Kazat ću ti što to znači! Ti si... ti si... – Iznenada su je počele gušiti suze tako da nije mogla prozboriti više ni riječi. Briznula je u histeričan plač, potpuno izgubivši vlast nad sobom.

Frank je pusti nekoliko trenutaka da plače, a onda je podigne na

noge i zbunjeno zagrlji. Postepeno je privuče k sebi.

Polako se zapali vatra duboko u njoj i pronade svoj odsjaj u Franku. Nagnuo joj je glavu natrag i žuljevitim joj dlanom obrisao suze. Potom joj je ustima potražio usne, poljubio je u prvi čas površno a zatim je dao oduška strasti.

Vatreno mu je uzvratila poljubac. Potom je osjetila kako je podiže, nosi i spušta u visoku, suhu travu.

Htjela je viknuti i prekinuto to, ali joj na usne nisu navirale nikakve riječi. Potpuno je njome ovladala vatra kakvu nije još nikada osjetila, potisnula je sve osim želje da on dovrši ono što je započeo.

Kad se vatra stišala, dugo su još ležali jedno kraj drugoga i čvrsto se grlili. Jennie polako uvidi da se, usprkos poštenju, usprkos čvrstoj odluci da ga na taj način uhvati, poslužila baš time. Osim ako... osim ako mu odmah napomene da zbog ovog što se dogodilo nema nikakvih obaveza prema njoj... ne mora se vjenčati s njom.

Odgurne ga i, digavši se, počne žurno uređivati odjeću, ljutita kao i prije.

– Budi bez brige – reče mu. – Nitko neće ništa tražiti od tebe zbog ovog.

– Što ti to znači? – zapita Kilburn, također ustavši. U glasu mu se odrazi srdžba.

– To znači da se ne moraš oženiti mnome samo zbog ovog. – Drhtala je cijelim tijelom.

– Zaboga, Jennie...

– Dosta mi je! Dosta mi je svega!

– Najednom se opet rasplakala. On posegne za njom, ali je izbjegla njegove ruke, okrenula se i potrčala.

Krenuo je za njom kroz mrak, ali je odustao stotinjak metara od nje-ne kuće. Nije htio da Jennie uleti u kuću zadihana, razbarušene kose i

uplakana. Majka bi odmah shvatila što joj se dogodilo.

Zaustavivši se u mraku, smeteno je gledao za njom. Tko god tvrdi da razumije žene, budala je, pomisli.

Pa ipak, ono što je doživio s Jennie na riječnoj obali dirnulo ga je dublje nego bilo što drugo u životu.

Možda bi se ona, ipak, udala za njega, mislio je. Možda bi sada... Vraćajući se prema središtu grada, prvi put u životu zamišljao je kako bi bilo kad bi imao svoj dom i kad bi ga u njemu čekali Jennie i djeca. Međutim, bojao se da Jennie neće više nikada prozboriti s njim ni riječ.

V

– Jesi li to ti, Frank? – dovikne mu s verande glas dok je prolazio mimo kuće suca Barngrovera.

– Dobra večer, suče – pozdravi Kilburn, približivši se verandi.

– Vidio sam te kad si doveo Glena Eppersona u grad. Je li ti stvorio bilo kakve neprilike dok si ga hvatao?

– Nije. Nije se odupirao. On je pošten čovjek i dosad se nije još nikada sukobio sa zakonom.

– Ubio je čovjeka. Pucao mu je u leđa.

– Da. Vjerojatno je tako.

– Vahda ga ne nastojiš opravdati?

– Ne nastojim. Međutim, on je poput mnogih drugih u ovom kraju. Stigao je do granice izdržljivosti. Potraju li ova vrućina i suša, možda će i drugi postupiti poput Glena ili učiniti još i nešto gore.

– Baš o tom bih htio popričati s tobom. Treba da spriječimo takve događaje.

– Da ih spriječimo? Kako?

– Htio bih odmah suditi Glenu Eppersonu. Namjeravam ga osuditi

na vješanje. Neka to bude opomena ostalima koji bi htjeli posegnuti za oružjem. Dobro će razmisliti prije nego što se odluče za nasilje.

– Vi ste sudac – reče Kilburn. – To prepuštam vama.

– Ne slažeš se?

Kilburn je oklijevao. Nema pravo prigovarati sucu. S druge strane, nije pošteno da Glen Epperson ispašta samo zato da bi bio primjer drugima. Trebalo bi da mu se sudi samo na osnovi činjenica.

– Iskreno govoreći, ne slažem se – prozbori.

– Zašto?

– Pa, mislim da svatko ima pravo da mu se sudi samo za ono što je učinio. Ne bi trebalo preko njega davati primjer ostalima.

– Zar hoćeš kazati da mu ja neću suditi pošteno?

– Nisam to rekao. – Kilburn je postao razdražljiv, koliko god se nastojao obuzdati. – Pitali ste me da li se slažem s vama, pa sam vam odgovorio.

– Ne sviđa mi se ono što se može zaključiti iz tvog odgovora – izusti Barngrover strogo kao da je u sudnici.

– Svatko je nevin dok mu se ne dokaže krivnja. Međutim, kazali ste da ga namjeravate osuditi na vješanje. Premda mu još nije ni počelo suđenje.

– Ima desetak svjedoka...

– Da, ima ih, no nikomu se ne može uskratiti pravo da se brani na sudu... pred poštenim i nepristranim sucem.

Nastane duga šutnja. Kilburn je gotovo očekivao da će Barngrover planuti, ali se to ne dogodi. Sudac pročisti grlo i progovori skrušeno.

– Oprosti, Frank. Imaš pravo. Međutim, ipak bih htio da se Eppersonu odmah sudi. Možda spriječimo neke nove neprilike. Posjetit ću

ujutro Johna Gardella. I zamolit ću Eda Burkea neka brani Eppersona.

Gardell je bio okružni tužilac, a Ed Burke jedini pravnik, osim njega, u gradu, pa će on, ne bude li Epperson uporno tražio nekog odvjetnika izvan grada, braniti optuženika.

– Samo o tom ste htjeli razgovarati sa mnom? – zapita Kilburn.

– Da, Frank. Samo o tom. Laku noć.

– Laku noć, suče. – Kilburn produži prema središtu grada. Svjetla su gorjela još jedino u salunu i hotelskom predvorju. Upravo je htio skrenuti u hotel kad je začuo povišene glasove iz salunu. Nije ih mogao prepoznati. Premda vrlo umoran, odmah se zaputio prema salunu.

Glavnu je riječ imao Ross Lockhart. Derao se i vidjelo se da je pijan. Nasuprot njemu stajao je Ute Willis, zajapurena lica, dok su mu se na čelu ljeskale znojne kapljice.

– Ni govora! – prekine on Lockharta. – Ne možeš više piti kod mene dok ne platiš bar dio duga!

– Podli kujin sine! Dolazim ovamo godinama i uvijek sam ti plaćao gotovinom! Kad bi postojao još jedan salun, odmah bih te poslao dovraga!

– Ne nazivaj me kujinim sinom. Ne odeš li oдавде, izbacit ću te.

Zaustavivši se na pragu, Kilburn izdavi džepni sat i pogleda na nj. Bilo je deset sati i nekoliko minuta. Krene kroz salun prema Lockhartu. Nije ga baš želio strpati u zatvor, ali mu se to činilo neizbježnim. Lockhartov najamnik. Tako Nomura, stajao je na kraju šanka i drhtao od straha.

Iznenada posegnu Ute Willis ispod šanka. Kilburn odmah nasluti za čime je posegnuo, a naslutio je to, očito, i Lockhart. Kilburn otvori

usta kako bi doviknuo Uteu, no riječi mu zapnu u grlu. Lockhart je skočio na šank i odande se bacio kao puma na Utea Willisa.

Taj potez iznenadi Kilburna. Vjerovao sam da je Lockhart suviše pijan da bi bio sposoban za borbu. Ute nestane iza šanka, a nestane i Lockhart.

– Prekinute s tim! – vikne Kilburn. – Ako ne prekinete, strpat ću vas obojicu u zatvor.

Iza šanka zagrmi sačmarica. Sačma razbije ogledalo i najmanje desetak boca viskija na polici. Kilburn smjesta potrči i prode mimo Nomure, koji se šćućurio kao prestrašen miš. Zaobide kraj šanka, uvjeren da Lockhart ili Ute, ili čak obojica, krvare. Međutim, bili su neozlijeđeni i otimali se za sačmaricu, kojoj je druga cijev bila još napunjena.

Prestanite! – izdere se opet Kilburn. – Inače ću vam razbiti glavu!

Lockhart i Willis su se vladali tako kao da ga i ne čuju. Ili su se možda, pomisli on, bojali pustiti sačmaricu. Izvuče revolver i približi im se. Pod su prekrivale staklene krhotine, ali se oni, valjajući se po njemu, zasada nisu porezali.

– Pusti pušku – naredi Kilburn, gurnuvši revolversku cijev Lockhartu u uho – ili ću ti prosvirati glavu!

Lockhart se osvrne i pogleda ga. Pusti sačmaricu. Zajapuren od bijesa, Ute Willis se podigne na koljena i, držeći sačmaricu objema rukama, udari njezinim kundakom Lockharta iznad uha. Lockhart se onesviješti i ispruži na podu.

– Nisi to morao učiniti! – izusti gnjevno Kilburn kad je Ute ustao.

– Ako si ga ozbiljno ozlijedio...

– Nije mu ništa – odvratu oporo Ute Willis. – Glava mu je tvrda kao kamen.

Kilburn žustro spusti revolver u korice i pogleda Nomuru.

— Idi po doktora Peabodya — reče. — Kaži mu neka dođe u zatvor. — Potom se obrati ljutito Uteu. — Pomozi mi da ga odnesem u zatvor. — Dovraga, ne mogu otići ovdje.

— Ili ćeš mi pomoći da ga odnesem u zatvor, ili ćeš i ti prenočiti u bajboku. Odluči se. Brzo!

— Dobro. Dobro. Ne budi tako svadljiv.

Kilburn uhvati Lockharta ispod pazuhâ, a Ute Willis mu podigne noge. Kad su ga donijeli u zatvor, šerif otključa ćelijska vrata. Postojala je samo jedna ćelija, ali su u njoj bila dva ležaja. Kad su ga unijeli unutra, Kilburn naredi Willisu neka izade. On ga krotko poslušâ. Tada Kilburn pregleda Lockhartovu podlakticu. Razrezao ju je jednom staklenom krhotinom. Posjekotina je bila duboka, ali je krv tekla jednolično, iz čega se moglo zaključiti da nije razrezao žilu.

— Što se dogodilo? — zapita Epperson, probudivši se u tom trenutku.

— Dobio si društvo — odgovori mu Kilburn.

— Tko je to?

— Ross Lockhart.

— Što je on učinio?

— Potukao se s Uteom.

Kilburn izađe na ulicu. Nestrpljivo je čekao liječnika jer je strahovao za Lockharta. Ute ga je divljački udario sačmaricom.

Napokon izroni iz mraka doktor Peabody. Moglo mu je biti oko šezdeset pet godina. Imao je bijelu put i malone čosavo lice, zbog čega se doimao donekle ženskasto. Takvu su dojmu pridonosili široki bokovi i male nježne šake. Međutim, bio je sposoban liječnik, spretan i temeljit. Znao je podjednako stručno či-

stiti rane od metaka, poradati djecu i liječiti bolesne konje.

— Ako se ne ljutite, doktore — reče mu Kilburn — zaključat ću vas u ćeliju. Htio bih otići u salun i zatvoriti ga.

— Samo idite.

Kilburn zaključa ćelijska vrata i, izišavši na ulicu, zaputi se prema salunu. Unutra je bilo osam gostiju; nekoliko rančera i nekoliko građana.

— Zatvori lokal, Ute — reče.

— Zašto?

— Zato što ti ja kažem.

— Ne možeš mi tek tako narediti da ga zatvorim. Što umišljaš sebi?

— Želiš tjerati mak na konac? — Kilburn ga je netremice gledao.

Ute Willis je izdržao njegov pogled nekoliko trenutaka, ali je na poslijetku okrenuo glavu ustranu.

— Dobro, ljudi, vrijeme je za zatvaranje — dovikne, crven kao rajčica. — Popijte piće i idite kući.

Kilburn pričekâ dok nisu svi izišli, a onda se vrati u zatvor. Liječnik je upravo previjao Lockhartu ruku.

— Hoće li udarac po glavi izazvati ozbiljne posljedice? — zapita Kilburn.

— Riječ je o potresu mozga. Povraćat će otrov koji je popio i gadno će ga boljeti glava kad se probudi. No vjerujem da mu neće biti ništa. Pregledat ću ga sutra. — Izišavši iz ćelije, liječnik dodâ: — Ne prestane li ova žega, bit će još razbijenih glava.

Donekle poguren, noseći crnu torbu, udalji se po nogostupu.

Kilburn zatvori vrata i zaključa ih. Nije se usudio otići u hotel i prespavati u svojoj sobi. Morat će prenočiti ovdje. Ne izuvši čizme, legne i zažmiri. Odmah je zaspao.

Kilburna uzoru probudi snažno lupanje po vratima. Ošamućeno se

dignuvši, otvori vrata i ugleda pred sobom Oscara Tafoya s dvojicom svojih sinova. Smjesta nasluti da se dogodilo nešto. Ovčarovo je lice bilo blijedo, a njegovi su se sinovi držali ošamućeno, kao da se zbilja nešto što ne mogu razumjeti.

— Što je, Oscare? — zapita Kilburn.

Tafoya pročisti grlo. Proguta dva-put slinu prije nego što je uspio progovoriti, a kad je i progovorio, glas mu je bio promukao i prigušen.

— Domingo je mrtav.

— Mrtav? Kako je umro? Što se dogodilo?

Tafoya pokaže na svoja kola pred zatvorom. Kilburn im odmah pride. Na njima su još bile zalihe koje je Tafoya jučer kupio u gradu, ali je tu ležao i mrtav Domingo, Tafoyin najmlađi sin.

Gledajući mu oguljeno lice, pode-ranu i prašnjavu odjeću, veliku udubinu na sljepoočici, Kilburn je odmah naslutio kako je umro Domingo. Netko ga je svezao konopcem i vukao po zemlji. Pogleda Oscara Tafoya i nijemo izrekne su-višanu riječ »tko«.

Tafoya zatrese glavom.

— Bilo je suviše mračno da bih mogao slijediti trag niti sam htio tapkati uokolo i upropastiti posto-jeće tragove — reče. — Pa ipak, obojica znamo tko je to učinio. Hugo Enzbarger cijelo ljeto gunda protiv ovaca i Meksikanaca. Na cesti sam ugledao osam ustrijeljenih ovaca. Vjerojatno su Hugovi sinovi pokušali projahati kroz stado, a kad im to nije pošlo za rukom, po-čeli su pucati u ovce. Tada se upleo Domingo, pa su ga svezali i vukli.

Kilburn nemoćno strese glavom.

— Oscare, ne mogu ti reći koliko mi je žao. — Riječi su zvučale glupo i šuplje.

Tafoya ga pogleda u oči.

— Nije dovoljno što vam je žao — odvratiti. — Hoću da pronađete onog koji je usmrtio Dominga. Hoću da ga dovedete pred sud i da završi na vješalima.

— Uхватit ću ga.

— Nadajmo se. Ako to ne obavite vi, onda ćemo ga mi, Tafoye, potra-žiti.

Kilburn nijemo kimne i suosje-ćajno mu položi ruku na rame. Taj znak razumijevanja najednom dir-ne Tafoya tako da je izgubio vlast nad sobom. Nasloni se na kola, po-krije lice rukama i zaplače grčevito. Tresla su mu se ramena.

Kilburn pogleda njegove sinove. Zaprepastili su se i zbunili zato što im se otac tako rasplakao.

— Pozvat ću Littlejohna — reče im. Jasper Littlejohn je imao trгови-nu i pilanu, izrađivao je pokućstvo, ali i lijesove.

Tafoyini sinovi kimnu, još smete-no gledajući oca. Kilburn se okrene i zaključa zatvorska vrata. Unutra je vikao Lockhart.

Žustro se zaputi prema Littlejo-hnovoj kući u gornjem dijelu grada. Littlejohnov najmlađi sin, Tommy, upravo je zalijevao majčino cvijeće nedaleko od verande.

— Je li ti otac još kod kuće? — upita ga šerif.

— Da, unutra je. Hoćete da ga obavijestim o vašem dolasku?

— Aha. Kaži mu da je važno.

Tommy, mršav, ozbiljan desetogo-dišnjak, odmah utrči u kuću. Za ne-koliko se trenutaka pojavi na vrati-ma Jasper Littlejohn. Držao je ubrus u ruci.

— Upravo doručujem, Frank. Hoćeš mi se pridružiti?

Kilburn zaniježe glavom.

— Stradao je Domingo, sin Osca-ra Tafoye — reče. — Oscar je odve-

zao tijelo do tvoje trgovine. Hoćeš otići tamo?

— Svakako — odgovori Littlejohn, visok, snažno građen šezdesetogodišnjak, koji je još radio deset sati svaki dan, i žurno se vrati u kuću. Do ove je godine dobro zaradivao. Međutim, dao je velike zajmove rančerima duž Crvene rječice, a nije baš sigurno da će mu se te pare ikada vratiti.

Još oblačeći kaput, Littlejohn izađe iz kuće i hitro se zaputi prema svojoj trgovini.

— Kako se to dogodilo? — zapita.

— Netko ga je svezao i doveo po zemlji — odgovori Kilburn. — Oscar veli da na cesti leži osam ustrijeljenih ovaca.

— Zar je to učinio Enzbarger?

— Hugo je sinoć bio u gradu. Otišao je malo prije Tafoyá, pa ne vjerujem da je to njegovo djelo. Bilo je već kasno.

Littlejohn kimne. Ako je i pomislio da su Dominga ubili Enzbargerovi sinovi, nije to rekao. Kad su stigli do pansiona gospođe Reagan, Kilburn se rastane od njega i pride vratima. Koraknuvši unutra, ugleda goste kako doručkuju za dugačkim stolom.

— Da li bismo mogli razgovarati za tren? — obrati se on Danu Masseyu.

Massey bijaše mlad i mišičav poput kovača. Prijazno se nasmiješivši, kimnuo je i odmah mu prišao.

— Poginuo je Domingo Tafoya — reče mu Kilburn — pa moram odjahati tamo i potražiti tragove. Hoćeš li mi pripaziti na zatvor?

— Naravno. Smijem li pojesti doručak?

— Aha. Ali dodi čim budeš gotov.

Massey se vrati za stol. Kao i obično, nije mnogo ispitivao. Kilburn je znao da neće nikomu ispričati da je stradao Domingo.

Polako se vraćajući prema zatvoru, mrgodio se. Nije mu se svidalo što će otići sâm na Enzbargerov ranč. Hugovi su sinovi neobuzdani i divlji, pa bi mogli svašta učiniti. S druge strane, nije htio okupiti potjeru, barem dok ne zna pouzdano da mu je ona potrebna: Sudeći prema razdražljivosti svijui u Guthrieu i okolici, teško bi mogao vladati članovima potjere; osim toga, želio je u miru, bez tuđeg uplitanja, pregledati tragove i protumačiti ih.

Približivši se na pedesetak metara križanju Glavne i Prve ulice, osvrne se iza sebe. Upravo je Tommy Littlejohn, zaputivši se u očevu trgovinu, skrenuo u sporednu uličicu. Dabome, desetogodišnjaci radije prolaze kroz uske uličice nego onuda gdje ih svi mogu vidjeti, pomisli i osmijehne se u sebi. Valjda očekuju nekakve pustolovine.

Kad je stigao do Glavne ulice, začuje iza sebe vrištav povik i okrene se. Iz uličice iza banke izjurio je Tommy Littlejohn, kao da mu gori pod petama.

— Šerife! Šerife Kilburne! — vikao je. Kilburn krene prema njemu.

— Stražnja vrata banke su otvorena, šerife — izusti Tommy zadihan. — Mislim da je netko pljačka.

Kilburn odmah potrči.

— Otidi k ocu — reče prolazeći mimo dječaka i istodobno znajući da ga on neće poslušati. Utrči u uličicu iza banke. Prije nego što je stigao do stražnjih vrata, izvuce iz koricu revolver i položi palac na kolut, spreman da ga nategne.

U banci nije bilo nikoga, no nije nikoga ni očekivao. Čim je Tommy rekao da su stražnja vrata banke otvorena, pomislio je na Lockharta, kojeg je sinpć zatekao u uličici. Vjerojatno je Lockhart provalio u banku, zaključivši.

Okrene se baš u trenutku kad se

na stražnjim vratima pojavio Nelson Struthers.

– Ima li koga? – upita Struthers.

– Nema. Pregledajte banku i ustanovite što je provalnik uzeo.

Struthers požuri u prednji dio banke.

Kilburn se vrati u uličicu i pogleda vrata. Netko ih je razvalio polugom. Ležala je na tlu. Zacijelo je to učinio Lockhart, pomisli. Međutim, ako je to on učinio, gdje je sakrio plijen?

Začuvši korake, okrene se. Približavao mu se Struthers, zabrinuta lica.

– Što je uzeo? – upita Kilburn.

– Ništa.

– Kako to mislite »ništa«? Nije provalio u banku iz puke zabave. Zacijelo je uzeo nešto.

– Ništa nije nestalo – ponovi Struthers.

– Zbog čega ste se, onda, tako zabrinuli? Trebalo bi da odahnете.

– Odahnuo sam. Naravno, laknulo mi je. – Struthers pogleda stranu.

– Je li sve na svom mjestu? – zapita Kilburn.

Struthers kimne, gledajući u pod. Kilburn je već naslutio da mu laže, ali nije mogao odgonetnuti razlog. Struthers bijaše nizak, trbušast, prosijed čovjek u otmjenom odijelu. Lice mu se zajapurilo i uznojilo. Vidljivo je drhtao.

– Dobro – promrmlja Kilburn.

– Samo bi mi trebala još pljačka banke.

Izide kroz stražnja vrata banke i krene niz uličicu. Opazivši Jennie Morgan kako viri kroz restoranski prozor, sjeti se da mora danas porazgovarati s njom i razbistriti ono što se zbilo sinoć.

Požuri prema trošnoj konjušnici koja je škripala kad god bi puhnuo vjetar. Imao je dva konja, što bijaše

za njega sretna okolnost, jer je iscrpio onog na kojem je jahao za Ep-personom. Osedla drugog, visoka sivca, i izjaše na ulicu. Kad je dojahao do zatvora, sjaše i priveže ga. Dan Massey ga je već čekao.

– Otidi u restoran – obrati mu se Kilburn – i donesi tri doručka.

Tada otključa zatvorska vrata i ude. Lockhart se mrštio i, kad god bi pomaknuo glavu, trznuo bi se od boli.

– Netko je sinoć provalio u banku – reče mu Kilburn.

Lockhart je u prvi čas šutio.

– Koliko je novca uzeo? – zapita napokon.

– Začudo, nije uzeo ništa. To je povoljna okolnost, jer bih te, da je nestalo bilo što, morao uhapsiti. Zatekao sam te sinoć u uličici iza banke.

– Rekao sam ti već zašto sam bio ondje.

– Da, rekao si. Ipak, što si tražio?

– upita Kilburn. Lockhart spusti pogled i zagleda se u pod. – Možda bi trebalo da te, za svaki slučaj, ipak zadržim u zatvoru. Iako je moguće da će Struthers, kad pregleda sve, ustanoviti da je nestalo nešto.

– Neće... hoću reći, kazao si da nije ništa nestalo...

– Kazao sam, ali...

– Ne možeš me zadržati ovdje! Nisam učinio ništa osim što sam dobio po glavi. – Lockhart se zabrinuto zagleda u šerifa, te se Kilburn upita zašto se toliko uznemirio zbog mogućnosti da provede cijeli dan u zatvoru.

– Vladaš se tako kao da se bojiš da će Struthers, ipak, otkriti da mu je nestalo nešto.

– Ništa mu nije nestalo.

– Jer nisi ništa uzeo, ha?

– Nisam to rekao. – Lockhartov glas postane molećiv. – Nemoj me zadržati ovdje cijeli dan. Bolestan sam. Želim otići kući i leći.

– Dobro – promrmlja Kilburn i slegne ramenima – idi. Ali nestani iz grada. Dovoljno mi je neprilika s tobom.

Na Lockhartovu se licu odrazi veliko olakšanje. Zgrabio je šešir i žurno izašao.

Kilburn je bio uvjeren da je upravo Lockhart provalio u banku. Isto je tako vjerovao da je već izašao iz banke kad ga je on sinoć zatekao u uličici. To znači da nije ni namjeravao opljačkati banku. Očito je tražio nešto drugo, a ne novac. Možda neke podatke. Možda ime čovjeka kojem pripadaju hipoteke svih rančeva duž Crvene rječice.

Vjerojatno se dokopao tog podatka, pomisli Kilburn dok je vodio Eppersona u vanjski zahod. Zbog toga je i jedva dočekao da ode iz zatvora. A zbog toga je i Struthers zabrinut premda mu, kao što kaže, nije ništa nestalo iz banke.

Dok se vraćao s Eppersonom u zatvor, ugleda Nelsona Struthersa kako se vozi kolima prema Crvenoj rječici.

Kad je pojeo doručak koji je donio Dan Massey, Kilburn uzme sačmaricu i pregršt patrona, kimne mu, izide i uzjaše sivca. Izjahavši iz grada i našavši se na cesti što je vodila duž Crvene rječice, vidio je kilometar i pol pred sobom prašinu što su je uskovitlala Struthersova kola.

VI

Nelson Struthers skrene na puteljak koji je vodio do posjeda Adama Guthriea. Jašući mimo, Kilburn je opazio kola u sjeni visokih jablana što su rasli oko kuće. Budući da nije nigdje vidio Struthersa, zaključio je da je on već ušao.

Struthersov užurbani dolazak ovamo otkrio mu je što-šta. Prvo,

potvrdila se pretpostavka da je Lockhart sinoć provalio u banku zato što su ga zanimali neki podaci. Drugo, pokazalo se da je pronašao ono što je tražio, jer se inače ne bi Struthers toliko zabrinuo. Treće, nametao se zaključak da je Guthrie pokupovao sve hipoteke. Sada kad je to izbilo na vidjelo, štošta je postalo kudikamo jasnije.

Guthrie i ne želi da se plati dug. On želi da rančeri propadnu, a suša mu ide naruku. Vjerojatno zamišlja sebe kao vlasnika golemog ranča koji će se protezati od grada sve do izvora Crvene rječice, udaljene četrdestak kilometara. Imat će jedan od najvećih posjeda u državi. Međutim, Guthrieove namjere privremeno nisu bile Kilburnova najveća briga. On izvuče iz navlake na sedlu dvocijevnu sačmaricu što ju je uzeo umjesto vinčesterke i preklopi je. Tad izvadi iz džepa dvije patrone i gurne ih u cijevi. Vрати sačmaricu u navlaku.

Bio je potpuno svjestan opasnosti kojoj se izlaže. Enzbarger su grubi i nepopustljivi. Ako je netko od njih ubio Dominga Tafoyu, složno će ga svi braniti, suprotstaviti će se zakonu, Tafoyama, bilo komu.

Međutim, znao je da bi, ako bi poveo sa sobom potjeru, vjerojatno svi Enzbarger izginuli. A poginuli bi i neki članovi potjere.

Doduše, nije još smislio kako će sam uhvatiti krivca. Valjda će mu, kad se suoči s nevoljama, pasti na pamet nekakav plan.

Jutarnji su se sati polako vukli. Prolazio je mimo sprženih rančeva duž rječice. Tu i tamo bi spazio u dvorištu nekog muškarca ili ženu kako rade, ali na pašnjacima nije bilo nikoga.

Dvapat je morao napojiti konja na rječici. Jedanput je i on popio mlake, smrdljive vode i potom po-

prskao njome lice i glavu. Tek sredinom popodneva ugledao je u daljini kola Oscara Tafoye.

Uokolo su se, bez ikakva nadzora, raspršile ovce. Iznad strvine kružili su supovi.

Približivši se najbližoj ubijenoj ovci, sjaše i priveže konja za grm. Škiljeći zbog blještavog sunca, krene prema njoj pješice. Potajno je prelazio pogledom po obroncima, ali nije vidio ništa.

Naišao je na tragove nekoliko konja i, malo dalje, na otisak tijela u prašini. Krene po tragu što ga je ostavilo na zemlji Domingovo tijelo dok su ga vukli. Vrlo je lako otkrio tragove onog konja za kojeg je bio privezan Domingo. Klekne i zagleda se u njih. Sada je već bio siguran da ga netko promatra. Osjećao je na sebi nečije oči.

Konj je na desnom stražnjem kopitu imao upadljivu raspuklinu. Kilburn se uspravi. Lako će prepoznati tog konja kad ga pronade. Polako se vrati do sivca, uzjaše i produži cestom.

Ako sada opali netko u njega, vjerojato neće ni čuti pucanj. Metak će ga pogoditi usred leđa i srušiti sa sedla. Može će još nekoliko trenutaka biti svjestan onog što se zbiva, a možda će se odmah onesvijestiti. Međutim, nije se usudio osvrnuti. Nije se usudio pokazati da zna da ga netko promatra. Takav bi potez mogao navesti skrivenog strijelca da odmah opali.

Za pola sata pojavi se na vidiku Enzbargerov ranč. Bio je blizu rječice, okružen topolama. Kilburn je uporno promatrao tragove na cesti, kao da ne zapaža ništa drugo.

Vrata posjeda bijahu otvorena. Sjenokoše su ogoljele gotovo poput ceste. U hladu pod topolama stajalo je nekoliko mršavih goveda.

Ušavši u dvorište, Kilburn ne sja-

še, već produži za otiscima raspuklog kopita ravno prema oboru. Dojam da ga netko promatra, sada se još pojačao.

U okruglom oboru bijahu tri konja. On sjaše, otvori vrata i ude u njega. Konji se preplašeno povuku.

Uzme laso što je visjelo na ogradi obora i uhvati konje, jednog po jednog. Pregleda im stražnje desno kopito. Ne pronade raspuklo kopito, no nije to ni očekivao. Bitno je da je dokazao, barem samom sebi, da je Dominga usmrtio jedan od Enzbargerovih sinova. Neće mirovati dok ne dozna o kojem je riječ.

Zaustavivši se kraj svog sivca i puneći lulu, oprezno i kriomice prijede očima po okolini. Pogled mu se za tren zaustavi na kući.

Bila je sagrađena od istesanih debala i premazana blatom. Premda nije nikada bio u njoj, zaključio je da u njoj postoje samo tri sobice. Na južnoj je strani vidio prigradnju. Sprijeda bijahu dva prozora, sa zatvorenim kopcima, i vrata.

Zapali lulu i počne mirno pučkati. Očekivao je da će se vrata otvoriti, ali se to ne dogodi. Tad uhvati uzde i skoči u sedlo. Jahao je korakom prema kući.

Kad joj se sasvim približio, iznenada podbode konja i skrene ga prema prigradnji. Hitro izvukavši sačmaricu iz navlake na sedlu, skoči na zemlju i otrči. Čim je stigao do bočnog zida prigradnje, zaustavi se, nadajući se da ga onaj nevidljivi strijelac više nema na puščanom nišanu.

Napne jedan kokot na sačmarici i isturi njezinu cijev iza ugla. Čuo je kako se povlači zasun na vratima, zatim se vrata otvore. Izide Hugo Enzbarger, držeći u rukama pušku.

— Baci oružje, Hugo! — reče Kilburn. — S ove te blazine mogu presjeći nadvoje. — Hugo Enzbarger se

zagleda u velike otvore obiju cijevi.

- Napunjena je krupnom sačmom
- napomene mu oporo Kilburn.

Hugo ispusti pušku.

- Sada reci svojim sinovima neka bace oružje i izidu - zatraži Kilburn.

Hugo ga prkosno pogleda u oči.

- Drže te na nišanu - odvрати.

- Ne možeš pobijediti. Bit ćeš sretan ako odavde izvučeš živu glavu.

- Izidite, momci - dovikne Kilburn - ali najprije bacite oružje.

- Ti baci oružje, šerife - oglasi se jedan od sinova. - Uperio sam ti cijev u trbuh i čekat ću samo pola minute prije nego što opalim.

Kilburn se ne pomakne.

- Na tvom bih mjestu, Hugo, porazgovarao sa sinovima - prozbori tiho. - Možda me pogode, kao što prijete, no ako se to i dogodi, ova će sačmarica opaliti. Nekako ne vjerujem da će te sačma promašiti.

Hugo Enzbarger ga je dugo promatrao.

- Poslušajte ga, momci - progunda napokon. - Uperio mi je sačmaricu u trbuh, pa će povući okidač ako ga i ustrijelite prvim hicem.

Opet nastane dugačka tišina. Kilburn je osjećao kako mu podrhtavaju koljena i nadao se da to ne vidi Enzbarger. Začuje se gnjevna psovka iz kuće i otvore se vrata. Izidu Rudy i Sam, praznih ruku.

- Stanite kraj zida - naredi Kilburn - i okrenite se prema njemu. Dignite ruke iznad glave.

Zlovoljno su ga poslušali. Kilburn pride najprije Hugu. Prislonivši mu cijevi na potiljak i držeći sačmaricu samo jednom rukom, drugom mu pretraži džepove. Pronade u desnom džepu hlaća lovački nož u koricama. Baci ga, zatim se približi Samu. Slutio je da je Karl negdje iza njega, vjerojatno naoružan puškom,

pa je sačmarica cijelo vrijeme bila uperena u nekog od Enzbargera. Kod Sama ne nade ništa, no Rudy je imao velik džepni nož.

Cinilo mu se da je vruće kao u paklu. Osjećao je kako mu po prsima i ledima teče znoj. Ustuknuvši malo, obriše rukavom čelo kako mu se ne bi znoj slijevao u oči.

- Koji je od tvojih sinova vukao Tafoyina sina, Hugo? - zapita.

- Nijedn - progunda Hugo. Neprestano je pogledavao iza Kilburna, kao da očekuje da će se iznenada pojaviti Karl. Kad mu se izraz lica malo promijenio, Kilburn mu pristupi i opet mu prisloni cijevi sačmarice uz glavu. - Kaži mu neka dode.

- Idi dogvraga!

- Hugo - prozbori strpljivo Kilburn - uhapsit ću ili jednog od vas, ili sve. Odluči se, vrag te odnio. Brzo. Vruće mi je i razdražljiv sam kao i svi drugi u ovom kraju.

- Ne reci mu ništa, oče - uplete se Sam.

- Kaži Karlu neka dode ovamo - zatraži Kilburn. - Kaži mu neka dode bez oružja ne želi li da mu ocu odleti glava s ramena.

- Ne bih se usudio pucati u mene - zagunda Hugo.

- Ne bih? Razmisli malo, Hugo. Mogu te ubiti sačmom iz jedne cijevi, pa ću drugu iskoristiti za tvoja dva sina. Dakle, ostat će samo Karl.

- Pustit ćemo te da se vratiš u grad. Povuci se, pa ti dajem riječ da ćemo te pustiti.

- Kaži Karlu neka dode ovamo - ponovi Kilburn. Najednom izgubivši strpljenje, grubo mu gurne objema cijevima glavu. - Učini to! Smjesta!

Hugo malo problijedi kad je ugledao bijes u šerifovim očima.

- Karl! - vikne. - Baci pušku i dodi ovamo!

Kilburn začuje spore korake u dvorištu. Tad mu se u vidokrugu pojavi Karl.

— Stani kraj svoje braće — naredi mu. — Položi ruke na zid iznad glave.

Karl ga posluša, doimajući se prestrašeno. Kilburn ustuknuo iako da ih je sada sve držao na nišanu.

— Isprazni džepove, Karl — traži. — Izvrni ih. — Karl ga posluša. U jednom je džepu imao kamen velik poput šake. — Dobro — reče tada Kilburn — krenite prema oboru. Nema dovoljno konja za sve, pa će na jednom morati jahati dvojica. Osim ako mi ispričate tko je vukao Dominga i usmrtio ga.

— Oče, nećeš mi ništa reći, zar ne? — prozbori Karl.

— Imaš li neki bolji prijedlog? Ili će odvesti onog koji je vukao Dominga, ili će nas odvesti sve. A tko će nam pomoći ako budemo svi u zatvoru?

Hugovi su sinovi šutjeli kao zaliveni.

— Onda? — izusti Kilburn.

— Učinio je to Rudy. U redu, odvedi ga, no ne nadaj se da ćeš ga zadržati u zatvoru — reče Hugo.

— Popni se na konja, Rudy — reče Kilburn. Uхвати uzde svog sivca, ne skrenuvši cijevi ni za tren ustranu. Tad uperi sačmaricu Rudyu u leđa i krene za njim kroz dvorište prema oboru.

Rudy uđe u obor i uhvati lasom konja. Metne na njega staro izlizačko sedlo i pritegne kolan. Kilburn uzjaše i približi mu se.

— Okani se bilo kakvih pomisli na bijeg — napomene mu. — Ova pucaljka ima domet od pedeset metara i ne može promašiti.

Rudy se samo namrgodi. Uzjaše i polako krene prašnjavim puteljkom prema cesti. Kilburn je jahao iza njega.

Nije se nijednom osvrnuo i nije znao hoće li ga ostali slijediti ili neće. Međutim, znao je da će cijelim putem do grada sačmarica biti uperena u Rudyu. Jedino tako može ostati živ.

Kilburn se cijelo popodne držao nekoliko metara iza Rudyu Enzbargera. U suton, bojeći se da bi mu Rudy mogao pobjeći u mraku, prebaci mu omču svog lasa preko glave, zategne je i priveže uže za jabuku sedla. I dalje mu je sačmarica bila uperena u uhapšenika, ali je zbog konopca postojala manje vjerojatnost da će morati pucati.

Već se odavno smračilo kad su njih dvojica ujahala u grad. Kilburn se zaputi ravno prema zatvoru. Umorno sjaše i pričekao dok se Rudy spuštao s konja. Ne oslobodivši ga omče, mahne mu prema vratima. Rudy poslušno uđe.

— Smjesti ga k Eppersonu — obrati se Kilburn Danu Masseyu, koji je sjedio za stolom.

Iscrpljeno se spustivši na stolicu, Kilburn pomisli na činjenicu da za ovih pet godina, otkad je šerif, nitko nije bio optužen ni za kakvo ozbiljnije djelo osim klanja tuđeg goveda. A sada ima u zatvoru dvojicu ljudi koji su optuženi za ubojstvo. Kako li će se to završiti?

— Jeste li imali neprilika dok ste ga hvatali? — upita Dan, zagledavši se u njega. Kilburn zatrese glavom.

— Otac i oba brata prepustili su vam ga tek tako? Bez ikakva otpora?

— Imao sam sačmaricu — odvratio Kilburn i naceri se. — Ona ih je uvjerila da sam u pravu.

— Idite popiti nešto. Ja ću otići u restoran i donijeti Rudyu večeru.

— Ne, ostani ovdje — reče Kilburn i pruži mu sačmaricu. — Drži je nadohvat ruke. Njegov bi stari

mogao pokušati provaliti ovamo i osloboditi ga.

Umorno se digavši, izide i ode preko ulice u salun. Naruči pivo i, mučen jakom žeđi, odmah ga popije. Naruči još jedno.

Na kraju šanka je stajao odvjetnik Ed Burke. Uzme svoju čašu i pride mu.

– Doimate se iscrpljeno kao da ćete se srušiti – progovori.

– Zaista sam iscrpljen. Dan je bio vrlo vruć.

– Jeste li uhvatili čovjeka koji je ubio Dominga Tafoyu? – zapita Burke. Kilburn kimne. – O komu je riječ?

– O Rudyu.

– Već je u zatvoru?

Kilburn opet kimne.

– Što je sa suđenjem? – zapita tada.

– Eppersonovim? Počet će prekosutra. Već su obaviješteni budući porotnici.

– Vi ćete ga braniti?

– Aha.

Kilburn se zagleda u njega. Burke je bio visok, mršav tridesetogodišnjak.

– Zatražite odgodu – reče Kilburn.

– Zašto?

– Eppersonu bi se poštenije sudilo za mjesec ili dva. Barngrover će ga primjerno kazniti. Otvoreno mi je to rekao.

– Neće mi dopustiti odgodu.

– Ipak je zatražite. Neka se sude nje odgodi dok ne prestane ova žega.

– Dobro, pokušat ću. – Burke slegne ramenima. No neće to nimalo pomoći.

Kilburn ispije pivo, metne dva novčića na šank i izide. Ute Willis je cijelo vrijeme izbjegavao njegov pogled, čak i dok ga je posluživao pivom.

Zaputivši se koso prema restoranu, odahne vidjevši u njemu svjetlo. Dok je ulazio, osjećao se prašnjavim i prljavim i znao je da smrdi, vjerojatno, kao jarac.

Unutra je bio Tafoya s obojicom sinova. Za šankom je stajala Jennie i brisala ga krpom. Sretnuvši Kilburnove oči, odmah je pogledala u stranu. Međutim, kad je sjeo za šank, morala se okrenuti prema njemu.

– Znam da je kasno – prozbori on – no nisam cijeli dan jeo ništa. Možeš li mi prirediti nešto? I nešto za Rudyu Enzbargera?

Ona kimne ne izustivši ni riječ i ode u kuhinju. Tada mu pride Oscar Tafoya sa sinovima i sjedne kraj njega.

– Ako sam dobro čuo, strpali ste Rudyu Enzbargera u zatvor? – započne razgovor. Kilburn kimne. – Znači, on je krivac?

– Slijedio sam konja kojem se rascijepilo kopito i taj trag me doveo do Enzbargerova ranča. Rekao dam Hugu da ću ih zatvoriti sve ako mi ne odaju tko je vukao tvog sina. Tada mi je Hugo kazao da je to učinio Rudy. Ništa drugo nisam doznao. Možda mi je Hugo predao Rudyu samo zato da bi pravi krivac mogao pobjeći.

– Mislite da je Hugo tako lukav?

Kilburn je oklijevao. Nije smatrao Huga tako lukavim. Strese glavom.

– Nije imao vremena smisliti bilo što. Uperio sam sačmaricu u njega i sinove. Mislim da je Rudy uistinu krivac.

– Onda će visjeti.

– Pažljivo sam pregledao tragove – reče Kilburn, zapazivši im na licu srdžbu i nepopustljivost. – Mislili da Rudy nije namjeravao ubiti Dominga. Nije ga vukao daleko. Međutim, Domingo je udario glavom o kamen.

– Ne opravdavaju te tog ubojicu – progunda Tafoya.

– Ne opravdam ga – odvratilo strpljivo Kilburn. – Ali ne očekujte da će ga optužiti za ubojstvo s umišljajem. Proglasit će njegovo djelo ubojstvom iz nehata.

– Vukao je Dominga. Namjeravate ga pustiti samo zato što smo Meksikanci.

– Ja sam ga strpao u zatvor. Izvršio sam svoj zadatak. Ostalo ovisi o sudu.

Tafoya ga je dugo promatrao. Oči su mu se gnjevno iskrile. Napokon se digno.

– Ako Rudy Enzbarger ne završi na vješalima... ako ga puste, onda ćemo preuzeti pravdu u svoje ruke – zaprijeti.

Kilburnu je već dojadilo što mu svi sole pamet i uče ga poslu. Gladan i umoran, umalo izgubi vlast nad sobom.

– Ne prijeti mi, Tafoya – izusti tiho. – Inače ćeš završiti u istoj ćeliji u kojoj su Rudy Enzbarger i Glen Epperson.

– Nema smisla da se prepireš s njim, oče – umiješa se ljutito Joseph, Tafoyin najstariji sin. – Meksikanac ne može očekivati poštenje u ovom gradu.

Kilburn odustane od prepirke, znajući da se njome neće ništa postići. Kad mu je Jennie donijela večeru, počeo je jesti, ne obazirući se više na Tafoya i njegove sinove. Meksikanci napokon odu i gnjevno zalupе vrata.

Kilburn pogleda Jennie. Zarumenjelo joj se lice.

– Želim razgovarati s tobom – reče joj – ali ne večeras. Suviše sam umoran.

– Ja s tobom ne želim razgovarati. Nemamo što reći jedno drugom. Baš ništa.

Kilburn se naglo raspali i za tre-

nutak shvati kako se osjećao Glen Epperson kad je ustrijelio Millera Grossa, kako su se osjećala braća Enzbarger kad su im mrske ovce zakrčile put. Najradije bi bio dao oduška sebi. Međutim, obuzda se i čvrsto stisne zube.

– Hvala ti što si mi pripremila večeru – reče. – Je li i Rudyeva gotova?

Ona se šutke okrene i nestane u kuhinji.

Perući posude, Maggie Morgan je znatiželjno pogleda. Čula je njezin razgovor s Frankom Kilburnom.

– Što se dogodilo? – zapita. Vidjevši da joj je kćerka pocrvenjela, slegne ramenima. – Dobro, vidim da je to neka tajna. Ne želim biti nametljiva.

Nastavi prati sude. Naslutila je već da se sinoć dogodilo nešto. Slutila je i što je posrijedi. Iz vlastitog je iskustva znala kako se osjeća Jennie. Nema sumnje, Jennie je pustila osjećajima, a sada se stidi i osjeća krivom. Ne želi da Frank Kilburn stekne dojam da ga onim što se zbilo namjerava uhvatiti u klopku i natjerati da se oženi njome. Međutim, nastojeći mu dokazati da je ne mora zaprositi, vjerojatno će ga otjerati od sebe.

Okrene glavu i htjede kazati nešto, a onda se predomisli. Nije pravo mjesto ni vrijeme za takav razgovor.

Jennie je malome trideset godina. Želi muža i djecu, pa već strahuje da joj se ta želja neće ispuniti. Maggie ju je potpuno razumjela. I ona se već približila tridesetoj godini kad ju je Jennien otac napokon zaprosio.

Jennie želi Franka Kilburna već pet godina. Otkad je postao ovdje šerif. A on ju je, premda je obeshrabrila druge muškarce koji bi joj se udvarali, prihvatio kao nešto što se

razumije samo po sebi, kao da takav odnos može potrajati vječno.

Kad je Jennie odnijela pladanj u prednji dio restorana, Maggie je čula Kilburna kako joj ukočeno zahvaljuje i potom su se zatvorila ulazna vrata.

Jennie se vratila u kuhinju. Na oči su joj navrle sune. Pogleda majku, a onda joj iznenada pritrči kao u ono doba dok je bila još djevojčica. Maggie je čvrsto zagrlila, tapšući je po ledima.

— Ah, majko, što da radim? — zakuka Jennie.

— Ne svadaj se s njim. Ne tjeraj ga od sebe.

Jennie se odmakne od nje i obriše oči. Maggie bi joj rado bila pomogla, no znala je da ne može. Mogla se samo nadati da će joj Frank Kilburn naposljetku zaprositi kćer. Jennie bi bila dobra supruga i majka, ali treba da najprije pronađe muža.

VII

Ross Lockhart nije pretjerivao kad je rekao Franku Kilburnu da je bolestan. Još nikada ga nije tako boljela glava i povraćalo mu se. Pred očima su mu titrale zvjezdice i posrtao je dok je hodao. Međutim, nije namjeravao otići kući i leći. Trebalo je štošta učiniti.

Nije znao gdje je Tako Nomura. Neće prenoćiti u hotelu jer nema novca, pa je, ako ne spava u kakvoj uličici ili suši, vjerojatno otišao kući.

Teturajući ulicom, Lockhart čeznutljivo pogleda prema Uteovom salunu, ali nije bio otvoren. Vidjevši da mu konj više nije privezan pred njom, zaključila da ga je netko odveo u konjušnicu.

Kad je ušao u pustu staju, odmah je spazio svoje sedlo, gunj i uzde te počeo sedlati konja. Zaputivši se iz

grada na sjever, veselio se što nije platio dvadeset pet centi za čuvanje konja u staji preko noći.

Natjeravši konja u lagan galop jer mu glava nije mogla podnijeti kas, čvrsto se držao za jabuku sedla. Kad je prešao oko jedan kilometar prašnjavom cestom duž crvene rječice, osvrne se. Upravo su izlazila iz grada neka kola. Zaškiljivši i pažljivo ih gledajući, zaključila da je na njima Nelson Struthers i opsuje u sebi. Prokleti kujin sin! Prodao je sve zadužnice Adamu Guthrieu i nije bio ni toliko pošten da obavijesti ljude što je učinio. Nastavili su otplaćivati dug banci kao i prije. Dokle god su mogli.

Između grada i Guthrieova posjeda bila su dva mala, sušom upropaštena ranča. Oba su već napustili vlasnici, pa su, po svojoj prilici, sada pripadali Guthrieu.

Stigavši do ulaza na Guthrieov posjed, zaustavi konja i ljutito se zagleda niz puteljak. Guthrieova je kuća, velika brvnara, imala najmanje deset soba i bila okružena visokim jablanima, jedinim zelenilom u cijeloj okolici.

Budući da se prvi doselio u blizinu Crvene rječice, Guthrie ima najveće pravo na vodu. Vjerojatno se sada koristi vodom iz rječice i za zalijevanje jablanova. Lockhart gnjevno opsuje iako je znao da u rječici ima premalo vode za natanje bilo čijih sjenokoša, čak i kad Guthrie ne bi svojatao svu vodu.

Opet potjeravši konja petama, ovaj put mu dopusti da ide korakom jer se konj već uznojio. Povremeno je pogledao Guthrieovu zemlju. Trava još nije narasla toliko da bi se mogla pokositi, ali je, budući da se nekoć natapala vodom, bila već visoke dvadeset do dvadeset i pet centimetara. Uglavnom tamnozeleno, požutjela je samo ondje gdje

nije dobila dovoljno vode kad se u proljeće natapala zemlja.

Guthrieovi su se pašnjaci prostirali na dvije tisuće jutara. Osim toga, imao je, po svoj prilici, stotinu plastova sijena još iz prošlih godina. Mogle bi se prehraniti tisuće grla iz ovog kraja, samo kad bi Guthrie dopustio susjedima da dotjeraju stoku na njegovo područje.

Mršteći se od srdžbe i mučnine, Lockhart ponovo natjera konja u lagan galop. Kad se udaljio od grada petnaestak kilometara, stigao je do prvog od malih rančeva duž Crvene rječice. Pripadao je Hattie Pomeroy. Projahavši kroz otvorena vrata posjeda, Lockhart se zaputi puteljkom prema Hattienoj kući.

Kao i Guthrieova, bila je sagrađena od debala, ali kudikamo manja. Hattie je upravo bučkala maslac na stražnjoj verandi. Kad je Lockhart ujahao u dvorište, ona prekine posao i obriše nadlanicom čelo.

Muž joj je poginuo prije pet godina kad je pao s konja. Umjesto da proda ranč i preseli se u grad, Hattie ga je zadržala. Nosila je mušku odjeću, muški šešir i ponekad revolver. Obavljala je poslove na ranču uspješno kao da je muškarac. S vremenom su je ljudi prestali smatrati ženom. Činilo se da joj to ne smeta.

– Doimaš se tako kao da si pijančevao – prozbori ona, gledajući ga i škiljeći zbog sunca.

Lockhart se namršti.

– Ute Willis me tresnuo sačmaricom po glavi – progunda.

– Sjaši i udi u kuću. Jake je uvijek govorio da je čovjeku, kad ga muči mamurluk, piće potrebnije nego bilo što drugo. Nećeš povratiti ako popiješ čašicu?

– Neću. – Lockhart sklizne s konja i zahvalno krene za njom u kuću.

Hattie izvadi iz kuhinjskog ormarića bocu i, dopola mu napunivši čašu, vrati bocu u ormarić. Kad je počeo piti, Lockhart se zagrcne, ali uspije zadržati piće u sebi. Želucem mu se raširi toplina, a i u glavi mu je odmah bilo bolje.

– Što te dovelo ovamo? – zapita Hattie.

– Provalio sam u banku. Htio sam doznati nešto i, bogami, doznao sam.

Hattie ga je za trenutak promatrala šutke. Nasluti da on želi da ga upita što je doznao, pa mu odluči ugoditi.

– Što si doznao?

– DOznao sam komu pripadaju naše zadužnice.

– Komu?

– Guthrieu.

– Ja sam pozajmila novac od banke. Prema tomu, dugujem banci.

– Nije tako – odvrati Lockhart i zatrese glavom. – Guthrie je otkupio sve zadužnice. Pregledao sam Struthersove spise i našao pisma koja je napisao Guthrieu i koja je Guthrie uputio njemu. Guthrie je mjesecima kupovao zadužnice, te ih sada ima sve. Moju, tvoju, sve.

Hattie slegne ramenima.

– To je njegovo pravo – izusti. – A banka ima, koliko znam, pravo prodati zadužnice, premda bi bilo pošteno da su nas obavijestili o svom postupku.

– Guthrie ne želi da se to dozna. Namjerava nas otjerati sve. Htio bi se dokopati cijelog područja od grada do izvora Crvene rječice, a ako ga ne spriječimo, to će mu i poći za rukom.

– Što možemo učiniti?

– Možemo otjerati stoku na njegove pašnjake. Eto, to možemo. Spasimo li goveda, spasić ćemo i rančeve, jer se, ako nam se i otkáže za- jam, dobiva pola godine za isplatu

svote. Pošaljemo li ujesen stoku na tržište, barem ćemo prikupiti toliko novca da ćemo moći otkupiti zemlju. Ako nam goveda pocrkaju, izgubit ćemo i njih, i rančeve.

– Znači li to da bi trebalo srušiti Guthrieovu ogradu i, jednostavno, potjerati stoku na njegovu zenlju?

– Upravo tako, mislim.

– On će se oduprijeti. I stradat će netko.

– Neće se oduprijeti. Neće, ako se svi složno upustimo u to. Bit će nas dvaput ili triput više nego njegovih ljudi, pa se neće usuditi prihvatiti borbu.

– Ne moraš se odmah odlučiti – reče joj Lockhart. – Sastat ćemo se večeras na obali, ondje gdje je munda spalila one dvije topole. Dodi i ti, Hattie. I tvoja stoka gladuje.

Hattie je oklijevala, ali naposljetku kimne.

– Dobro, doći ću, Rosse – reče. Jake je uvijek govorio da se, kad se živi u nekoj zajednici, treba stopiti s njom.

Vidjevši da Ross čeznutljivo pogledava ormarić, Hattie izvadi bocu i ponovo mu napuni čašu. Ovaj put je lakše iskapio viski.

– Hvala ti, Hattie – promrmlja on, brišući nadlanicom usta. – Vidimo se večeras. Oko sedam sati.

Izide i popne se na konja. Mahnuvši joj na odlasku, vrati se prema cesti.

Potom je posjetio Rufusa Dillona i ispričao mu ono što i Hattie. Rufus obeća da će obavijestiti dva susjeda i dade mu čašicu pica.

Bila je već sredina prijepodneva. Vrućina je pojačala djelovanje pica na Lockharta. Bio je ošamućen, ali je glavobolja nestala.

Obilazio je jedan po jedan ranč. Ukupno ih bijaše tridesetak. Neki su se rančeri ponudili da će obavijestiti najbliže susjede, a Lockhart je to zahvalno prihvaćao.

Posljednji je bio posjed Huga Enzbargera. Do njega je dojahao po podne, kad je žega dosegla vrhunac. Tokom dana je popio mnogo viskija, jer su ga gotovo svugdje častili.

Hugo je stajao s obojicom sinova pred kućom i gledao ga dok se on približavao. Sva trojica bijahu neobrijani i neuredni. Vidjelo se da su pili.

– Koje ga vruga hoćeš? – prokunda Hugo.

– Sastat ćemo se večeras na obali kod spaljenih topola. U sedam sati.

– Zašto?

Premda ga je razljutilo Enzbargerovo neprijateljsko držanje, Lockhart mu odgovori strpljivo.

– Provalio sam u banku i ustanovio da sve zadužnice pripadaju Guthrieu. Kupio ih je i otkazat će zajmove. Već je okrenuo leđa Epersonu i Barneyu Smithu.

– Neka to pokuša učiniti i meni!

– Baš zbog toga ćemo se sastati. Prema zakonu, imamo pola godine za otkup svoje zemlje ako nam i uskrati zajam. Međutim, pustimo li da nam pocrka stoka, nećemo imati para za otkup zemlje.

– A kako ćemo spriječiti crkavanje stoke? Stvorit ćemo kišu?

– Ne, učinit ćemo nešto drugo. Uklonit ćemo Guthrieovu ogradu i dotjerati stoku na njegove pašnjake. Ima dvije tisuće jutara dobre ispaše i, bez sumnje, stotinjak plastova sijena.

Enzbarger se prestane mrštiti.

– Hoćeš li popiti čašicu? – zapita.

Lockhart se odmah spusti na zemlju i pođe za njim u kuću. Na začelju su išli Karal i Sam. Enzberger izvadi iz ormara bocu i reče Karlu neka im svima četvorici donese čaše. Zainteresirala ga je Lockhartova zamisao. Bio je spreman prihvatiti sve čime bi se njegova stoka

mogla spasiti od ugibanja. Među-
tim, spoznao je već i druge moguć-
nosti u toj zamisli.

Obračun između rančera i Guthriea odmamit će iz grada Franka Kilburna. O zatvorenicima će se brinuti Dan Massey, koji nipošto nije opasan poput Kilburna. Hugo će imati dobru priliku da oslobodi Rudya. Tada će Rudy moći pobjeći odande, a Kilburn se neće usuditi poći za njim jer će imati pune ruke posla dok će nastojati smiriti sukob između pobunjenih rančera i Guthrieove družine.

Osim toga, možda se u toj gužvi oko Guthrieova pašnjaka i sijena ukaže prilika da se zauvijek riješi Kilburna. Huga uzbudi ta pomisao.

Još se sjećao dodira Kilburnove sačmarice na potiljku. Sjećao se straha što mu ga je ta sačmarica utjerala u kosti. Sjećao se koliko su mu sinovi prigovarali zato što je dopustio Kilburnu da, potpuno sâm, odvede Rudya.

— Doći ćemo, Rosse — progovori iskapivši viski i pogledavši Lockharta. — Svakako ćemo doći na sastanak.

Lockhart kimne i odtetura prema vratima. Teško se popevši na konja, odjaše puteljkom.

VIII

Sastanak na riječnoj obali bijaše buran i dugačak. Rančeri su vatreno raspravljali o svojoj budućnosti.

Lockhart se nekoliko puta dizao i ponavljao im što je otkrio u banci. Poslušaju li ga, sve će biti jednostavno, govorio im je. Guthrie im hoće oteti rančeve tako što će otkazati zajmove. Mogu ga nadmudriti jedino ako im stoka ostane živa i ujesen je pošalju u Denver. Kad je prodaju, moći će otplatiti zajam. Budući da Guthrie jedini u cijeloj

okolici ima hranu za stoku, mogu spasiti goveda od ugibanja samo ako prerežu žičanu ogradu oko njegove zemlje.

Napokon se prešlo na glasanje. Pobjedila je velika većina. Dvadeset pet rančera je glasalo za uklanjanje Guthrieove ograde, četvorica su se izjasnila protiv takve odluke, a jedan se nije pojavio na sastanku.

Nakon glasanja su se odmah razišli. Okupit će se sutradan u zoru opet na istom mjestu. Dok oni budu uklanjali ogradu, žene i sinovi tjerat će stoku prema medij.

Premda se odavno smračilo, u dolini Crvene rječice zadržala se vrućina. Sada kad je vjetroc prestao pirkati, bilo je užasno sparno.

Adam Guthrie zapali cigaretu i izide na verandu. Zagledavši se na sjever prema izvoru Crvene rječice, zamišljao je kako će lijepo biti kad cijela dolina bude pripadala samo njemu. Za proteklih je pet godina postepeno kupovao zadužnice i sada im sve ima. Treba samo da pričeka. Suša će dotući stoku, a bez stoke neće rančeri nikako moći otplatiti dugove. Niti će bilo gdje drugdje moći pozajmiti novac. U ovako sušnoj godini neće nitko dati pare.

Obilno se znojeći, izvuče iz džepa maramicu i obriše lice. Kraj uha mu zazubi komarac, pa je okrenuo glavu i puhnuo dim prema njemu.

Začuvši sa ceste konjski topot, napregne oči ne bi li razabrao jahača. To mu ne pođe za rukom. Bilo je suviše mračno. Zaškripe vrata posjeda kad ih je otvorio jahač.

Guthrie se hitro povuče u kuću. Uzme sa zida pušku, napuni je i vrati se na verandu. I predradnik Luke Des Jardins začuo je konjski topot. Stajao je pokraj stepenica što

su vodile na verandu i imao o boku revolver.

Obojica su šutjeli i čekali dok se jahač približavao puteljkom. On naglo zaustavi konja pred kućom.

— Gospodine Guthrie! — dovikne uzbuđeno. — Gospodine Guthrie, moram razgovarati s vama.

Bio je to Nick Gallo, koji je imao ranč oko pet kilometara uzvodno.

— slušam — javi mu se Guthrie. Gallo žurno potrči kroz dvorište. Približivši se verandi, zastane, teško dišući. — Što je, Nick? — zapita ga Guthrie.

— Nije... nije trebalo da dodem ovamo — promrmlja Gallo i počne se vraćati prema konju.

— Čekaj — dovikne mu Guthrie. Gallo se zaustavi. — Nisi, valjda, dojahao ovamo samo zato da bi se sada okrenuo i vratio. Htio si mi kazati nešto. Što je posrijedi?

— Ništa.

— Dobro, Luke — reče Guthrie — možeš se vratiti u spavaonicu: — Luke DesJardins se okrene i ode u mrak. — Udi u kuću, Gallo — prozbori Guthrie. — Možda se pronađe koja boca piva.

— Pa sad...

Guthrie se okrene i otvori vrata. Pričeka dok nije Gallo ušao, a onda pode za njim i žurno ode u kuhinju.

Hladno je — reče Guthrie, pruživši Gallu bocu piva. — Još imamo leđa. — Kad je Gallo prinio bocu ustima i pohlepno potegnuo nekoliko gutljaja, zapita ga. — Zbog čega si me posjetio? Večeras su se okupili na riječnoj obali. Svi rančeri iz ove doline.

— I, što su odlučili?

— Srušit će vam ogradu i dotjerati svoju stoku na vaš pašnjak. Počet će okupljati goveda čim se razdani. Guthrie osjeti kako mu se steže srce.

— Zašto? — upita.

— Ross Lockhart je otkrio da ste kupili od banke sve naše zadužnice. Veli da ćete nam uskratiti zajam kao što ste već Eppersonu i Barney Smithu.

— Zašto si dojahao ovamo i upozorio me?

— Ja sam... — Gallo je oklijevao, nakašlje se i tada nastavi: Ja sam siromašan čovjek, gospodine Guthrie. Krvavo sam zaradio sve ono što sam stekao. Ne mogu dopustiti... hoću reći, žena mi je kazala neka odem ovamo i obavijestim vas o njihovim namjerama. Napomenula je da ćete mi, vjerojatno, iz zahvalnosti produljiti rok otplate.

— Dobro. Zahvalan sam ti zbog upozorenja.

Gallo je šutio za trenutak. Napokon se opet nakašlje zbunjeno.

— Dakle, hvala vam, gospodine Guthrie. Hvala. Ne zaboravite. Obećali ste mi.

— Što sam ti obećao?

— Da ćete... da mi nećete... rekli ste da ste zahvalni... — mucao je smušeno Gallo.

— Dobit ćeš trideset dolara.

— Trideset dolara? Kako to mislite Vi ste... — Napokon shvativši značenje Guthrieovih riječi, Gallo progunda: Proklet bio...

Okrene se, doslovce izjuri kroz vrata i otrči kroz dvorište do konja. Čim je uzjahao, podbode ga ostrugama i odjaše puteljkom prema cesti.

Guthrie se vrati na verandu. Uto izroni iz mraka Luke DesJardins.

— Mislio sam da si otišao na spavanje — reče mu Guthrie.

— Predmislio sam se. — Šuteći nekoliko trenutaka, DesJardins napokon izusti. — Niste smjeli tako postupiti prema njemu. Učinio vam je uslugu.

— Prokleti Juda. Nije to učinio zbog mene.

– Što ćete sada?
– Ne znam. Vjerojatno ću im se oduprijeti.
– To ne bi bilo dobro. Ima ih triput više nego nas. Ne računajući žene i djecu.

– Mogli bismo iz zaklona otvoriti vatru na njih dok budu rezali žicu.

– Mogli bismo. Što onda ako ih ubijemo osam ili deset? Ta neugodna vijest doprijet će sve do glavnog grada države.

– Idi na spavanje. Smislit ću nešto.

– Sretno vam bilo – odvratila DesJardins. U glas mu se uvukao donekle podrugljiv prizvuk. Okrene se i ponovo nestane u tami.

Guthrie je bio uznemiren. Želio je zatajiti da se dokopao zadužnice. Sve je pažljivo pripremio i plijenit će rančeve postepeno, po dva ili tri, tako da se oni koji izgube zemlju neće moći udružiti i poduzeti nešto. Sve je lijepo smislio, ali su događaji krenuli nepredviđenim tokom.

Struthers mu je ispričao da je netko provalio u banku. Naslutio je razlog, jer provalnik nije ništa ukradio niti je dirnuo sef. Dakle, to je učinio Lockhart. Guthrie se namršti.

Ispivši pivo, vratio se u kuću. Mora spriječiti rančere da dotjeraju stoku na njegovu zemlju. Mora to spriječiti bez borbe, ako je moguće. Treba da se obrati predstavniku zakona.

– Jesse! dovikne prišavši stepeništu.

U hodniku na prvom katu začuju se koraci.

– Što hoćeš? – javi mu se sin.

– Hoću da odeš u grad.

– Zašto?

– Sidi, pa ću ti objasniti. – Guthrie i ne pokuša prikriti razdražljivost.

Jess side. Bio je visok dvadeseto-

godišnjak i nosio u ruci bocu viskija. Kad se spustio u prizemlje, polako prinese bocu ustima i povuče gutljaj, izazovno gledajući oca.

– Pusti tu bocu, vrag te odnio! – progundala Guthrie. – Hoću da odeš u grad.

Jess slegne ramenima i ponovo poruče gutljaj. Zabrinut i razdražljiv, Guthrie mu izbiye bocu iz ruke tako da je odletjela na drugu stranu sobe i razbila se o zid.

– Lijepo ti velim, hoću da odeš u grad! – vikne.

– Idi sâm – odbrusi mu Jess, gledajući ga u oči.

Guthrie stisne šake dok je nastojao ovladati sobom.

– Sve će ovo jednog dana pripadati tebi – prozbori. – Trebalo bi da se potrudiš i povremeno učiniš neke sitnice.

– Zašto? Je li me itko pitao želim li ja ovo?

– Stvorio sam ovaj posjed za tebe i tvoju sestru. Ni za koga drugog.

– Koješta! – odvratila mu Jess, očito toliko pijan da je postao drzak. – Stvorio si ga za sebe. Ništa te drugo i ne zanima.

– Neću tratiti vrijeme i prepirati se s tobom. Idi u grad. Reci Franku Kilburnu da će oni smrdljivi rančeri iz doline ukloniti sutra moju ogradu i dotjerati na moju zemlju svoju stoku. Hoću da me zaštiti zakon.

Jess prezirno kpuhne kroz nos.

– Znači, napokon se dogodilo nešto što ne možeš srediti sâm? – reče.

Guthrie bez razmišljanja zamahne i pogodi sina šakom u bradu tako da je momak pao na stepenice. Ležeći i trljajući čeljust, bijesno je gledao oca, ne skrivajući mržnju.

Guthrie je stajao poput kipa, kao da ga je netko polio ledenom vo-

dom. Stajao je i drhtao. A onda se okrene i pođe prema vratima.

Upravo u tom času uđe njegova kćerka Joan. Kosa joj je bila raščupana i poravnala je odjeću. U kosi i na haljini zadržalo joj se nekoliko vlati sijena. Guthrie se, blijed i bijesan, zaustavi pred njom.

– Prokleta djevojčuro – reče joj.

– S kime si bila ovaj put?

– Zar te uistinu zanima? – odvratila ona, smješkajući mu se podrugljivo.

Nije htio doznati ime, jer će, ako ga dozna, morati otpustiti tog čovjeka. Bude li najurio nekog momka zato što se valja u sijenu s njegovom kćeri, samo će se još više poniziti pred svojim ljudima. Pa ipak, ni-jemo kimne.

Izazovno se smiješila, no u njenim očima vidio joj je istu mržnju kao i kod sina.

– Bila sam sa Slimom – reče mu. – Onim novajlijom kojeg si zaposlio prije dva tjedna.

– Ako mi lažeš...

– Zašto bih ti lagala? Već mi je dosadio. Želim da ga otpustiš. Možda će sljedeći kojeg zaposliš...

Guthrie je pljusne. Zateturala je, ali nije pala.

– Droljo jedna! – promrsi on razjareno kroz zube. – Potpuno sličiš majci!

– Dobio si ono što si zaslužio – odbrusi mu ona prezirno. – Vjerovatno nisi nikada pokazao ni trun nježnosti prema majci, pa je naposljetku pobjegla s prvim muškarcem koji ne naišao. Nimalo joj ne zamjeram.

Guthrie je drhtao od bijesa i srce mu je divlje lupalo.

– Gubi se odavde! – prostenje.

– Gubite se oboje dok vas nisam ubio!

Ali, sin i kćerka se ne pomaknu. Tada Guthrie izjuri u noć. Zaustavi

se tek na pola puta između kuće i kolibe za družinu. Vrtjelo mu se u glavi i klecala su mu koljena. Pokuša se smiriti. Pokuša srediti misli. Nije se htio pojaviti ovakav pred svojim ljudima.

Zlovoljno spozna da ga je Joan namjerno izazvala. Nije ni pokušala prikriti što radi. Htjela mu je pokazati kakva je. Osim koga, drsko ga je podsjetila da mu je žena pobjegla s drugim muškarcem. A on je sve ovo učinio zbog njih, zbog njih, zbog Joan i Jessa...

Strese glavom. Ne, nije istina. Učinio je to zbog sebe. Želi se dočepati zemlje od grada do riječnog izvora. I dočepat će je se, koliko god ljudi stradalo.

IX

Kilburn nije imao pojma koliko je sati kad ga je probudilo snažno lupanje po zatvorskim vratima. Sjedne i posegne za revolverom. Držeći ga u ruci, pride bosonog vratima.

– Tko je? – zapita.

– Luke DesJardins. Otvori, Frank.

Kilburn povuče natrag zasun i otvori vrata. Vidjevši da je DesJardins sam, pozove ga unutra i, okrenuvši se prema stolu, potraži šibice. Kad ih je pronašao, zapali petrolejku. Češući se po trbuhu, posegne za lulom.

– Dobro, što se dogodilo? – zapita tada.

– Rančeri namjeravaju ukloniti Guthrieovu ogradu. Dotjerat će svoju stoku na njegovu zemlju.

– Kako ste to doznali?

– Obavijestio nas je Nick Gallo. Vjerovao je da će mu Guthrie, ako izda svoje prijatelje, produžiti rok otplate. – DesJardins pričekala dok je Kilburn palio lulu, a onda upita: – Što ćeš učiniti?

Kilburn ga razdražljivo pogleda.

– Ono za što sam plaćen – progunda. – Idi kući i reci Guthrieu da ću učiniti sve što mogu.

– Sve što možeš? Kakav je to odgovor? Guthrie zahtijeva od tebe da im ne dopustiš da mu unište žičanu ogradu. Poručuje ti da će ih, ako to ti ne učiniš, on spriječiti.

– Možda je i najbolje da on sam riješi svoje neprilike – izusti gnjevno Kilburn. Pritom je pažljivo promatrao DesJardinsa.

Predradnik odmah postane nepustljiviji.

– Čekaj, Frank, ne budi takav. Njih je triput više nego nas. Ako ih pokušamo zaustaviti, netko će stradati.

Kilburn ga je netremice promatrao dokle god nije DesJardins skrenuo pogled ustranu.

– Dobro – reče tada pomirljivije – doći ću čim svane.

Pričeka dok nije predradnik odjahao, a onda opsuje tiho i počne se oblačiti.

Ugasi petrolejku, izide i zaključa iza sebe vrata.

Najprije ode u konjušnicu i uzme svog konja. Tada se zaputi prema Struthersovoj kući. Nije mu se sviđao položaj koji su mu nametnuli. Nije mu se sviđalo što je postao Guthrieovo oruđe.

Sjahavši pred Struthersovom kućom, priveže konja i popne se na verandu. Gnjevno trzne zvonce.

Nestrpljivo je čekao. Vrata se otvore i pojavi bankar Nelson Struthers, u dugačkoj bijeloj noćnoj košulji, držeći petrolejku.

– A, to ste vi – progovori zlovoljno.

– Da, to sam ja.

– Dobro, što hoćete? Nadam se da je riječ o nečemu važnom.

– Važno je. Zanimaju me one

proklete zadužnice koje je otkupio Guthrie.

– Tko vam je rekao...?

– Nije važno. Pričajte. Jesu li mu pripale zadužnice svih rančera u dolini? – zapita Kilburn. Bankar kimne. – A što je sa stočnim zajmovima? Da li se i tih zadužnica dokopao?

– Sve je pokupovao.

– Dobro, zašto ne otkaže i stočne zajmove? Dočepa li se stoke, ljudi neće više nikako moći otplatiti svoje hipotekarne zajmove.

– Stočni zajmovi nisu još dospjeli.

– Zašto ste mu, dovraga, prodali te zadužnice? Znali ste što hoće, zar ne?

– Učinio sam ono što bi svaki pametan bankar. Ponudio mi je kamate premda više nije bilo izvjesno hoću li se dokopati i glavnine.

Kilburn mu prezirno okrene leđa. Struthers nije prekršio zakon, ali je postupio nepošteno.

Međutim, od traganja za krivcem neće biti velike koristi. Što je, tu je. Treba sačuvati mir.

Guthrie je ovaj put zagrizao prevelik zalogaj, i vjerojatno je to spoznao večeras. Budući da je kupio zadužnice, zacijelo mu nije lako pri duši dok gleda kako stoka u koju je uložio pare crkava od gladi. Kilburn se naceri, razmišljajući o škripcu u koji se Guthrie uvalio. Ako dađe rančerima stočnu hranu, oni će spasiti goveda i otplatiti zajmove. A ako im ne dađe hranu, stoka će pocrkati, pa će on izgubiti uloženi novac. Što god se dogodilo, mora izgubiti.

Odveže konja i uzjaše. Prije svega, treba da okupi potjeru. S Enzbargerima je sam izišao nakraj, ali ne može i s tridesetak gnjevnih rančera.

Zaputi se k Jasperu Littlejohnu.

Privezavši konja pred kućom, pokušava na vrata. Nije mu bilo drago što budi ljude usred noći, ali je prisiljen na to. Morat će s potjerom odjahati iz grada u zoru, inače će prekasno stići na poprište događaja.

Ugleda kako se svjetlo spušta po stepeništu.

– Opet je netko umro, Frank? – zapita Jasper Littlejohn kad je otvorio vrata.

– Nije, Jaspere. Okupljam potjeru. Rančeri iz doline namjeravaju ujutro srušiti Guthrieovu žičanu ogradu i dotjerati na njegovu zemlju svoju stoku. Ako ih ja ne spriječim, spriječit će ih Guthrie, pa će, po svoj prilici, poginuti netko.

– Zar bi htio da ja budem u potjeri?

– Znaš pucati. Osim toga, nećeš morati jahati daleko.

– Nisam još nikada bio u potjeri.

– Neka, nije važno. Obuci se i čekaj me pred zatvorom za pola sata.

– Čekaj – dovikne Littlejohn kad se Kilburn već okrenuo i htio otići. – Neću se pridružiti, Frank!

– Zašto nećeš?

– Ti rančeri iz doline najbolje su mi mušterije. Dao sam im velike zajmove pri kupovanju robe. Guthrieov im je pašnjak prijeko potreban da bi preživjeli.

– Drugim riječima – promrmlja Kilburn, namrštivši se – nećeš dobiti svoje pare ako im se uskrate Guthrieov pašnjak i sijeno.

– Misli kako hoćeš, Frank.

– Ne možeš birati. Tvoja je građanska dužnost da se pridружиš potjeri ako ja to zatražim.

– Neću se pridružiti, Frank.

– Mogao bih te tužiti. Dovedi pred sud.

– Onda ćeš to morati učiniti.

– Čekaj malo...

– Laku noć – reče odlučno Littlejohn i zatvori vrata

Kilburn ljutito pride konju i odveže ga. Nadao se da neće i ostali kojima će se obratiti reagirati poput Littlejohna.

Zaputi se k puškaru Harveu Fenwayu, ali se već malo pokolebavši.

Sišavši po stepenicama i otvorivši vrata, Harve se zabrine čim je ugledao šerifovo lice.

– Nešto se dogodilo u radionici? – zapita.

– Nije, Harve, htio bih da se pridružiš potjeri. Budi pred zatvorom uzoru, s konjem i puškom.

– Što se zbiva?

Kilburn mu ispriča što je posrijedi.

– Hm, ne znam – promrmlja Fenway, mršteći se. – Od ljudi u dolini Crvene rječice dobivam mnogo posla. Ne bih ih htio razljutiti.

– Ja te ne molim, Harve, nego ti naređujem – reče odrješito Kilburn. – Dužnost ti je da budeš u potjeri kad ja to zatražim. Ne možeš birati.

– Što će mi se dogoditi ako odbijem?

– Prijavit ću te. Što će biti s tobom, to ovisi o sucu Barngroveru.

– Kakva je kazna?

– Ah, ostavimo to, dovraga – progunda s gadenjem Kilburn i ode. Uvidio je već da od trgovaca i obrtnika ne može očekivati nikakvu pomoć. Međutim, može se pouzdati u Dana Masseyu. Možda pridobije i Sama Schella, koji radi s Masseyem u Littlejohnovoj pilani.

Odvezavši konja, odjaše do pansiona gospode Reagan. Ulazna su vrata bila otvorena a u podnožju je stepeništa gori petrolejka. Hitro se popne po stepenicama i pokuca na Masseyeva vrata.

– To sam ja, Dan – prozbori Kilburn kad su se vrata otvorila. –

Potreban si mi za potjeru uzoru.
Uzmi pušku i povedi konja.

– Dobro. Koliko je sada sati?

– Blizu četiri.

– Onda neću više ni leći.

– Aha. Misliš li da bi htio poći s tobom i Sam Schell?

– Da, mislim. Što se događa?

– Rančeri iz doline namjeravaju ukloniti Guthrieovu ogradu i dotjerati svoju stoku na njegov pašnjak.

– Tako mu i treba!

– Pa ipak, moram ih spriječiti.

– Dobro. Doći ću čim se razdani.

– Hvala ti. – Kilburn se tiho vrati na ulicu. Bude li poveo sa sobom samo dvojicu ljudi, bit će ih premalo, ali ne može ni od koga drugog očekivati pomoć.

Dok je jahao prema zatvoru, tiho je ulicom jednolično odjekivao topot njegova konja.

U restoranskoj je kuhinji gorjelo svjetlo, jer je Jennie već zapalila vatru i kuhala kavu. Na ulicu je dopirao ugodan miris. Kilburn se pokolebao za tren i htjede zaustaviti, a onda se predomisli i produži prema zatvoru.

Probudi oba zatvorenika, koji su zlovoljno gundali, i odvede ih jednog po jednog u vanjski zahod. Kad je završio s tim, na istoku je već sivjelo nebo.

Ode do restorana i pokuša otvoriti vrata. Bila su zaključana. Kad je tiho pokucao, odmah mu ih je otvorila Jennie.

– Zdravo, Frank. Zašto si se di-gao tako rano?

– Trebam dva doručka za zatvorenike – odgovori on.

– Nešto nije u redu?

– Moram odjahati iz grada. Rančeri namjeravaju ukloniti Guthrieovu ogradu.

Kad je sjeo za šank, Jennie mu ubrzo donese šalicu kave. Uživao je pijuckajući je. Začuvši s ulice konj-

ski topot, osvrne se. Upravo su Dan Massey i Sam Schell jahali preko raskršća prema zatvoru.

Već se poprilično razdanilo. Znajući koliko mu treba vremena da bi dojahao do Guthrieove ograde, shvati da ne može čekati da Jennie pripremi jelo za zatvorenike. Popivši posljednji gutljaj kave, pride vratima i dovikne Masseyu i Schellu, te oni skrenu prema njemu. i Tada se vrati do šanka i pozove Jennie.

– Da li bi mogla odnijeti jelo zatvorenicima? – upita je on kad je izišla iz kuhinje. – Dat ću ti zatvorski ključ. Treba samo da im gurneš pladanj ispod ćelijskih vrata.

– Dobro, odnijet ću im jelo. Zar moraš ići? Baš odmah?

– Moram.

– Zar nemaš vremena ni za doručak? Pripremit ću ti nešto za nekoliko minuta.

– Ne mogu čekati. – On joj pruži ključ od zatvorskih vrata. Kad ga je zabrinuto pogledala, upita je: – Nešto te muči?

– Čuvaj se, Frank. – Jennie ga pogleda u oči. – Imaš uz sebe samo dvojicu ljudi...

– Sve će biti dobro.

Nijemo je kimnula. Stiskala je šake i lice joj je bilo blijedo.

– Frank – izusti – što se tiče one večeri...

– Razgovarat ćemo kad se vratim, Jennie.

Ona kimne, no nije ga mogla pogledati u oči.

Izlazeći iz restorana, Kilburn se još jednom osvrne prema njoj. Vidio je njezine stisnute šake, bjedoću, drhtavu donju usnu. U tom se trenutku doimala poput djevojčice koju je maloprije izgradio netko.

– Dan, kreni sa Samom – dovikne on kroz vrata. – Dostići ću vas.

Dan kimne i odjaše s prijateljem. Kilburn se vrati k Jennie, znajući

da se nesporazum mora izglediti, ali ne zajući što da kaže. Kolebljivo ju je pogledavao. Nije znao kako da započne razgovor. Bojao se da će se spetljati i upropastiti sve.

Šteta što se sa ženama ne može razgovarati onako kao s muškarcima, mislio je, ne može se očekivati od njih da razumiju. One imaju svakvih mušica. Lako planu zbog neke bezazlene riječi, protumačivši je sasvim pogrešno.

Jennie se doimala uplašeno, ali i odlučno. Nekako je izbjegavala njegov pogled, i istodobno se ljutila zbog toga.

— Kako bi bilo da mi, ipak, pripremiš doručak, Jennie? — progovori Kilburn, sve uzemireniiji. — Doći ću u kuhinju, pa ćemo razgovarati.

Znao je da će se napetost smanjiti ako Jennie bude mogla zaposliti ruke. Osim toga, bio je gladan, a očekivao ga je naporan dan.

Jennie nijemo kimne, okrene se i krene u kuhinju. Kilburn pođe za njom. Sjednuvši na stolčić kraj štednjaka, napuni lulu i zapali je. Neko je vrijeme šutke pušio i gledao je dok je rezala slaninu i metala je u tavu. Napokon shvati da mora progovoriti. Šutnja je već postala neugodna.

— Jennie, što se tiče one večeri...

— Pametnije nam je da ne razgovaramo o njoj — prekine ga ona odlučno; ali ga ne pogleda. — Samo ćemo se posvaditi.

— Zašto bismo se posvadili? Uostalom, stekao sam dojam da baš ti želiš razgovarati o njoj. Zbog toga sam i ostao. Trebalo bi da idem...

— Pa, idi. Nitko te ne zaustavlja.

— Jennie...

— Ostao si zbog doručka. Eto, ja ti ga već pripremam.

Opet se otegne šutnja. Cvrčala je slanina, te Jennie baci na nju jaja.

Kilburn se smeteno digne. Nastojao je obuzdati sve jaču nestrpljivost, znajući da su mu, želi li uspjeti, itekako potrebne smirenost i obzirnost. Kad joj je prišao, namjerno mu je okrenula leđa. Nježno joj spustivši ruke na ramena, okrene je prema sebi. Kad ju je dodirnuo, lećnula se kao da su je zapekle njegove ruke.

— Jennie... — prošapće on i provuče je k sebi. Nije mogao smisliti prave riječi. Nije imao osobitog iskustva u pogledu žena izuzevši one djevojke koje je sretao u salunim, pa nije znao razgovarati s njima. Pogotovu u ovako napetim situacijama.

Priljubivši je uz sebe, osjetio je opet onakvu čežnju kao i one večeri. Osjetila ju je i Jennie, te se za tren privinula uz njega i podigla ruke kako bi mu ih ovila oko vrata. A onda se iznenada ukočila i odmaknula.

— A, ne, nećeš to ponovo učiniti! Nećeš! Ako sam bila glupa one večeri... Slušaj, ako se ono dogodilo jedanput, to ne znači da ćeš uspjeti kad god zaželiš!

— Jennie, ja nisam...

Ona mu ne dopusti da dovrši rečenicu. Žustro se izvikavši iz njegova zagrljaja, okomi se na njega ljutitim, povišenim glasom.

— Gubi se iz kuhinje, Frank Kilburne! Idu u prednju prostoriju, gdje ti je i mjesto! Donijet ću ti doručak, ali me ne diraj! Jednom sam bila glupa, ali više neću biti!

Drhtala je i bila na rubu histerije. Na oči joj navru suze i poteku niz obraze.

— Zašuti već jednom! — vikne Frank, jer više nije mogao svladati nestrpljivost. — Zašuti i dopusti i nekome drugom da kaže nešto!

Jennie raširi oči i zabezeknuto zašuti. Usta su joj ostala otvorena,

ali kao da nije bila svjesna toga. Kilburn joj ne daje priliku da se pribere.

— Dovraga — vikne — svojim nas brbljanjem tjeraš u svađu koju ne želimo! — Iznenaden što ju je tako uspješno ušutkao, zastane na tren, a onda nastavi: — Hoću da se udaš za mene! Zaprošio bih te već odavno da sam vjerovao u potvrđan odgovor! Možda nećeš ni sada pristati, ali mi, tako mi boga, ne možeš reći da te nisam pitao! — Jennie se počne vraćati boja u lice, ali je još drhtala. — Onda? — vikne Kilburn, bojeći se da će ga odbiti, a isto se tako bojeći i njezina potvrdnog odgovora.

— Frank — progovori ona gotovo nečujno — zar si me zaprosio?

— A što si drugo čula? Naravno, zaprosio sam te. Zanima me samo pristaješ li ili ne.

Jennie kimne, raširenih očiju, ne odvajajući pogled od njegova lica.

— Pristajem, Frank — prošapće; napokon smogavši glas.

Kilburn iznenada zakašlje i opazi da je kuhinja puna dima.

— Zagorjelo je — izusti, pogledavši prema štednjaku. Jaja i slanina su se dimili.

Jennie brzo istrese sve u kabao za ugljen. Tada se okrene opet prema Kilburnu. Njegov izraz lica činio joj se, očito, vrlo smiješnim, jer je najednom prasnula u smijeh. Promatrajući, i Kilburn se nakesi. Jennie mu pritrči, čvrsto ga zagrlji i poljubi u usta.

— Sjedni Frank, pa ću ti pripremiti drugi doručak.

Kilburn se ponovo spusti na stolčić kraj štednjaka, iako je znao da bi već morao krenuti i da će teško stići na vrijeme do Guthrieova posjeda.

Žurno je pojeo doručak i, poljubivši je, pohitao na ulicu. Odveže

konja, popne se u sedlo i odjaše u galopu. Mahne još jedanput Jennie, koje je, ozarena lica, stajala na restoranskim vratima i pratila ga pogledom.

Bio je zbunjen i iznenaden. Ali i zadovoljan. Htio ili ne htio, razmišljao je o budućnosti. Trebat će mu negdje kuća; najbolje bi bilo da bude na rubu grada. Gdje će othraniti čopor djece.

Jennie pričekala dok se Kilburn nije izgubio s vidika, a onda se žurno vrati u restoran. Odveže pregaču i prebaci je preko naslona stolice. Potom hitro izide i, malo zadignuvši skute, otrči kući.

— Mama! Hej, mama, dodi ovamo! — uzvikne uzbudeno kad je uletjela u kuhinju.

Na kuhinjskim se vratima pojavi Maggie Morgan. Čim je ugledala kćerino lice, naslutila je što se dogodilo.

— Zaprošio me, mama! — usklikne Jennie. — Zatražio je da se udam za njega! I pristala sam!

— Nisam ni očekivala da ćeš ga odbiti — odvratila Maggie i osmijehne se.

— To je divno, zar ne?

Naravno, divno je. Kada ćete se vjenčati?

— Nismo imali vremena dogovoriti se o tom. No htjela bih da se vjenčamo što prije.

Maggie kimne, smiješeći se dok joj je promatrala lice. Jennie se iznenada natmuri.

— Ne misliš valjda, da je to učinio zbog...? — izusti. — Ne smatra to, valjda, svojom obavezom zbog onog što se dogodilo one večeri?

— Da li se vladao tako kao da je prisiljen na brak? — zapita je majka.

Jennie se opet osmijehne i brige se rasprše.

— Nije. Vladao se baš onako kako

sam željela. O, mama, kako sam sretna! Od sreće bih mogla zaplakati.

– Onda plači, dijete. Plači.

– Ne, moram se vratiti u restoran. Moram nahraniti njegove zatvorenike. – Jennie čvrsto zagrlila majku. – Zar nije život divan, mama?

Maggie pomisli na nevolje s kojima se suočava Frank Kilburn. Za proteklih je nekoliko dana stavio život na kocku dvaput dok je hvatao dvojicu ubojica.

– Kamo je otišao Frank, Jennie? – zapita. – Rekla si da mu moraš nahraniti zatvorenike.

– Morao je hitno odjahati. Rančeri namjeravaju srušiti Guthrieovu ogradu – odgovori Jennie i žurno izide.

Gledajući za njom, Maggie ju je vidjela kako trči sunčanom ulicom poput djevojčice koja nema baš nikakvih briga. U srce joj se uvuče zebnja. Pogleda nebo bez ijednog oblaka i opazi kako požutjelo lišće na topolama, sprženo jarkim suncem, treperi na vrućem vjetru.

Žega, neuspjesi i razočaranje mogu užasno izmijeniti ljude. Itekako je željela da Frank Kilburn preživi današnji dan, ali joj nade nisu bile baš velike.

X

Kilburn je jahao u galopu najmanje dva kilometra, a onda je usporio konja, vidjevši da se već previše uznojilo, i pustio ga da ide korakom.

Iako nije bilo još ni osam sati, sunce je već znatno pripeklo.

Pomislivši na Jennie, nasmiješi se. Obecala je da će se udati za njega, te je želio da to bude što prije. Međutim, najprije treba da pronađe kuću.

Napokon se pojavi na vidiku Guthrieova kuća. Na cesti blizu ulaza na posjed okupila se skupina jahača. Na visokom ridanu sjedio je Guthrie. Od skupine se odvoje Dan Massey i Sam Schell i krenu prema Kilburnu.

– Guthrie tvrdi da će, kud puklo da puklo, zaustaviti rančere – reče Massey.

– Porazgovarat ću s njim – prozbori Kilburn. Produži prema jahačima, praćen obojicom svojih pomoćnika. – U čemu je problem, Adame?

– Vjerovao sam da ćeš dovesti potjeru. Za boga miloga, zar možeš riješiti teškoće imajući uz sebe samo dvojicu ljudi?

– Možeš li ih ti riješiti imajući uz sebe desetoricu? Rančera će biti najmanje trideset.

– A što bi trebalo da učinim? Da sjedim ovdje prekrivenih ruku i prepustim im pašnjak i sijeno?

– Ja ću ih zaustaviti. Vрати se kući i povedi sa sobom svoje ljude.

– Ti ćeš ih zaustaviti? Vas trojica?

– Upravo to sam rekao.

– Ne možeš to učiniti. Ne možeš. Ubit će vas i ipak ukloniti ogradu.

– Moramo prihvatiti taj rizik.

– E, ja neću taj rizik prihvatiti. Ako mi sruše ogradu i dotjeraju na moju zemlju stoku, propao sam.

– Naređujem vam da se razidete – reče odlučno Kilburn. Zagleda se u Guthriea, iznenađen promjenom na njegovu licu. Danas se Guthrie doimao divlje kao još nikada dosad. Kilburn se upita što je izazvalo tu promjenu. Pogleda ljude iza njega, od Lukea DesJardinsa do Hughiea Newmana, koji je obavljao svake poslove na ranču. Svi su bili naoružani. Većina ih je imala puške ili revolvere. Newman je imao dvocijevnu sačmaricu. – Ne budi glup,

Adame – reče Kilburn. – Kreneš li tamo, mnogi će ljudi poginuti.

– Za to nisam ja kriv. Ja samo štitim ono što je moje.

– To čine i oni. Htjeli bi te spriječiti da im oduzmeš sve.

– Dobro, na čijoj si strani?

– Ni na čijoj – odvratila Kilburn i slegne ramenima. – Samo nastojim sačuvati mir.

– Onda se opredijeli. Ja sam, prema zakonu, u pravu. Nitko mi ne može zamjeriti ako ih pokušam spriječiti da prodru na moju zemlju.

– Tako je. Zbog toga sam i dojahao ovamo. Zbog toga ću ih spriječiti da ti uklone ogradu. Vрати se sada u kuću.

Guthrie tvrdoglavo zatrese glavom.

Kilburn je znao da mu ostaje sve manje vremena. Guthrie će za koji čas narediti svojim ljudima neka se posluže oružjem. Morat će se predati ili upustiti u borbu s njima, pomisli Kilburn. Ne ostaje mi ništa drugo.

Poguri se kao da priznaje poraz. Opazi da su se Guthrieu zasjale oči. Pogleda letimice Masseyja i zapazi na njegovu licu zbunjenost. Jahači iza Guthriea malo se uskomešaju, te se Guthrie okrene i podigne ruku.

U tom času Kilburn neočekivano podbode konja i jurne prema Guthrieu.

DesJardins htjede doviknuti gaždi i opomenuti ga, no bilo je već prekasno. Kilburn uhvati Guthriea rukom oko vrata i povuče ga s konja. Padne s njim na zemlju. Tada ga pusti, izvuče revolver i gurne mu cijev u rebra.

– Naredi im neka se ne miču! – vikne. – Inače ću ti opaliti u trbuh!

– Mirujte, momci! – prostenje Guthrie. – Mirujte! Gad se ne šali!

Kilburn pogleda jahača. Neki su

izvukli revolvere, no činilo se da ih ne namjeravaju upotrijebiti.

– Bacite oružje! – vikne. – Svi!

Oklijevajući nekoliko trenutaka, ispustili su iz ruku revolvere.

– Massey... Schelle... potjerajte ih natrag – reče Kilburn.

– Massey i Schell krenu naprijed, smijuljući se pobjedonosno, i natjeraju Guthrieove ljude da se povuku i udalje od svog oružja.

– Ustani – naredi Kilburn i ponovo gurne revolversku cijev Guthrieu među rebra.

Guthrie se digne i otrese prašinu s odjeće. Iz očiju su mu sijevale mune.

– Nećeš se izvući – progunda. – Imamo u kući rezervnog oružja.

– Schelle – reče Kilburn – pokupi oružje. Provuci konopac ispod štitnika okidača i objesi sve preko Guthrieova sedla, pola sa svake strane. – Izvuče Guthrieu revolver iz korica i dobaci ga svojim ljudima.

Schell sjaše i počne provlačiti konopac ispod štitnika okidača.

– Uzjaši – naredi Kilburn Guthrieu.

– Da uzjašem? – Guthrie se namrgodi. – Kako to misliš? Ne namjeravaš me, valjda, povesti sa sobom? Bez oružja?

– Odvest ću te u grad. Uhapšen si.

– Zbog čega? Nisam učinio ništa. Ne možeš me uhapsiti bez ikakva razloga.

Razljutivši se, Kilburn je jedva vladao sobom. Guthrie ga je onemogućio da spriječi rančere da uklone ogradu, jer ga se nije usudio povesti sa sobom. Niti ga se usudio poslati sa svojim pomoćnicima, njegovi bi ga ljudi spasili na putu do grada.

– Uzjaši – reče odrješito. – Osim ako namjeravaš pješaćiti. – Uhvati svoje laso.

– Luke – prozbori Guthrie.
– Dobro, istjerajmo sve odmah na čistac – progunda Kilburn i ošine pogledom Lukea DesJardinsa. – Hajde, Adame, kaži Lukeu što bi htio da on učini.

– On dobro zna što treba da učini – progunda Guthrie.

– Zaista zna? – Kilburn pogleda opet DesJardinsa. – Što bi trebalo da učiniš? Da se dokopaš oružja i spasiš ga? – Osjećao je kako ga hvata bijes. – Slušajte me dobro! Svi vi! Gotovo je, razumijete? Ako bilo tko od vas pokuša spasiti Guthriea, on će prvi stradati. A tko god se odupre rančerima iz ove doline, dobit će ono što je zaslužio. – Zagleda se u DesJardinsa. – Je li ti jasno, Luke?

DesJardins slegne ramenima.

– Ja priznajem poraz kad ga doživim – promrmlja.

– Dobro. Drago mi je što je bar netko toliko razuman. – Kilburn uzjaše i gnjevno pogleda Guthriea. – Uzjaši!

Guthrie se prilično nespretno uspenra na konja, jer mu je smetalo oružje obješeno preko sedla.

– Dan, uzmi njegove uzde i povedi konja – reče Kilburn.

Dan Massey se odmah približi i uzme uzde iz Guthrieove ruke. Guthrie je od bijesa problijedio.

Zaputivši se na jug prema gradu, Kilburn se nijednom ne osvrne. Čuo je iza sebe topot Masseyeva, Schellova i Guthrieova konja. Uspio je spriječiti sukob Guthrieove družine i rančera iz doline, ali je, gledajući šire, doživio poraz, jer sada neće moći spriječiti rančere da dotjeraju stoku na Guthrieovu zemlju. Kad odvede Guthriea u grad i vrati se, bit će već prekasno. Čak i ako bi ga poslao u grad s Masseyem i Schellom, mala je vjerojatnost da bi mo-

gao, potpuno sam, zaustaviti rančere.

– Što ćeš učiniti sa mnom? – progunda iza njega Guthrie.

– Ono što se radi s uhapšenici-ma – odbrusi mu Kilburn, osvrnuvši se.

– Nećeš me, valjda, strpati u onaj smrdljivi zatvor?

– Baš to namjeravam.

– Strpat ćeš me u ćeliju s Epper-sonom i Enzbargerom?

– A što bi htio? Zasebnu sobu?

– Možeš me smjestiti u hotel. Dajem ti riječ...

– Neće biti loše da vidiš kako izgleda zatvor iznutra – prekine ga Kilburn.

– Izići ću uz kauciju već za jedan sat.

– Misliš? Treba najprije da sudac dozna da si u zatvoru. Ja mu to neću reći, a vjerujem da neće ni Des Jardins.

– Ne možeš me zadržati unutra.

– Dovraga, umukni! Ne pričaj mi o pravima! Što je s tuđim pravima, ha? Želiš oteti rančeve svim ljudima u dolini. Možda je to u skladu sa zakonom, ali je ipak riječ o krađi, i ti to dobro znaš. Prestani jadikovati i prihvati, bar jednom u životu, ono što si zaslužio.

– Možeš odmah tražiti drugi posao – zaprijeti Guthrie. – Pobrinut ću se za to da te idući put ne izaberu.

– Slažem se. A sada zaveži. Ne zašutiš li, začepit ću ti usta krpom.

– Kad se Sam Schell meketavo nasmijsao, Kilburn ga ošine pogledom i odbrusi mu: – I ti zaveži!

Schell se odmah uozbilji.

Kilburn se ljutito zagleda opet prema gradu, pitajući se zašto se, uopće, prihvatio ovakva posla. Mogao je znati da će se prije ili poslije dogoditi nešto ovakvo.

Kad su dojahali u grad, bila je

sredina prijepodneva. Ušavši u zatvor, ustanovio je da je Jennie nahranila zatvorenike. U ćeliji su na podu bila oba pladnja. Otključa ćelijska vrata i makne se ustranu dok je ulazio Guthrie, zatim se opet zaključa. Morat će do večeri pribaviti još jedan ležaj. Osim ako Guthrie izide uz kauciju.

— Vas dvojica — obrati se Masseyu i Schellu — ostanite ovdje i pri pazite. Ne smije ih nitko posjetiti. Vratit ću se za jedan sat.

Izide na ulicu i zaputi se u konušnicu kako bi unajmio lagana kola.

Znao je da će mu prigovarati zato što je tražio kuću dok rančeri iz doline ruše Guthrieovu ogradu, ali mu je bila sasvim svejedno. Zatražio je pomoć od odgovornih ljudi u gradu, a oni su mu okrenuli leđa. Dakle, neka snose posljedice.

XI

Lockhart je poslije sastanka odjahao ravno kući. Još ga je boljela glava, vjerojatno od Uteova udarca, vrtjelo mu se i bio je pripit. Međutim, ujedno je i likovao. Postigao je ono što je namjeravao. Rančeri će ukloniti Guthrieovu ogradu i dotjerati na njegovu zemlju stoku. Barem će se stoka spasiti, a ako ona ne pocrka, moći će se prodati ujesen i otplatiti dugovi.

Ne zapalivši petrolejku i ne svukavši se, legao je na krevet i odmah zaspa. Probudio se tek u svoje uobičajeno vrijeme, pola sata prije svitanja. Sinoć nije vidio Nomuru niti ga je vidio sada. Vjerojatno ga je Nomura napustio.

Odtetura do crpke i polije glavu hladnom vodom. Bio je ošamućen, ali je, tek kad se na istoku zasivjelo nebo, otkrio da vidi dvostruko.

Zabrinuo se zbog toga, no znao je da se ne može vratiti u krevet. Da-

našnji je dan suviše važan. Pretraži kuću i napokon pronade napola punu bocu viskija. Potegne iz nje velik gutljaj. Osjećajući se malo bolje, ode osedlati konja.

Za desetak minuta odjaše prema cesti. Sretne skupinu rančera koji su jahali na jug. Bučno su ga pozdravili.

— Rosse, rekao sam momcima neka okupe i tvoju stoku — dovikne mu Hugo Enzbarger.

Leckhart mu kimne u znak zahvalnosti. Uslijed te kretnje i kaskanja konja zaboli ga glava još jače. Gledajući čovjeka pred sobom, vidio ga je dvostruko. Zanjše se i uhvati za jabuku sedla kako ne bi pao s konja.

Dovraga! Zar mu mora biti mučno baš sada? Možda odjaše poslije u grad i zatraži od doktora Peabodya da mu dade nešto protiv glavobolje.

Nebo se rasvijetlilo i napokon je izišlo sunce. Skupina se sa svakim kilometrom povećavala. Oko sedam sati stigoše do Guthrieove ograde.

Tu je duž rječice raslo drveće i gusto grmlje. Skupina se zaustavi i kolebljivo zagleda prema rječici.

— Čini mi se da ćemo lako zaskočiti tog nitkova — progovori Enzbarger.

Lockhart zatrese glavom.

— Ne pouzdaj se previše u to — reče. — Možda je među drvećem i samo čeka da počnemo rušiti ogradu.

— Onda ne smijemo razočarati tog kujinog sina! — vikne jedan čovjek.

Skupina nije imala vodu, pa Lockhart odluči preuzeti glavnu riječ.

— Neka sjašu oni koji imaju škarice za žicu — vikne, ne obazirajući se na bolove u glavi — i late se posla. Prerežite sve žice između stupova. Drugi neka svežu stupove ko-

nopcima, čim žica bude prerezana, i iščupaju ih. Treba da uklonimo kilometar i pol ograde duž ceste. Toliko da je ne može popraviti čim se udaljimo.

Počeli su rezati žicu i čupati stupove, zatim su ih odvucli u džbunje iznad ceste.

Lockhart je promatrao drveće na riječnoj obali. Nije se vidjelo nikakvo micanje. Nikakvi hici nisu prekinuli jutarnju tišinu.

Strese glavom kako bi mu se razbristrio pogled, ali mu to ne pomogne. Samo se glavobolja još pojača.

Za uklanjanje kilometar i pol ograde trebalo im je samo pola sata. Opazivši da Nick Gallo sjedi na konju podalje od onih koji su rušili ogradu, Lockhart odjaše od njega.

– Što je, Nick? – zapita. – Uplasio si se?

Gallo ga nije mogao pogledati u oči.

– Zar će nam dopustiti da mu srušimo ogradu? – promrmlja. – Neće ništa poduzeti?

– Ne zna da je rušimo, Nick. Zato ga nema ovdje.

– Da, vjerojatno ne zna – složi se Gallo, ali nastavi uznemireno pogledavati drveće na obali.

– Zar ćeš samo sjediti? Nećeš pomoći?

– Koliko vidim, ni ti ne radiš ništa.

– Ne radim, ali imam revolver u rukama. Ako se pojavi Guthrie sa svojim ljudima, imat ću posla. A što ćeš ti učiniti, Nick? Pobjeći?

– Možda. Možda bi trebalo da svi pobjegnemo. Ovo je, nekako, suviše lako, Rosse. Taj podlac nam je, po svoj prilici, pripremio zasjedu i čeka nas.

– Kako bi nas mogao čekati ako i ne zna da smo ovdje.

– Ne bih se kladio da ne zna.

Guthrieu je poznato sve što se događa.

– Kako bi mogao znati? Osim ako mu je to netko ispričao?

– Odakle ja mogu znati?

– Jesi li mu ti ispričao, Nick?

Gallu posivi lice. Kao da nije mogao dići pogled.

– Zašto me ne pogledaš u oči? – progunda Ross. Gallo opet pokuša očajnički dići pogled i uspije za tren. Čim je sreo Lockhartove oči, okrene glavu ustranu. – Prokleti gade! Obavijestio si Guthriea, je li?

– Nisam! Kunem se da nisam! Zašto bih vas izdao?

Lockharta je užasno boljela glava. Sada ga je već mučilo i neumoljivo blještavo sunce. Znojio se i činilo mu se da će povraćati. Pa ipak, razjareno je okrenuo glavu i doviknuo ostalima.

– Zamislite, ljudi, Nick je sinoć odjahao Guthrieu i obavijestio ga o našim namjerama. Zbog toga se drži podalje od vas. Boji se da nam je Guthrie pripremio zasjedu i čeka nas.

Galla odmah opkoli desetak ljudi. Smrknuto su ga gledali.

– Zašto to ne porekneš, Nick? – prozbori jedan od njih.

Gallo digne glavu. U očima mu se vidjela panika. Prelazio je pogledom po namrgodenim licima.

– Ja to poričem – reče. – Lockhart je sve izmislio.

– Onda kreni na čelu. Ako nisi obavijestio Guthriea o našem dolasku, onda on ne može znati ništa.

U Gallu se strah borio s osjećajem krivnje. Nijemo je kimnuo. Ostali se okupe iza njega i prisile ga da krene na čelu. Cijela se skupina zaputi polako cestom prema ulazu na Guthrieov posjed.

– Kamo ćemo sada? – progovori Gallo i osvrne se. – Ako se ne va-

ram, namjeravali smo samo srušiti ogradu.

Za trenutak mu nitko ne odgovori. A onda se javi Lockhart, koji je već napola pomahnitao od glavobolje.

– Nema smisla da se povučemo! – vikne. – Nadmudrili smo ga, inače bi već bio ovdje sa svojom družinom. Naučimo ga pameti. Spalimo mu kuću. Neka osjeti na vlastitoj koži kako je kad se gubi sve!

Njegov prijedlog izazove odmah oduševljene povike. Netko natjera konja u galop, a ostali mu se pridruže. Jurnuvsli cestom, skupina od tridesetak jahača podigne oblak prašine koji je sezao petnaestak metara uvis.

Trebalo im je oko pola sata da bi, jašući u punom galopu, stigli do Guthrieovih vrata. Ostavivši ih otvorena iza sebe, sjurili su se puteljkom prema Guthrieovoj kući.

Iz kolibe za kauboje iziđe Luke DesJardins i družina. Digavši ruke, stajali su u dvorištu. Pametno su postupili što su odmah odustali od borbe. Rančeri su bili već potpuno izvan sebe. Na Guthrieovu su ranču našli odušak za sve one mjesece razočaranja dok su, mučeni sušom i žegom, nemoćno gledati kako im ugiba stoka.

Nitko se nije pokajao zato što su srušili Guthrieovu ogradu niti je bilo tko htio odustati od onog što su sada naumili.

Jedan čovjek nade u suši posudu s petrolejom. Izlio je petrolej posvuda u kući, zatim je izišao i bacio u lokvicu zapaljenu šibicu. Odmah bukne plamen i proširi se po petrolejskom tragu kroz cijelo prizemlje.

Iz kuće istrče Guthrieov sin i kći, te ih odmah uhvate rančeri. Oboje su stajali mirno i gledali vatru što se širila kućom, a uskoro već i ambarom. Napokon su se svi morali

zbog vrućine povući do ruba dvorišta.

– DesJardinse – vikne Hugo Enzbarger prije nego što su zapalili i kolibu za kauboje – otiđi unutra s momcima po svoje stvari!

DesJardins i ostali požure u kolibu. Ubrzo se vrate, noseći stvari.

– Otidite sada do obora i osedlajte konje – dovikne Enzbarger. – Odjašite odavde i više se ne vraćajte. Ugledamo li ponovo bili koga od vas, pucat ćemo bez ikakva upozorenja!

Poklici ostalih potkrijepe njegove riječi. Guthrieovi ljudi pohađaju prema oboru i osedlaju konje. Žurno odjašu prema gradu, sretni što su spasili živu glavu.

Lockhartu je bilo još mučnije nego prije. Sve mu se ludo vrtjelo pred očima. Već se jedva držao na konju. Uto plane i koliba za kauboje. Sukne dim kroz razbijene prozore i otvorena vrata.

– Loše izgledaš – reče Enzbarger Lockhartu kad ga je pogledao.

– Loše se i osjećam. Treba da odem u grad i posjetim doktora Peabodya. Možda mi dade nekakav lijek.

Enzbarger se zagleda u lica oko sebe. Zajapurla su se i sjala od znoja. Vidjevši im u očima uzbuđenje i nekakvu novu mahnitost, nasluti da bi ih mogao iskoristiti za oslobodjenje svog sina.

– Što ćemo sada? – vikne. – Ne namjeravate, valjda, sada otići kući?

– A što bi se još moglo učiniti? – zapita netko.

– Pa, mogli bismo se dočepati onih prokletih zadužnica! Hajdemo u grad i uzmimo ih iz banke. One će gorjeti još ljepše nego ova kuća, uvjeravam vas!

Prijedlog ih odmah oduševi.

– A što je s Frankom Kilbur-

nom? – vikne jedan čovjek, ali ga ostali nadglasaju. Ostavivši Guthrieova sina i kćerku u dvorištu, krenuše u galopu prema cesti. Kad su stigli do nje, skrenuše prema gradu.

Grčevito se držeći za jabuku sedla, Lockhart prepusti Hugu Enzbargeru svoje mjesto na čelu.

Enzbargeru su se oči, suzene zbog blještavog sunca, uzbuđeno sjale. Čvrsto je stiskao usnice. Kad gomila provali u banku, Frank Kilburn će im se morati suprotstaviti. Neće se doznati tko je ispalio hitac koji je pokosio šerifa.

Kad šerif pogine, više nitko neće čuvati zatvorenike. Rudy će, čim izađe na slobodu, pobjeći iz ovog kraja. Bit će trista kilometara odavde prije nego što bilo komu padne na pamet da ga potraži.

Hugo Enzbarger nije dopuštao konju da se odmori. Cijelo je vrijeme jahao u galopu. Znao je da moraju stići u grad što prije, dok još Kilburn, opazivši dim, ne uspije okupiti potjeru.

XII

Unajmivši lagana natkrita kola, Kilburn se izveze iz konjušnice. Premda ga je krov štiti od izravnih sunčanih zraka, ipak mu je bilo vruće.

Jennie ga je čekala pred restoranom. Zadovoljno se smiješila dok joj je pomagao da se popne na kola.

– Znaš li neku kuću koja se iznajmljuje? – zapita je on.

– McKinneyeva je kuća prazna. A i Wilberforceova.

– Koja ti se više sviđa? – Znao je obje kuće. McKinneyeva je bila manja, prizemnica, mjestimice joj se ogulila bijela boja i dvorištem se proširio korov. Wilberforceova je kuća bila veća i u boljem stanju, ali i prazna vrlo dugo. – Pogledajmo

obje – reče ona. Na licu joj se vidjelo uzbuđenje i iskrile su joj se oči. Kilburn joj se nakesi, prebaci joj ruku preko ramena i privuče je k sebi.

Provezli su se mimo puškarnice, Uteovog saluna i Littlejohnove trgovine. Skrenuvši udesno, odvezli su se još dvjesto metara i zaustavili.

McKinneyeva je kuća bila na uglu, a iza nje Crvena rječica. Preko riječnog se korita pružao uzak i klimav most. Na kuću i dvorište bacale su svoje sjene visoke topole.

Dok je pomagao Jennie da side s kola, Kilburn pomisli na to kako je mimo ove kuće prošao stotinjak puta za proteklu godinu dana, ali je dosad nije ni pošteno pogledao.

Gurnuvši naherena dvorišna vrata, Jennie krene kroz visoki korov u dvorištu. Prateći je u stopu, Kilburn je razmišljao o djeci koja bi se veselo igrala u tom dvorištu i praćakala u Crvenoj rječici.

– Sviđa mi se – prozbori napokon Jannie. – Jedva čekam... – Zašuti i smeteno pocrveni.

– I ja jedva čekam. Kad ćemo se vjenčati, Jennie?

– Za dva tjedna? Je li to prebrzo?

– Naprotiv, predugo ću morati čekati. Doduše, barem ću imati vremena da dotjeram kuću. – Kilburn se popne na verandu i pročita obavijest, pribijenu na kućna vrata. Na njoj je pisalo da zakupci treba da se obrate odvjetniku Edu Burkeu.

– Odvezi me kući, Frank – reče Jennie, ne skrivajući uzbuđenje. – Imam još stotinu obaveza.

– Hoćemo li se sastati večeras?

– Naravno. Pokušat ću rano otići s posla.

On joj pomogne da se popne na kola, zatim potjera konja. Dok su skretali iza ugla, opazio je u daljini visok stup dima.

Ne spomene ga Jennie, koja je

uzbuđeno čavrljala o svemu što još mora učiniti, no smiješak mu postane izvještačen. Jennie to, međutim, ne zapazi, jer je nastavila veselo pričati.

Kilburn se još jednom osvrne prema dimu. Ocijeni da potječe s Guthrieova posjeda. Nađao se da gori plast sijena, ali dim nije bio dovoljno gust. Vjerojatno su planuli Guthrieov ambar ili kuća, zaključio. Rančeri se nisu zadovoljili rezanjem žice. Zapalili su građevine na posjedu. A sada će, po svoj prilici, doći u grad.

— Gdje hoćeš da te ostavim? — zapita on Jennie, koja je neumorno govorila. — Kod kuće?

— Koliko je sati?

— Pola dvanaest.

— Radije me odvezi do restorana. Moram pomoći mami.

Dok joj je pomagao da side pred restoranom, zabrinuto je preletio pogledom po ulici. Na vidiku nije bilo još nikakvih jahača. Čim je ušla u restoran, on okrene kola i zaputi se prema konjušnici. Ostavivši ih ondje, žurno se vrati na ulicu. Odahne ustanovivši da se još nisu pojavili nikakvi jahači.

Na nogostupu pred bankom stajao je Nelson Struthers i gledao dim.

— To je nekakva poveća vatra — reče on Kilburnu. — Zanima me što gori.

— Po svoj prilici, Guthrieova kuća i ambar — odgovori Kilburn.

— Zar nećete ništa poduzeti?

— Što mi vi predlažete?

— Mogli biste odjahati tamo i provjeriti. Građevine ne mogu plamtati same od sebe. Netko ih je zapalio.

— Što mislite, tko bi mogao zapaliti Guthrieove građevine?

— Rančeri iz doline. Ako su to oni učinili, onda će doći u grad. —

Struthers se doimao uplašeno. — Hocu da me zaštitite od njih, Frank. Tko zna što bi oni mogli učiniti! Ako su tako ljudi da su srušili Guthrieovu ogradu i zapalili mu građevine, onda bi mogli i opljačkati banku.

— Pokušao sam okupiti potjeru — reče Kilburn — ali mi se nitko nije htio pridružiti.

— Pokušajte ponovo. Ja imam pravo na zaštitu.

— Hoćete li se vi pridružiti potjeri?

— Ni govora! — odvrati Struthers bez ikakva oklijevanja. — Nisam pucao već dvadeset godina.

— Eto, vidite — promrmlja Kilburn i slegne ramenima.

U tom času side vanjskim stepeništem, što su vodile u njegov ured iznad banke, Ed Burke. Pogleda na sjever, zatim se okrene prema Kilburnu.

— Kakav je to dim? — zapita. — Požar na Guthrieovu posjedu, rekao bih. Podmetnuli su ga rančeri koji žive u riječnoj dolini. Potrebna mi je potjera, Ede. Vjerujem da će oni dojahati u grad.

— Koliko ljudi imate?

— Dvojicu. Dana Massey i Sammya Schella.

— Samo njih?

— Vi ćete biti treći. Okupit ću još nekoliko ljudi. Burke stese glavom.

— Najprije okupite još neke ljude — promrmlja. — U riječnoj dolini živi tridesetak rančera, a među njima je Enzbarger. Spreman sam pomoći, ali nisam budala.

Kilburn kimne. Očekivao je takav odgovor.

— Htio bih unajmiti McKinneyevu kuću — reče.

— Nije moguće! — izusti začudeno Burke, zagledavši se u njega. — Vi i Jennie?

Kilburn kimne.

– Kolika je najamnina? – upita.
– Dvanaest i pol dolara na mjesec.

Kilburn odmah zavuče ruku u džep, izvadi novac i pruži ga urkeu.

– Uredit ću kuću čim se smiri stanje – reče. – Hoćete mi donijeti ključ u zatvor?

– Naravno. – Ed Burke se okrene i polako popne stepeništem.

Iz pravca saluna dolazila su dva čovjeka i zaputili su se prema banci. Kilburn ih zaustavi prije nego što su mogli ući.

– Treba mi potjera, momci – obrati mi se. – Htio bih da joj se obojica pridružite. Otidite pred zatvor i pričekajte me.

– Kakav je ono dim? – zapita ga Jonas Brunner, jedan od njih dvojice, koji je upravljao poštanskom kočijom duž Crvene rječice.

– Vjerojatno gore Guthrieove građevine.

– Nemam vremena za potjeru, Frank – reče Brunner. – Moram krenuti.

Kilburn pogleda njegova druga, Jacka Farleya, kočijaša koji je radio za prijevozničko poduzeće iz Junction Citya.

– A što je s tobom, Jack? – zapita.

Farley zatrese glavom.

– Moram se žurno vratiti – odgovori. – Gazda će mi oguliti kožu ako ne budem u Junctionu Cityu prije mraka.

Obojica uđu u banku. Kilburn pogleda Struthersa.

– Vidite? – promrmlja. – Zamolio sam četvoricu ljudi da mi se pridruže i sva četvorica su me odbila. Isto se dogodilo i jučer.

– Što ćete učiniti?

– Povući ću se u zatvor. – Ne možete tek tako otići! Dobro znate da će oni doći ovamo!

Kilburn ga prezirno pogleda i ode. Kad je ušao u zatvor, povuče zasun na vratima i sjedne na stolicu. Sa svog je mjesta jasno vidio u daljini dim. Kao da se dim već prorijedio. Vjerojatno su Guthrieove građevine gotovo sasvim nestale u plamenu.

Podiđu ga trnci od straha. Ako su srušili Guthrieovu ogradu i spalili mu posjed, rančeri bi mogli i opljačkati banku da bi se dokopali svojih zadužnica. Međutim, to mu nije zadavalo najveće brige. Uništena se imovina može nadoknaditi. Ponajviše se bojao da će rulja naposljetku potražiti Guthriea. Slušajući Lockhartovo i Enzbargerovo huškanje, možda će rančeri pokušati izvući Guthriea iz zatvora kako bi ga zlostavljali ili objesili.

Što više, Hugu Enzbargeru je posebno stalo do toga da se napadne zatvor. Želi osloboditi Rudyu. Želi mu dati priliku da pobjegne.

Kilburn podigne noge na stol, napuni lulu i zapali je.

– Dokle ćeš me držati ovdje? – dovikne iz ćelije Guthrie. – Zna li sudac Barngrover da sam ovdje?

– Ne znam – odgovori Kilburn.

– Ja mu nisam rekao.

– Hoću odvjetnika. Imam pravo na njega. Ne možeš me držati u zatvoru ako me nisi optužio za neki zločin. – Kad Kilburn nije ništa odvratio, Guthrie dovikne: – Čuješ li me? Hoću odvjetnika, i to odmah!

– Kojeg?

– Eda Burkea. Koga bih drugog izabrao? On je jedini pravnik u gradu, ne računajući Johna Gardella.

– Obavijestit ću ga kad ga sretнем. A sada, zašuti već jednom. Previše galamiš.

Guthrie pride rešetki i zagleda se mimo Kilburna prema ulici. Kil-

burn se ponada da neće opaziti dim, no očito ga je vidio.

– Kakav je ono dim? – zapita.

– Ne znam.

– Čini mi se... Dovraga, taj dim kao da suklja uvis baš na mom posjedu.

– Čini mi se da je tako.

– Zar nećeš poduzeti ništa? Mirno ćeš sjediti i gledati to?

– A što bi trebalo da učinim? – razljuti se Kilburn. Svi mu govore što treba da radi, ali nitko mu nije spreman pomoći.

– Otidi tamo i provjeri o čemu je riječ. Ako su mi zapalili ambar ili kuću... tužit ću ih, tako mi boga. Neću mirovati dok svi ne završe u zatvoru!

– Imaš pravo. Međutim, ono što su zapalili, već je izgorjelo.

– Moja djeca! Možda su se zatekla u kući!

– Tvoji su susjedi možda palikuće, ali nisu i ubojice. Ne bi naudili tvojoj djeci.

– Možda nisu znali... – Guthrie zastane za tren. – Možda je Jess spavao. Znaš koliko pije.

– Žao mi je, Adame, ali je prekasno. Bilo je prekasno već onda kad sam prvi put ugledao dim.

Guthrie je nekoliko trenutaka šutio.

– Misliš da će doći u grad? – zapita.

– Moguće je.

– Natjerat će Struthersa da im dade zadužnice?

– I to je moguće. – Kilburn ga je promatrao. – Možda dodu i ovamo. Ne želim te plašiti, ali treba da znaš što nas očekuje.

– Onda izidi i potraži pomoć! Nemoj besposleno sjediti i čekati ih!

Uto pokuca netko na zatvorska vrata. Kilburn im pride i otvori ih.

Vani je, na nogostupu, stajao sudac Barngrover.

– Čujem da držiš u zatvoru Adama Guthriea – reče.

– Da, istina je.

– Zašto? Što je učinio?

– Ništa. Hapsenje je bilo jedini način da ga spriječim da zapodjene borbu sa susjedima.

– Morat ćeš ga pustiti.

Kilburn strese glavom.

– Ako bih ga pustio, to bi bilo jednako ubojstvu – odvрати. – Susjedi su mu srušili ogradu i spalili posjed, a ne vjerujem da će se zaustaviti samo na tom. Guthriea mogu spasiti jedino ako ga zadržim u zatvoru. Ne znam je li potpuno siguran i ovdje.

– Možda će, ako ga pustiš, otići iz grada. Struthers se već priprema za polazak. – Sudac pogleda Guthriea. – Hoćete li otići ako vas pustimo?

– Neću! Ni govora!

– Onda morate ostati unutra, barem dok se stanje ne smiri. Sudac se okrene prema Kilburnu. – Koliko ljudi imaš?

– Dvojicu. Zatražio sam pomoć i od drugih, ali su me odbili.

Barngrover kao da je očekivao taj odgovor. Položi ruku na kvaku.

– Razgovarat ću s rančerima kada dodu u grad – reče. – Ovo se bezumlje mora prekinuti.

– Želim vam sreću, ali ne očekuj te previše. Ovo se pripremalo odavno. Bezumlje su izazvale ova prokleta žega i suša. A Guthrie je dolio ulje na vatru kad im je pokušao oteći imanja.

– Sve je to bilo u skladu sa zakonom – progunda Guthrie. – Sve.

Kilburn mu ne odgovori, a sudac izide.

Massey i Schell su, doimajući se zabrinuto, stajali kraj prozora i gledali van.

– Evo – progovori nakon nekog vremena Massey – Struthers odlazi sa ženom u Junction City.

Dakle, banka ostaje bez nadzora. Kilburn se digno.

– Idem u banku – prozbori. – zasunite vrata i ne pušajte nikoga unutra.

Izide na užarenu ulicu i krene polako prema banci. Nije znao hoće li ih moći zaustaviti ili neće, no morao je pokušati. Zaustavi li ih u banci, možda se neće morati sukobiti s njima u zatvoru.

XIII

Dojurili su u grad u galopu, podigavši takvu prašinu da se iza njih nije ništa vidjelo. Naglo zaustaviše konje pred bankom.

Ross Lockhart se grčevito držao za jabuku sedla i opasno njihao. Rano se napio, pomisli Kilburn.

Procijeni da ih ima gotovo trideset.

– Makni se, Kilburne! – zagrmi Enzbargerov glas. – Ući ćemo u banku!

Raskoračivši se, Kilburn je stajao pred zaključanim vratima banke.

– Zatvorena je! – reče.

– Što ti to znači?

– Nelson Struthers je poslovno optutovao u Junction City.

– Da, mogu zamisliti o kakvu ejposlu riječ! – nasmije se Enzbarger. Spašava svoju smrdljivu kožu!

– Makni se, Kilburne – progovori tada Lockhart, napokon smogavši glas. – Idemo u banku po zadužnice!

– To vam neće pomoći – odgovori Kilburn. – Sve su one zapisane na sudu.

– Onda idemo i u sud! – drekne Enzbarger.

– Samo preko mene mrtvog – izusti Kilburn i zatrese glavom.

To ih smiri se trenutak, ali samo za trenutak. – Onda ćemo ući preko tebe! – vikne Enzbarger.

– Što ti radiš ovdje, Hattie? – zapita Kilburn kad je u gomili opazio Hattie Pomeroy.

U prvi je čas šutjela.

– Isto što i ostlai, Frank – potom reče ljutito. – Ili ćemo se boriti, ili ćemo sve izgubiti.

– Zar borbom smatrate paljenje tude kuće i ambara?

– To nije bilo po mojoj volji – odvrati ona i pocrveni.

– Ipak, sudjelovala si u tom – napomena Kilburn. Natmureno ga je gledala. – Idite kući – reče on.

– Svi. Guthrie je u zatvoru.

– Kakva nam korist od toga? – zapita netko. Kilburn ne odgovori.

– Pričanjem nećemo postići ništa! – vikne Enzbarger. – Hajdemo u banku. Potom otidimo u sud i spalimo knjigu u kojoj su zabilježene zadužnice.

Kilburn izvuče revolver

– Mogu vas pogoditi petoricu! – zaprijeti.

– Ali nećeš! – Enzberger naglo potjera konja i priklješti šerifa uz vrata banke. Desnom rukom, koju je zaklanjao tijelom tako da je ostali nisu mogli vidjeti, uperi revolver Kilburnu u glavu. – Što kažeš sada, kujin sine...

Kilburnu zastane dah. Iza Enzbergera nastane iznenada komešanje. Jahači su se povlačili ustranu. Kilburn nije mogao vidjeti što je posrijedi, no Enzbarger je najednom ostao sâm. Napokon je spustio revolver i udaljio se nekoliko metara.

Kilburn ustanovi da se kupa u znoju. Tresle su mu se ruke. Još nikada nije bio tako blizu smrti.

Iza Enzbergera je na prašnjavoj ulici ležao nepomično Ross Lockhart. Kilburn mu pride i klekne

kraj njega. Lockhartovo je lice bilo sivo, drukčije nego kad bi se napio. Kilburn zapazi da mu se ne miču prsa. Uхвати mu zglavak i otkrije da srce ne kuca.

— Ross je mrtav — objavi, podigavši glavu.

— Mrtav? Što ti to znači? Je li to nekakva podvala?

— Nije nikakva podvala — odgovori Kilburn. — Neka netko ode po doktora Peabodya.

— Kako bi mogao biti mrtav? Od čega je umro?

— Ne znam. Ute Willis ga je udario sačmaricom po glavi. Možda je umro od posljedica.

Suočivši se sa smrću, većina se rančera zaprepastila i utihnula. Bili su nepomični poput kipova. Međutim, ne i Enzbarger, samo što je to Kilburn prekasno opazio. Preko glave mu sklizne omča Enzbargero-va lasa i divljački ga stegne. Enzbarger podbode svog konja i naglo povuče nemoćnog šerifa kroz duboku prašinu prema zatvoru.

Kilburn se nastojao dočepati revolvera. Uto ga Enzbarger prestane vući, te je ugledao nad sobom njegovu zlobno lice i svinjske očice. Znao je da će ga on, ako samo dotakne revolverski držak, smjesta ubiti. Prisili ruku da se povuče od korica.

Enzbarger olabavi omču i smota laso, a onda okrene hitro konja i odjaše.

Dižući se na noge, Kilburn začuje zvuket razbijenog stakla. Premda nije mogao vidjeti vrata banke zbog konja i ljudi pred njima, znao je što se događa. Iza njega se otvore zatvorska vrata i na nogostup korakne Dan Massey. U stopu ga je pratio Schell. Obojica su imali u rukama sačmarice.

— Frank — progovori Massey kao da se ispričava — bili bismo se

upleli, ali nismo bili načistu da li to zeliš.

— Dobro je što se niste upleli — odvrati Kilburn. — Enzbarger je je-dva čekao neki povod da može pu-cati.

— Što rade sada?

— Provaljuju u banku. Žele se dočepati svojih zadužnica. Kad ih se dokopaju, potražiti će u sudu knjigu u kojoj su zapisane.

— Spriječit ćeš ih?

Kilburn strese glavom.

— Zašto nećeš? — zapita Massey, zbunjeno ga gledajući.

— Ne bih htio da još netko pogine

— odgovori Kilburn. Vidio je doktora Peabodya kako prelazi preko raskršća, praćen dvojicom ljudi koji su nosili Lockhartovo tijelo prema hotelskoj verandi, gdje je bilo malo hlada. — Vas dvojica, vratite se unutra. Zaključajte vrata i držite sačmarice nadohvat ruke. Ne puštajte unutra nikoga osim mene.

Obojica se povuku u zatvor. Tada se Kilburn zaputi ulicom prema hotelu, držeći se pročelja kuća tako da je neprestano bio u sjeni. Htio je razgovarati s doktorom Peabodyem. Zanimalo ga je od čega je, zapravo, umro Lockhart.

Lockhartovo je tijelo ležalo na dugačkoj klupi s naslonom na hotelskoj verandi. Kraj njega je sjedio liječnik i gledao mu otvorene oči.

— Čini mi se da ga je Ute udario snažnije nego što sam mislio — prozbori on kad se na verandu popeo Kilburn.

— Baš o tom sam htio popričati s vama. Zanima me što smatrate uzrokom smrti.

— Mislim da mu je pukla lubanja. Vjerovao sam da je riječ samo o potresu mozga. No prevario sam se. Možda bi Ross, da je legao, preživio.

— Doktor Peabody slegne ramenima. — A možda i ne bi.

– On bi ležao samo ako bih ga zadržao u zatvoru, a za to nisam imao razloga.

– Zašto ne bi ležao? – promrm-lja liječnik. Očito je okrivljavao sebe zato što je pogrešno procijenio Lockhartovu ozljedu.

– Provalio je kroz stražnja vrata u banku i otkrio da zadužnice pripadaju Guthrieu. Ništa ga nije moglo spriječiti da odjaše k ostalima i obavijesti ih o svom otkriću.

– Eh, kad bih mogao biti sasvim siguran u to!

– Možete biti. Kad ćete pouzdano znati da li je Rossa usmratio Uteov udarac?

– Za dva sata.

Mimo hotela je, žureći se prema zatvoru, upravo prolazilo nekoliko građana. Među njima su bili Jasper Littlejohn i sudac Barngrover. Spazivši Kilburna na verandi, Littlejohn se zaustavi.

– Zar ih nećete spriječiti, Frank? – reče. – Upali su u banku. Razvalili su vrata.

– Pokušao sam ih spriječiti, ali ne mogu osim ako ubijem nekoga.

– Onda pobij neke među njima. Dovraga, čovječe, tvoj je zadatak da štitiš zakon, a oni ga krše.

– Da sam uspio okupiti potjeru, možda se ovo ne bi dogodilo. Međutim, nitko od vas nije mi htio pomoći, sjećaš se?

– To nema nikakve veze s ovim – ustraje Littlejohn, premda je porcvenio. – Ti si šerif. Tvoj je zadatak da štitiš zakon. Otidi tamo i pobij ih nekoliko ako ih nikako drukčije ne možeš istjerati iz banke.

Kilburn strese glavom, nastojeći svladati srdžbu.

– Zašto nećesh? – nastavi Littlejohn. – Bogamu, zašto nećesh? Zar se bojiš?

– Ti ljudi koji su provalili u banku poštovali su uvijek zakon. Sada

su ga prekršili prvi put, a vjerojatno i posljednji. Neće nikamo pobjeći. Odgovarat će za ovo što su učinili danas. Međutim, ja neću otvoriti vatru na njih samo zato što su ih žega i suša natjerali na ovo. Prestani se petljati u moj posao i radije misli na svoj, Littlejohnne. Evo, ovdje leži mrtvac. Otidi po svoja mrtvačka kola i odvezi ga.

Littlejohn htjede ponovo progovoriti, a onda se predomisli, okrene i ljutito ode ulicom.

Sudac Barngrover ostane još nekoliko trenutaka s ostalim ljudima na nogostupu. Činilo se da i on želi progovoriti, ali je odustao pod Kilburnovim mrkim pogledom. Okrene se i gnjevno zaputi prema sudu, dok su ga ostali natmureno pratili.

– Htjeli bi red i zakon – prozbori doktor Peabody i naceri se – ali samo ako ne moraju uprljati svoje ruke. – Kilburn kimne. – Ako vam može biti kakve koristi od ovakva starog živodera, rado ću pomoći – doda liječnik. – Kad završim autop-siju na Rossu.

– Svaka je pomoć dobrodošla – odgovori Kilburn. – Dodite u zatvor čim završite posao.

Side s verande i krene prema zatvoru. Nastojao je zanemariti ono što se zbiva u banci, premda ga je podsvijest tjerala da ode tamo i prekine sve.

Stigavši do zatvora, pokuca. Izviri kroz prozor Massey, ugleda ga i otvori vrata.

Našavši se unutra, Kilburn pride prozoru i smrknuto se zagleda u skupinu pred bankom. Nije se mogao osloboditi strepnji. Slutio je da će upad u banku samo potaknuti rulju na novo bezakonje.

Dok ih je još gledao, popeli su se na konje i u galopu jurnuli niz ulicu prema sudu, pri čemu su umalo pregazili suca Barngrovera.

– Što hoće sada? – zapita Massey.

– Napomenuo sam im da su zadužnice upisane i u knjigu u sudu. Sada će uzeti tu knjigu i spaliti je.

– A zatim?

Massey je izrekao pitanje koje je mučilo Kilburna otkad je rulja ujahala u grad. Srušili su Guthrieu ogradu i spalili mu posjed. Provalili su u banku, a sada će upasti i u sud. Nasilje rada nasilje. Rančeri se neće zaustaviti kad unište zadužnice i knjigu u koju su one upisane. Neće se stišati njihova želja da dadu sebi oduška pošto su se mjesecima obuzdavali. Na koga će se potom okomiti?

Okupit će se pred zatvorom i tražiti da im se izruči Guthrie. Enzbarger će im ubaciti tu bubicu u uho, jer želi izvući iz zatvora Rudya.

– Mogu li dobiti kakvo hladno piće? – dovikne iz ćelije Epperson.

– I večeru? Gladan sam kao vuk!

– Morat ćeš pričekati – odgovori mu Kilburn. Svi će morati pričekati. Rulja ima privremeno glavnu riječ.

Nije branio banku ni sud. Nije htio pucati u ljude koji su dosad poštovali zakon. Međutim, neće im dopustiti da mu otmu Guthriea. Kud puklo da puklo, nikomu neće dopustiti da mu prodre u zatvor.

XIV

U sudu nisu rančeri naišli ni na kakav otpor. Pisar Ernie Contrelas spremno je predao knjigu kad je to zatražio od njega Hugo Enzbarger. Plašljivo se pobunio tek kad je vidio da Enzbarger namjerava odnijeti knjigu, ali je ušutio čim se Enzbarger okrenuo, uperio u njega pušku i gnjevno ga ošinuo pogledom.

– Prokleti Meksikanac! – progunda Enzbarger dok se gurao

kroz gomilu u sudnici, iako je Ernie poslušno izvršio sve njegove naredbe. Izišavši na ulicu, baci knjigu u prašinu. – Zapalimo krijes, momci.

Dvojica odmah čučnu i počnu trgati listove iz knjige, a treći kresne šibicu i zapali papire. Nekoliko ih se, uključivši Hattie Pomeroy, držalo podalje i zabrinuto pogledavalo suca Barngrovera, koji je stajao na stepenicama pred sudskom zgradom i promatrao prizor.

Vatra je gorjela nekoliko minuta i počela se gasiti. Činilo se da su rančeri razočarani. Pogledavali su se, kao da se pitaju što će sada.

– Ja častim pićem! – vikne tada Enzbarger, naslutivši da će se oni, ako ne poduzme ništa, vjerojatno raspršiti. – Hajdemo u salun!

Odmah su živnuli. Uzjahavši krenuli su za Enzbargerom prema salunu. Kad su se poredali duž šanka, Enzbarger reče Uteu Willisu neka ih sve posluži. Neki su pili pivo, neki viski.

– Hej, Ute, daj im još jednu rundu! – dovikne uskoro Enzbarger.

Rančeri su bili sve bučniji. Enzbarger ih počasti i treći put. Budući da ih većina nije okusila piće mjesecima, alkohol ih je omamio na toj vrućini.

– Danas smo obavili dobar posao, ljudi – vikne Enzbarger, stojeći na kraju šanka – no trebalo bi da ga dovršimo.

Kako to misliš, Hugo? – javi se jedan čovjek.

Pošteno smo sredili Guthriea, ali se nismo riješili onog podlog Meksikanca i njegovih smrdljivih ovaca! Uvjeravam vas, ne uklonimo li ga, on će učiniti upravo ono što je pokušao učiniti Guthrie. Sve će nas otjerati iz doline. Goveda neće pasti travu ondje gdje su bile ovce. Neće ni piti ondje gdje su proklete smrdljive ovce pile!

– Sto bi trebalo učiniti?
– Trebalo bi objesiti te gadove!
Ipak, možda bi to bila prestroga kazna. Kako bi bilo da ih namažemo katranom i pospemo perjem te ih ukrcamo u vlak i protjeramo odavde?

– Gdje su? Jesu li u gradu?
– Vidio sam ih prije pola sata kako idu u restoran!
– Možemo li popiti još jedno piće, Hugo?

– Naravno, ljudi! Napuni im ponovo čaše, Ute! Ma, napuni im ih dvaput! – Enzbarger prospe na šank pregršt novčića. Dok su ostali skupljali zadužnice u banci on je skupljao pare. Dokopao se, između ostaloga, tih zlatnih novčića. A novčanice će dati Rudyu kako bi momak imao dovoljno para za bijeg. No najprije treba da izvuče Rudyu iz zatvora. Mora ukloniti Franka Kilburna i obojicu njegovih pomoćnika. Čekao je i pijuckao, znajući da će s ljudima, što više popiju, to lakše upravljati.

Stojeći kraj zatvorskog prozora, Kilburn je čuo iz saluna Enzburgerov snažni glas i naslutio da Enzbarger nastoji opet nagovoriti svoje susjede na nešto novo. Želio je doznati o čemu je riječ i izbjeći neugodna iznenađenja. Prešavši preko ulice tako da ga nisu vidjeli ljudi ih saluna, zaustavio se kraj vrata i priljubio uza zid. Doznajući da Enzbarger namjerava protjerati Tafoyu i njegove sinove, žurno se vrati u zatvor i uzme sa zida dvocijevnu sačmaricu. Izvadi iz ladice stola pregršt patrona i stavi dvije u cijevi, a ostale spusti u džep.

– Namjeravaju šćepati Tafoyu i njegove sinove, namazati ih katranom i posuti perjem – reče pomoćnicima. – Povucite zasun na vratiima, ali ih ubrzo otvorite kad se vratim.

Izide na ulicu i žurno se zaputi prema restoranu, u koji su prije pola sata ušli Tafoye. Upravo kad je stigao do vrata i položio ruku na kvaku, u salunu se pojača galama. Osvrnuvši se, ugledao je ljude kako hitaju na ulicu. Ovaj put su ostavili konje pred salunom.

Šmugne u restoran, ne znajući jesu li ga opazili. Iza šanka je stajala Jennie, blijeda i prestrašena. Tafoya je sa sinovima sjedio za šankom i čekao jelo. Jennie im je upravo donijela kavu.

Osmjehnuvši se Jennie što je smirenije mogao, Kilburn se obrati Tafoyi.

– Oscare, najbolje bi bilo da ti i sinovi podete sa mnom.

– Zašto?

– Enzbarger časti pićem susjede i sve ih je nahuškao protiv tebe. Htjeli bi vas svu trojicu namazati katranom i ukrcati u vlak.

Jennie zaprepašteno udahne zrak. Oscar Tafoya malo problijedi. I njegovi su se sinovi prestrašili, ali su bili prkosni. Miguel uhvati pušku što ju je naslonio na šank.

– Mene neće nitko namazati katranom! – progunda.

– Hajdemo – reče Kilburn. – Kroz stražnja vrata. Nemamo vremena za raspravljanje.

– Oče... – zausti Miguel.

– Šerif veli da nemamo vremena za raspravljanje! – prekine ga strogo Oscar Tafoya. – Razgovarat ćemo poslije, a ne sada!

– Hajdemo – reče Kilburn i gurne ih svu trojicu pred sobom u kuhinju. Letimice pogleda Jennie. – Ne prepiri se s Enzbargerom. Pusti ih kroz restoran ako budu htjeli ovuda proći.

Ona nijemo kimne.

Našavši se u uličici iza restorana, Kilburn krene na čelu i stigne do prolaza koji je vodio do Prve ulice.

Kad je izvirio, opazio je nekoliko ljudi na uglu; vjerojatno su čekali da uđu u restoran.

Nije se više usudio čekati, premda je znao da će ih rančeri, ako sada prijede s Tafoyama preko ulice, vidjeti.

— Ne trčite — upozori on Meksikance — inače bi mogli zapucati. Ići ćemo do praznog zemljišta iza hotela, a potrčat ćemo kad nestanemo s vidika.

Čim su se pojavili, začuo se povik. Ulica se činila širom nego ikada prije, ali su, ipak, stigli do druge strane da nitko nije opalio na njih. Čim su se našli u zaklonu iza hotela, ponovo su potrčali.

Kilburn naglo skrene udesno i izide na Glavnu ulicu između javne konjušnice i zatvora. Rulja je, prošavši kroz restoran i izjurivši kroz stražnja vrata, upravo skretala iza ugla Prve i Glavne ulice.

— Dan! — vikne Kilburn i zabubnja šakom po zatvorskim vratima. Negdje iza njegovih leđa zagrmí revolver. — To sam ja! Otvori!

Vrata se naglo otvore, pa Tafoye ulete unutra, a Kilburn za njima. Kad je zalupio za sobom vrata i povukao zasun, najbliži su rančeri bili udaljeni još samo desetak metara. Kupajući se u znoju, gurne šesir na potiljak.

— Uh, kako ću odahnuti kad se sve ovo završi! — reče.

— A kada će se ovo završiti? — zapita Oscar.

Kilburn slegne ramenima, ne znajući nikakav pravi odgovor.

— Kad bi, barem, pala kiša! — promrmlja. — Ovi su se ljudi potpuno izmijenili. Izbezumili. Nikada nisu učinili nešto ovakvo.

— Kilburne! — dovikne s ulice Enzbarger. Noseći sačmaricu u rukama, Kilburn otvori vrata. — Ho-

ćemo Tafoye! — vikne Enzbarger. — I Guthriea!

— Zašto?

— To nije važno. Samo nam ih predaj, pa ti se neće ništa dogoditi.

— Tvom sinu Rudyu, će se suditi — reče Kilburn. — Ne možeš to izmijeniti. Idite sada kući dok još nije netko učinio nešto zbog čega će se kajati. — I prije nego što je izrekao te riječi, shvatio je da ih govori uzalud. Enzbargerovi su susjedi bili polupijani i već su nekoliko puta prekršili zakon. Nikakve ih riječi neće odvratiti od nauma.

Stajao je na pragu i netremice ih promatrao. Napokon su se, gundajući, okrenuli i preko ulice zaputili prema salunu. Kad još malo popiju, postat će još opasniji, ali će i proći određeno vrijeme. Povukavši se u zatvor, Kilburn pogleda Oscara Tafoyu i njegova dva sina.

— Na tvom bih mjestu, Oscare — reče — otišao sa sinovima iz grada. Ovčar kolebljivo kimne.

— Nećemo — umiješa se Miguel. — Nismo učinili nikakvo zlo. Nećemo im dopustiti da nas otjeraju.

— Miguele! — ukori ga strogo otac.

— Miguel ima pravo — pridruži se bratu Joseph. — Domingo je mrtav, ubio ga je Enzbargerov sin. Nećemo dopustiti Enzbargeru da nas otjera dok Domingo nije još ni pokopan.

— Josephe, poslušaj oca — reče Kilburn. — Ako ostanete, netko će stradati.

— Domingo je već stradao. To mi je u ovom času najvažnije. Nećemo otići.

Oscar Tafoya se ljutito zagleda u sinove. No istodobno se vidjelo da se, htio ili ne htio, ponosi njima.

— Otići ćemo samo na dan-dva — reče im. — Dok se ne smiri stanje. A onda ćemo se vratiti i pokopati Do-

minga. Neka počiva u miru.

– Je li umro u miru? – zapita gnjevno Miguel. – Nije! Ubijen je. Što misliš, zašto nas Enzbarger hoće otjerati iz grada? Zato što namjerava izvući sina iz zatvora.

– Tako je – složi se Joseph i prkosno izdrži očev ljutit pogled. – Sve je ovo smislio Enzbarger. Htio bi osloboditi Rudya i omogućiti mu da pobjegne.

– Je li to istina? – zapita Oscar Tafoya šerifa.

– Čini se da je tako – potvrdi kolebljivo Kilburn. – Enzbarger ih najviše huška. Mislim da ih sada nagovara neka provale u zatvor i izvuku Guthriea. Međutim, ne zanima ga Guthrie. Dok rulja bude skupljena Guthrieom, on će osloboditi sina.

– Ako ostanemo ovdje, hoćemo li vam moći pomoći? – zapita Tafoya.

– Pomoći ćete nam itekako. Zatražio sam pomoć od građana, ali nisam baš imao sreće.

– Onda ćemo ostati – zaključili Tafoya i osmjehne se sinovima. Uzvratili su mu smiješkom.

– Treba da se najedemo – reče Kilburn. – Rulja će sada neko vrijeme lokati. – Očekivao je prave nevolje tek kad se smrači. U tami se svi osjećaju skrivenima, bezličnima, drukčije nego na blještavom suncu.

Krene s Danom Masseyem prema restoranu. Sada kad ima uz sebe Tafoye, lakše će se oduprijeti rulji. Pa ipak, bit će vrlo teško.

Pogleda nemilosrdno, užareno nebo. Nigdje nije bilo ni oblaka. S juga je uporno puhao vrući vjetrović.

XV

Kad su Kilburn i Dan Massey ušli u restoran, Jennie je stajala kraj

prozora. Lice joj je bilo blijedo i oči uplašene.

– Jennie – obrati joj se Kilburn – treba mi sedam obroka za ljude u zatvoru i dva za Dana i mene. Mi ćemo jesti ovdje dok budeš pripremala jelo za ostale. – Ona kimne, ali se ne pomakne. – Jennie? – reče joj on. Ponovo je kimnula i ovaj put krenula prema kuhinji. – Kad su maloprije prošli kroz restoran, nisu ti ništa učinili? – zapita je on. Zatrese je glavom. Kilburn joj pride i zagrlji je. Osjeti da dršće. Očito je od straha potpuno odrvenjela. – Jennie – reče joj – čim odem odavde, kreni kući. S majkom.

– Zašto? – progovori ona napokon. – Što će se dogoditi?

– Možda će navaliti na zatvor.

– Zar ne možeš dobiti pomoć? Pa, u gradu ima dovoljno ljudi da otjeraju rančere kući.

– Zatražio sam pomoć, ali su mi, uglavnom, okrenuli leđa. Sa mnom su Dan i Sam Schell, te Oscar Tafoya sa svojim sinovima.

– Što možete protiv tridesetorice?

– Možda će se neki među tom tridesetoricom opametiti dok još nije kasno. Hajde, Jennie, pripremi nam jelo.

Kad ju je pustio, Jennie požuri u kuhinju. Čuo ju je kako razgovara s majkom, ali nije mogao razabrati riječi.

Pride prozoru i pogleda suncanu ulicu. Nigdje na vidiku nije bilo nikoga. U hladu kraj konjušnice ležao je neki pas i češkao se.

Jennie im donese najprije kavu, a za desetak minuta i jelo. Kad su se najeli, uzeli su obroke za ljude u zatvoru. Jennie im otvori vrata. Dok je prolazio mimo nje, Kilburn se sagne i cmokne je u obraz.

– Otidi s majkom kući – savjetovao joj je. – Zatvorite restoran.

Nijemo mu je kimnula gotovo očajnički mu promatrajući lice. Pratila ga je pogledom dokle god nije ušao s Masseyem u zatvor. Tada se okrene i skine pregaču.

— Mama — dovikne — idem k sucu Barngroveru. Frank veli da bi trebalo da zatvorimo restoran.

— Čuvaj se — reče Maggie, došavši iz kuhinje. — Dobro, zatvorit ću restoran. Nakon razgovora sa sucem, dodi kući.

Jennie korakne na ulicu. Odmah ju je zapljusnulo žarko sunce. Malo zadigavši skute, potrči koso preko ulice, prema sučevoj kući. Ondje dozna od sučeve žene da je Barngrover u sudu. Zaputivši se k njemu, nije baš previše vjerovala da će se on sada suprotstaviti rulji; vidjela je da je šutke prisustvovao spaljivanju sudske knjige. Pa ipak, moram pokušati sreću, mislila je.

Zatekla je Bangrovera kako hoda amo-tamo kroz sudnicu.

— Suče, šerifu je potrebna vaša pomoć — obrati mu se.

— Što očekujete od mene? — Namršteno ju je pogledao.

— Valjda znate što bi trebalo učiniti.

— Frank Kilburn će izići s njima nakraj.

— S pripitom ruljom?

— Idite kući, Jennie — reče joj on razdražljivo. — Ne miješajte se.

— Kao što se vi ne miješate?

Zacrvenio se i bijesno zagledao u nju. Napokon slegne ramenima.

— U redu — promrmlja — u redu. Poslat ću brzojav i zatražiti pomoć.

— Od koga? Ako stanovnici grada ne žele pomoći svom šerifu, tko mu drugi može pomoći?

— Ne budite zajedljivi.

— Niste mi još odgovorili. — Jennie se inače nije vladala tako drsko, no sada se bojala da će Frank Kilburn biti ranjen ili čak poginuti.

— Mogu pozvati vojsku iz Fort Douglassa.

— Vojna je utvrda udaljena osamdeset kilometara.

— Posebnim bi vlakom mogli stići ovamo za tri sata.

— Ako imaju na raspolaganju takav vlak. I ako odmah krenu.

— Ja ne mogu ništa drugo učiniti — odvrativši on razdražljivo, uzme s vješalice šešir i metne ga na glavu.

— Savjetujem vam da smjesta odete kući. Danas je opasno na ulici.

Jennie kimne i izide s njim. Gledala je za njim kad se zaputio prema željezničkoj stanici. A onda krene polako kući. Kao i Frank, vjerovala je da se do mraka neće ništa dogoditi, premda rančeri, istini za volju, nisu čekali mrak da bi upali u banku i sud.

Čim je došla kući, ode na prvi kat. Izvadi iz jednog od ormara očevu staru sačmaricu. Imala je dvije cijevi i bila lijepo izrađena. Znajući gdje su patrone za nju, uzme ih, zatim iznese sačmaricu kroz stražnja vrata i sakrije ju; s municijom, u suši iza kuće. Ako građani i ne pomognu Franku, pomoći će mu ona.

Vrativši se u kuću, sjedne na stolicu za ljuljanje i počne se njihati. Hvatao ju je sve jači strah tako da su joj najednom preplavili kičmu ledeni srsi. Bojala se da Frank neće doživjeti sutrašnji dan. Neće se udati za njega, jer će on noćas poginuti. Kad joj se majka vratila kući iz restorana, ona je već grčevito jecala.

Telegrafist Silas Norwood se nagnuo natrag na stolici, i podigavši noge na stol, žmirio. Međutim, nije spavao.

— Silase, hoću da pošalješ jedan brzojav — reče mu sudac Barngrover.

Norwood, sredovječan i trbušast, sjedne uspravno i posegne za olovkom.

— Pošalji brzojav pukovniku Bensonu u Fort Douglass — napomene Barngrover. — Neka glasi ovako: »Zahtijevam da smjesta dođe vojska kako bi se ovdje ugušila pobuna. Mjesni predstavnik zakona je nemoćan. Barngrover, okružni sudac«.

Norwood otkuca poruku.

— Pukovnik vam neće moći odgovoriti odmah — reče. — Telegrafске su žice između Junction Citya i utvrde prekinute već danima. Telegrafist u Junction Cityu morat će poslati po nekome poruku u utvrdi.

— Bit ću u sudu — odvrati Barngrover. — Donesi mi odgovor čim ga dobiješ.

Izišavši i vraćajući se prema sudu, razmišljao je o svom potezu. Od brzojava neće, po svojoj prilici, biti nikakve koristi. Željeznica neće osloboditi prugu niti poslati poseban vlak u Guthrie, udaljen osamdeset kilometara. Čak ako bi se to i dogodilo, vojska će se sporo pokrenuti. Pukovnik Benson će morati brzojavom zatražiti od Washingtona ovlaštenje za upotrebu vojske. Ili će se morati, barem, obratiti svom štabu. Ako se i dobije ovlaštenje, vojska će krenuti tek poslije nekoliko sati.

Ne, Frank Kilburn je prepušten sam sebi. Večeras će krvavo zaraditi svoju plaću.

— Sutra će biti Domingov sprovod — progovori Oscar Tafoya, gledajući kroz prozor. Kad mu nije nitko odgovorio, okrene se. — Mislim da bi trebalo da porazgovaramo.

— O čemu? — zapita Kilburn.

— O onom što ćemo učiniti kad rulja navali na zatvor.

— Još i ne znamo hoće li navaliti.

— Ne znamo — složi se Tafoya. Ali pretpostavimo da će navaliti. Što ćemo učiniti?

Kilburn slegne ramenima.

— Branit ćemo se dok budemo mogli — promrmlja. Znao je na što cilja Tafoya, ali nije htio zasada razgovarati o tom. Suočiti će se s odlukom kad se više ne bude mogla odgadati.

— Što to znači »braniti ćemo se dok budemo mogli«? — ustraje Tafoya. — Trebalo bi, mislim da odmah odlučimo dokle smo spremni ići u obrani zatvorenika.

— Ili ćemo ih braniti, ili nećemo.

— Ma, ti me vrlo dobro razumiješ. — Tafoya se zlovoljno namrgodi. — Hoćemo li, braneći ih, i ubijati? Hoćemo li ubiti one koji prodru u zatvor?

To je pitanje postavljao sebi Kilburn otkad su se pojavili rančeri. Izbjegao je odluku kad su se okomili na banku, izbjegao ju je i kad su dočepali sudske knjige. Međutim, kad se suoči s njima večeras pred zatvorom i kad ugroze život njegovim zatvorenicima, više neće moći zaobilaziti odluku. Morat će se opredijeliti, i to brzo. A kad se opredijeli, morat će se držati svoje odluke. Što je još gore, morat će snositi njezine posljedice do kraja života.

— Onda? — prozbori Tafoya. Mučile su ga iste dvojbe kao i šerifa. Kako će postupiti kad se nade oči u oči s pomahnitalom gomilom?

— Ne mogu vam nikomu narediti kako da postupite — reče Kilburn. — No zanima me kakav je vaš stav.

— Ne vjerujem da bih mogao pucati u njih — izusti iskreno Tafoya.

Miguel se razočarno zagleda u oca.

— Bez brige, šerife — reče. — Ja ću pucati u njih. Bez ikakva oklijevanja.

Promatrajući ga, Kilburn mu za-

pazi na licu duboke dvojbe. Miguel će ustuknuti kad kućne čas odluke, pomisli. Tada pogleda Josepha, koji zavrti glavom.

– Ne znam – prošapće mladić.

– Jednostavno, ne znam.

Kilburn letimice prijede očima po Masseyu i Schellu. Nisu mogli podnijeti njegov pogled.

– Ne uzrujavajte se – reče. –

Možda se nećemo ni morati suočiti s takvom odlukom.

Međutim, znao je da će morati. I znao je da će, kad počne obračun, jedino Joseph biti sposoban pucati u gomilu.

Napokon je bio načistu sa sobom. Ako ubije nekoliko napadača braće zatvorenike, savjest će mu ostati čista. Međutim, ako popusti razularenoj rulji i preda joj svoje zatvorenike, neće više nikada moći pogledati sebi u oči.

– Mislim da bi najbolje bilo da svi malo odspavamo, ako je ikako moguće – reče. – Noć će biti prokleta duga.

Da, noć će biti duga. Možda njemu i posljednja.

XVI

Nemirno dremuckajući, Kilburn se često budio i osluškivao sve jaču galamu iz Utahovog saluna. Epperson je, pomirivši se sa sudbinom, ležao na leđima i spavao. Rudy Enzberger uznemireno hodao amo-tamo. Guthrie je namrgodeno sjedio na ležaju, šutio i buljio u pod.

U uredu su Dan Massey i San Schell sjedili na stolicama i pušili cigaretu za cigaretom tako da su cijelu prostoriju ispunili dimom. Oscar Tafoya je sa sinovima sjedio na divanu; povremeno bi razgovarali tiho na španjolskom jeziku, koji Kilburn nije razumio.

Bilo je to najduže popodne u Kil-

burnovu životu, no napokon je sunce potonulo iza zapadnih brda i u grad su se ušuljale sjene. Čim se to dogodilo, Kilburn ustane i pride vratima. Otvori ih, nadajući se da će pirnuti svjež povjetarac. Dočeka ga samo ulična jara.

Korakne van. U salunu je bilo bučno kao i prije. Rado bi bio popio pivo, ali se nije usudio otići u salon. Samo bi izazvao nove nevolje, a ima ih već, ionako, preko glave.

– Dan – prozbori okrenuvši se prema vratima – provjeri da li zatvorenici moraju otići u zahod. – Čuo je mrmljanje u zatvoru. Zatim izidu sva tri zatvorenika. Pratio ih je Dan Massey, držeći u rukama sačmaricu. – Dobro – reče mu Kilburn – odvedi ih do zahoda, a ja ću stražariti ovdje.

Massey ih odvede iza kuće. Kilburn je stražario dokle god se nisu vratili.

Nebo je brzo tamnjelo. Ulicom se proširio suton i zapalile su se u salunu svjetiljke. Ušavši za Masseyem i zatvorenicima, Kilburn povuče zasun na vratima i upali petrolejku na stolu.

Massey i Schell su se doimali uplašeno. Nezgodno je što su imali previše vremena za razmišljanje, pomisli Kilburn. Mozgali su cijelo popodne.

Pogleda trojicu Tafoya, koji su još sjedili na divanu. Oscaru Tafoyi bijase lice sivkasto. Sinovi su mu se doimali umorno, ali ne i preplašeno.

– Možda im se smučilo od pića, pa se razilidu.

– Možda – promrmlja Kilburn – no ne bih se pouzdao u to.

Gledajući Tafoyu, vidio je da bi se on najradije izvukao iz svega ovog. Istodobno je znao da to Oscar Tafoya neće spomenuti ni za živu glavu. Svjestan je svoje obaveze da po-

mogne šerifu pri čuvanju zatvora. Osim toga, jasno mu je da to sinovi očekuju od njega.

Eto pokuca netko na vrata. Kilburn pogleda kroz prozor prije nego što ih je otvorio. Na nogostupu je stajao doktor Peabody.

— Jeste li ustanovili od čega je umro RoOss? — upita Kilburn liječnika kad je ušao.

— Pukla mu je lubanja. Uslije d udarca.

— Onda je Ute kriv — zaključio Kilburn. Ako uhapsi Willisa, imat će u zatvoru trojicu optuženih za ubojstvo. Sve se to dogodilo za nepun tjedan dana.

— Koliko će ovo još potrajati? — upita doktor Peabody.

— Mislite, kada će doći ovamo? Pojma nemam. Mogu se pojaviti svaki čas. Ili će, možda, pričekati do ponoći.

— Što ćete učiniti?

— Ne znam, doktore. Pokušat ću izbjeći sukob s njima ako budem mogao. No neću im predati zatvorenika. Poznao sam čovjeka koji je jednom izručio zatvorenika rulji. Nije se nikada oporavio od toga. Propio se i umro kao bijedan pijanac.

— Pucat ćete u njih?

— Ako budem morao — odgovori kolebljivo Kilburn. Šutio je nekoliko trenutaka. — Situacija je vrlo neugodna. Ako se predugo oklijeva, napadači se mogu dočepati zatvorenika. A ako se ne oklijeva i ubije netko, onda ostaju do kraja života mučne sumnje nije li se pucalo pre-rano. Kako gods se postupilo, ne može se pobijediti.

Sjedne za stol i podigne na njega oguljene čizme. Liječnik se spusti u klimavu stolicu za ljuljanje i počne jednolično nijhati naprijed-batrag.

Kad se vani potpuno smračilo, Kilburn zapali još jednu petrolejku;

odnese je u hodnik pred ćelijom i metne na policu.

Zatim sjedne opet za stol. Ura je jednolično kuckala. Činilo se da u njezinu ritmu škripi i stolica na kojoj se ljuljao liječnik.

Prolazili su sati. Napokon se začuje galama s druge strane ulice, te Kilburn hitro ustane, pride prozoru i pogleda van.

Oko prozora se okupe i ostali, znatiželjno i uznemireno gledajući na ulicu. Iz saluna je nahrupila gomila. Na čelu je išao Hugo Enzbarger s obojicom svojih sinova. Poveo je ostale preko ulice i vikao, ali se nisu mogle razabrati riječi.

Međutim, Kilburn je znao što Hugo govori ljudima. Odmakne se od prozora i uzme sačmaricu koju je već prije napunio. Pa ipak, preklopi je i još jedanput provjeri jesu li unutra patrone.

— Otvori, Kilburne! — vikne Enzbarger. — Došli smo po jednog tvog zatvorenika!

Krenuvši prema vratima, Kilburn pogleda Dana.

— Zatvori vrata iza mene, ali ostani kraj — reče mu. — Možda ću morati brzo ući.

Kad je koraknuo van, vrata se zatvore i zastruže na njima zasun. Još nikada se nije osjećao tako osamljenim. Držeći u rukama sačmaricu i položivši palac na jedan od kokota, pogleda Enzbargera.

— Kojeg zatvorenika hoćete? — zapita.

— Guthriea. Koga bismo drugog? Hoćemo i one proklete ovčare.

— Ne, neću vam izručiti nikoga — odbrusi mu Kilburn.

— Izvući ćemo ih sami. Izvući ćemo ih, a ako nam ti budeš stajao na putu...

Kilburn pogleda iza njega rančere što su živjeli duž Crvene rječice. Doimali su se mahnito, manje-više

pijani. Svi su bili naoružani, većina revolverima, neki puškama, a dvojica su imali sačmarice, vjerojatno napunjene sitnom sačmom, a ne krupnom.

– Razidite se svi i idite kući. – vikne Kilburn. – Dosad ste samo uništavali imovinu, ali sada već govorite o ubojstvu. Ako odvedete Guthriea i Tafoye i dogodi im se nešto, tada ćete svi biti krivi kao i onaj tko povuče okidač ili im metne omču oko vrata.

Opazi da su njegove riječi djelomice otrijeznile neke od njih. Osvrnuvši se oko sebe, zapazi to i Hugo Enzbarger.

– Ne slušajte tog podlaca! – vikne im. – Rekao sam vam da će vas pokušati odvratiti od ovog što smo naumili! Nemojmo sada stati na pola puta! Neće nas svu tridesetoricu dovesti pred sud.

Sinovi se odmah slože glasno s njim. Kilburn potraži pogledom Hattie Pomeroy, ali je ne pronade. Vjerojatno je otišla kući.

Enzbarger je sa sinovima stajao nasred ulice. Ostali su se okupili iza njega. Krene naprijed, ali polako tako da ga ljudi mogu pratiti.

– Ne makneš li se, Kilburne – dovikne – netko će stradati.

Svi počеше vikati, ne bi li galamom prigušili dvojbe što su im se kovitlale u glavi. Dernjava je djelovala zarazno, te su vikali sve glasnije i glasnije.

Kilburn shvati da ih više ne može zaustaviti riječima. Podigavši sačmaricu, napne kokot i okine.

Snažan prasak odjekne cijelom ulicom, odbijajući se od kuća. Enzbarger i njegovi sinovi zastanu kao ukopani. Ostali nehotice ustuknu jedan korak. Kilburn hitro preklupi sačmaricu i praznu patronu zamijeni novom. Rulja je nakon hica utihnula.

– Sljedećim ću te hicem presjeći nadvoje, Hugo – progovori hladno Kilburn. Uperi sačmaricu ravno u Enzbargera. Ljudi uznemireno zažamore i počnu se povlačiti ulijevo i udesno kako ih ne bi pogodila raspršena sačma.

Kilburn za trenutak pomisli da je pobijedio. Međutim, Enzbargerov je ulog u toj igri bio prevelik da bi on ustuknuo. Na kocki mu je bio sinov život. Gnjevno zagundavši, korakne opet prema Kilburnu.

Zgrčivši prst na okidaču, Kilburn je znao da će, ako opali, rulja jurnuti prema njemu i šćepati ga prije nego što bude mogao šmugnuti u svoj ured. Oklijevao je i spoznao da ne može ubiti Enzbargera. Barem zasada. Ne može to učiniti dokle god ne bude sasvim izvjesno da će se rulja, ne bude li pucao, dokopati zatvorenika.

Lupne kundakom sačmarice o vrata, dajući znak, i začuje kako se povlači zasun. Uskoči natraške unutr, zalupi vrata i baci se svom težinom na njih dok ih je Dan Massey učvršćivao zasunom.

Tek što se zasun našao na svom mjestu, naleti na vrata Enzbarger tako da su se zatresla.

Dakle, pobjegao sam u posljednji čas, pomisli Kilburn dok je polako otpuštao kokot sačmarice.

Vani se začuje gnjevná vika i udari nešto o vrata.

– Ugasite petrolejke – reče Kilburn. Njegovi pomoćnici pohitaju prema petrolejkama. Kad se smračilo, on naredi: – Lezite na pod. Svi. Zapucat će kroz prozore i vrata.

Spuštajući se na pod, čvrsto je držao sačmaricu. Već u idućem trenu meci izrešetaju vrata i obaspu braonice iverjem. Zazveči staklo padajući na pod dok je tanad razbijala oba prozora.

Nakon toga nastane kratko zatišje.

— Želi li tkogod otići? — zapita Kilburn. Kad se nitko nije javio, dodade: — Nema smisla da glupo izgubite glavu. Dan, otići sa Samom. Pustit će vas. Htio bih da i vi odete, doktore.

Nitko mu ne odgovori.

— Dan? Sam? — reče on tada nestrpljivo.

— Pa sad — progovori Sam Schell — ako misliš da ne možemo pomoći, otići ćemo.

— Ne možete pomoći. A vi, doktore?

— Ostati ću ako želite da ostanem.

— Ne želim.

— Što će biti s Oscarom i njegovim sinovima?

— Mogu otići ako žele. No mislim da im je bolje ovdje. — Kilburn se osvrne prema ćeliji. — Guthrie, možeš poći s njima ako hoćeš.

— Ne, hvala. Ostati ću ovdje — odgovori Guthrie. Ako se i bojao, to mu se nije moglo zapaziti u glasu.

Kilburn podigne glavu.

— Enzbargere? — dovikne tada.

— Što je? — odgovori izvana Hugo Enzbarger.

— Izići će Dan, Sam i doktor Peabody.

— Ne pucajte, ljudi — zagrmi Enzbarger. — Ta trojica nam se nisu zamjerila.

Kilburn ustane, pride vratima i otvori ih tek toliko da su se njih trojica mogli provući van. Tad ih zatvori i ponovo povuče na njima zasun.

Gomila dočeka Dana, Sama i liječnika poklicima, no klicanje je trajalo vrlo kratko. Ponovo je progovorio Enzbarger.

— Otidite dvojica-trojica na željezničku stranicu — reče — i donesite željeznički prag!

Prag će im poslužiti za probijanje

zatvorskih vrata. Razvalit će ih već poslije nekoliko naleta.

Kilburn najednom spozna da će umrijeti. Nikako se ne može spasiti. On, Guthrie i Tafoye ne mogu izbjeći smrt. Jedino će Epperson i Rudy Enzbarger izići živi iz zatvora.

XVII

Neki među ljudima na ulici iskoristiše priliku i vratili se u salun. Uskoro su se pojavili noseći u rukama boce.

Tama nije ublažila vrućinu. Naprotiv, činilo se da je, čak, sparnije nego danju. Iznenada rulja zagalami, te Kilburn, pogledavši kroz prozor, ugleda četvoricu kako dolaze ulicom i nose željeznički prag.

Ostali im se pridruže, zatim su svi žurno krenuli prema zatvoru. Kilburn je mogao opaliti kroz prozor, ali nije. Povuču se kroz ured i zaustavi pred ćelijom, držeći u rukama sačmaricu. Tafoya mu se pridruži sa sinovima; sva trojica su imala u rukama oružje.

— Savjetujem vam da odložite oružje — reče im Kilburn. — Oni će prodrijeti unutra. Ne mogu ih zaustaviti. Budete li imali u rukama oružje, ubit će vas.

Oscar Tafoya spusti pušku i nasloni je na zid. Sinovi pogledaju najprije njega, zatim Kilburna, bijesni i razočarani. A onda, kao da su shvatili da im ne ostaje ništa drugo, pridju stolu i metnu na nj oružje. Kilburn im mahne neka odu na drugu stranu prostorije. Kolebljivo su ga poslušali.

Prvi nalet željezničkog praga snažno uzdrma vrata i napola otki- ne gornju šaku. Poslije sljedećeg će naleta upasti unutra, pomisli Kilburn i napne jedan kokot sačmarice. Sada je, u ovim posljednjim trenucima, znao što će učiniti. Neće se

predati, makar mu i dali priliku. Opalit će kad se na vratima pojavi Enzbarger jer rulju može zaustaviti samo ako njega ubije.

Nakon drugog naleta ostala su vrata visjeti o jednoj šarci. Kilburn je sada mogao vidjeti lica ljudi na ulici, sablasno osvijetljena fenjerima što ih je nosilo nekoliko njih. Kad je željeznički prag ponovo udario o vrata, odletjela su do sredine prostorije.

Oni koji su dosada nasrtali na vrata hitro se povuku i ostave prag tako da je ležao napola unutra, napola vani. Zamijene ih drugi, s revolverima u rukama, izbezumljenih očiju u kojima se jasno vidjela mahnita želja za linčem. Imao je dojam kao da prvi put vidi te ljude. Postali su za njega stranci, opsjednuti nasiljem i ubijanjem.

Kažiprst mu se polako zgrči na okidaču sačmarice, a palac je bio na kokotu druge cijevi. U tom trenu, divlje odgurnuvši ostale ustranu, uleti u prostoriju Hugo Enzbarger.

Držao je u ruci revolver i kokot je bio napet. Preleti pogledom po Tafoyama i spazi Kilburna pred rešetkom zatvorske ćelije.

Enzbarger je oklijevao za djeliće sekunde, pogledavši mimo šerifa i provjeravajući neće li se Rudy naći na liniji gadanja.

U tom času Kilburn povuče obarač.

Sačmarica zagrmí u zatvorenom prostoru kao top. Dim iz cijevi sune prema prednjem zidu, podigne se prema stropu i zaleluja natrag.

Sačma doslovce presiječe Huga Enzbargera nadvoje. Naletio je natraške na sinove i na ljude iza njih. Njegova krv i raskomadana utroba posuli su ih tako da se nije moglo ocijeniti tko je pogoden rasprašenom sačmom, a tko nije.

— Gubite se odavde — vikne Kil-

burn — inače ću, tako mi boga, isprazniti i drugu cijev.

Kroz dim što se postepeno razilazio vidio je Karla i Sama, Hugove sinove, kako stoje na vratima. Karl je držao pušku, uperenu ravno u njega. Kilburn nategne drugi kokot i ponovo opali.

Zagrmjevši tako da su se zatresli zidovi, sačmarica opet rigne dim.

Poslije tih dvaju hitaca ispunio je barutni dim cijelu prostoriju. Kilburna su zapekle oči i zakašljao je. Grozničavo potraži u džepu još dvije patrone. Zatim ih drhtavim prstima pokuša metnuti u cijevi. Nije još nikada ubio nikoga. Nikada nije vidio kako izgleda čovjek kad ga izrešeta sačma i doslovce prepolovi. Činilo mu se da će, premda suočen s opasnošću, povraćati.

Hugo Enzbarger je ležao kraj krvlju poprskanog zida. Karl se stropoštao na pragu, preko željezničkog praga.

Sama, posljednjeg od njih trojice, postrcala je bratova i očeva krv po licu i prsima. I on je bio ranjen, ali ne smrtno. Riknuvši poput zvijeri, krene prema Kilburnu, zaboravivši revolver i ispruživši ruke kao da njima želi rastrgati šerifa.

Iza njega nahrupi gomila. Sam udari Kilburna tako da je naletio leđima na rešetku zatvorske ćelije i ščepa ga drugom rukom za vrat.

Kilburna udari nešto po glavi. Ošamuti ga, ali ga ne onesvijesti. Samove mu ruke, stežući ga sve čvršće, onemogućuće disanje. Nikako nije mogao uhvatiti zrak i napuniti pluća. Otimao se i migoljio, ali su sada već i ostali pomagali Samu Enzbargeru. Najednom ga udari postrance po glavi revolverski držak. Utonuo je u mrak i više nije znao što se događa.

Kad se osvijestio, opazio je da više nije u zatvoru. Bio je vani, u kori-

tu Crvene rječice, pod visokom topolom.

Sablasni su prizor osvijetljavale baklje i fenjeri. Čuli su se bijesni i supijani glasovi. S obližnje su vodoravne grane visjele omče, napravljene od lasa. Bilo ih je pet. Tri za Tafoye, mislio je. Jedna za Guthriea. I jedna za njega.

Grubo ga podigoše na noge. Zavrtili mu se u glavi. Užasno ga je boljela. Dovedi su pod granu pet usplahirenih konja. Rudi Enzbarger dovikne ljudima neka podignu žrtve na konje.

Kilburn je čuo povike tako kao da dopiru iz velike daljine. Vidio je izobličena lica ljudi koji će ga objesiti.

Činilo mu se kao da ih gleda kroz valovito staklo boce. Osjećao se vrlo čudno i pripisivao je sve svojoj ozljedi. Međutim, posrijedi je bila nešto drugo. Zrak je ispunila nekakva neobična napetost, neobičan električni naboj. Nastalo je čudno zatišje.

Iznenada puhne vjetroć i zatrepere plamičci u fenjerima. Odupirući se iako su mu ruke i noge bile svezane, Guthrie se nade na konju, zatim mu jedan jahač navuče omču preko glave i stegne je.

Koliko god se otimao i bacakao, Oscar Tafoya se uskoro nade na drugom konju.

Opet puhne vjetroć, ovaj put jače. Začudo, bio je hladan.

A onda, kao da su se nebesa razljutila zbog onog što se događa, bljesne munja, pogodi topolu i oguli s njezina debelog stabla koru.

Ljudi ošamućeni popadaju na zemlju. Prestrašeno zaništavši, konji odgalopiraju u noć. Guthrie i Oscar Tafoya nadu se na tulu pod granom, još imajući omču oko vrata, neozlijeđeni. Na njihovu sreću, drugi kraj konopca nije još bio privezan.

Poslije tog iznenadnog bljeska munje, odjekne cijelom dolinom grmljavina. Počne kiša. Najprije su padale krupne kapi tako da se, gdje bi one udarile, podizala prašina na sprženoj zemlji, zatim se spustio pravi pljusak i za tili čas potpuno smoćio ljude i konje.

Mračnim su nebom sijevale munje, praćene zaglušujućom grmljavinom koja je višestruko odjekivala u žednoj dolini.

Obasjani treperavim fenjerskim svjetlom, ljudi podigoše lice prema nebu. Mirno su stajali i puštali da kiša pljušti po njima, kao da je to nekakav obred koji će ih očistiti.

Napokon pogledaše jedni druge, pa ljude koje su namjeravali objesiti. Počeše se, jedan po jedan, postideno povlačiti, objesivši glavu i izbjegavajući bilo čiji pogled. Oni koji su uspjeli pronaći svoje konje odjahali su kući, a ostali su pješačili. Ubrzo ostadoše pod topolom samo Tafoye, Guthrie i Kilburn.

Okrenuvši se prema gradu, Kilburn je trljao kvrgu na glavi ondje gdje ga je netko udario revolverskom drškom. Vrtjelo mu se i osjećao se loše, no bio je živ.

Ponovo bljesne munja. Njezino mu blještavo svjetlo otkrije djevojku što je stajala na rubu čistine, sa sačmaricom u rukama.

Jennie Morgan, pomisli on kad ju je vidio kako baca sačmaricu i trči prema njemu. Zastuavio se i ispružio ruke, te mu je već za nekoliko trenutaka utrčala u zagrljaj.

Dugo su stajali nepomično na pljusk, oboje sretni što su živi.

Napokon se Kilburn odmakne od nje i znatizeljno je pogleda.

— Otkad stojiš ovdje? — Zapita je.

— Otkad su te doveli ovamo.

— Zar bi upotrijebila sačmaricu?

— Upotrijebila bih je, dabome —

odgovori ona odlučno. Glas joj je podrhtavao od srdžbe. — Čim bi te pokušali podići na konja.

Kilbrun joj se široko nasmiješi. Obuhvativši je rukom oko struka, krene s njom prema gradu, ne oba-

zirući se na kišu ni na sklisko blato pod nogama. Sutra će se opet prihvatiti svog šerifskog posla. Uhvatit će Enzbargera i Eppersona.

No za večeras je dovoljno što se završilo bezumlje. Sutra će nebo biti opet modro.

K R A J

NOVO! ZAISTA NOVO!

Epicentar! Suvremena revija za istraživanja pojava na rubu znanosti i granica ljudske spoznaje

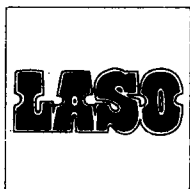

Suvremen grafički izgled. Mnogo tema s ove i s one strane spoznaje. Između zbilje i neshvatljivog. Na dometu istine i rubu znanosti. Revija koja iznenađuje. Teme koje izazivaju. Štavo koje se čita u dahu.

Na svim kioscima »Epicentar«
— prvi Yu »new age« magazin
— časopis novog doba!

U PRIPREMI:

John Gray
BEZ MILOSTI

PRETPLATA U SFRJ: polugodišnja 78.000. – d; godišnja 156.000. – d. Uplate se šalju na žiro račun NIŠPRO VJE-SNIK ZAGREB, 30101-833-2052 sa naznakom »za pretplatu na list LASO«. U slučaju poskupljenja lista u toku pretplatnog perioda pretplatniku se priznaje stara cijena do isteka pretplate.

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DEM 33,00, ATS 234,00, SHF 27,00, HLG 37,00, SEK 116,00, FRF 109,00, USD 17,00, (avionom USD 20,20) CAD 24,00 (avionom CAD 28,30), Australia AUD 12,00, (avionom AUD 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3296911 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26.XI.1973.

Rukopisi se ne vraćaju.

LASO idućeg petka

